

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA OVOCE

2024

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český statistický úřad, Praha
Generální ředitelství cel, Praha
Ministerstvo zemědělství, Praha
Ovocnářská unie České republiky, Holovousy
Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno
Státní zemědělský intervenční fond, Praha
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Brno
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha
WAPA, The World Apple and Pear Association, Belgie

Odbor rostlinných komodit MZe

Autorky:

Ing. Veronika Němcová, MZe

Bc. Irena Buchtová, MZe

Ředitel Odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Autorky touto cestou děkují za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.mze.gov.cz

Autor fotografie:

Ing. Martin Ludvík, Ovocnářská unie ČR

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1

Internet: www.mze.gov.cz, e-mail: info@mze.gov.cz

ISBN 978-80-7434-776-4, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
OVOCE

LISTOPAD
2024

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity ovoce	5
Světový trh	46
Produkce ovoce v ČR	50
Produkční ovocné sady v ČR	57
Integrovaná produkce ovoce v ČR	66
Ovocné školkařství v ČR	68
Zpracovatelský průmysl ovoce v ČR	71
Skladovací kapacity v ovocnářství ČR.	74
Cenový vývoj ovoce v ČR	76
Spotřeba ovoce v ČR.	79
Zahraniční obchod s ovocem v ČR.	81
Přehled o užití ovoce mírného pásma v ČR	85
Přílohy	86
Příloha č. 1 – Zahraniční obchod ČR s čerstvým a zpracovaným ovocem	86
Příloha č. 2 – Nejvýznamnější země zahraničního obchodu ČR s ovocem	91
Příloha č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce ovoce v ČR	93
Příloha č. 4 – Struktura celkových sklizní ovoce v produkčních plodných a extenzivních sadech v ČR	94
Příloha č. 5 – Přehled uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny.	96

ÚVOD

Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v sektoru ovoce, dále o změnách a základních pravidlech týkajících se společné organizace trhu EU u komodity ovoce. Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu z listopadu 2023. Použité údaje jsou zpracovány podle dostupných informací k září 2024, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou v roce 2024 pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, publikace a dokumenty, rostlinné komodity, ovoce.

SOUHRN

Zima 2022/2023 byla velmi netypická. V prosinci noční teploty začaly klesat pod nulu, se závěrem roku se však již začalo postupně oteplovat. V lednu docházelo ke střídání lehce podnulových teplot s teplotami velmi vysoko nad nulou. Poklesy teplot v březnu až k -10°C vedly k poškození řady ovocných plodin ještě v uzavřených pupenech. Duben 2023 lze označit, stejně jako v předchozích několika letech, za velmi chladný. Přestože v květnu klesaly teploty v období tzv. ledových mužů pod nulu jen nepatrně (a to jen na některých lokalitách), řada ovocných plodin byla poškozena buď fatálně (zejména citlivější peckoviny) nebo kvalitativně (zejména některé odrůdy jablek). Na rozdíl od jiných let vznikla v roce 2023 řada poškození mrazem ještě v uzavřených pupenech. Samotné letní teploty července a srpna nedosahovaly extrémních hodnot a léto působilo ve srovnání s předchozími velmi teplými roky spíše chladnějším dojmem (na rozdíl od států jižní a západní Evropy, které zažívaly historicky nejteplejší léto). Závěr roku 2023 byl velmi teplý. Vzhledem k relativně vysokým teplotám a zásobě vody v půdě ukončovaly ovocné rostliny vegetaci jen velmi pozvolna. Velmi teplé počasí pokračovalo až do poloviny listopadu, kdy došlo k ochlazení. Z výše uvedených důvodů klesla v roce 2023 celková produkce ovoce v ČR o 17 % na 285,0 tis. t, z toho celková úroda jablek činila 187,1 tis. t. Z produkčních sadů se sklídilo 121,9 tis. t ovoce, což je v porovnání s předchozí sklizní o 26 % méně. Produkce jablek zde dosáhla 100,6 tis. t jablek.

V roce 2024 byla úroda ovoce téměř zničena dubnovými mrazy. Nebývale silný vpád mrazivého vzduchu ze severovýchodu v období mezi 18.–26. 4. 2024, kdy teploty klesaly v produkčních oblastech opakovaně od večerních až do ranních hodin hluboko pod bod mrazu, prakticky zničil úrodu ovoce na většině území Čech. K největším poklesům teplot docházelo na Mělnicku, Slánsku a Lounsku, velmi silně byly však poškozeny i produkční oblasti střední Moravy, na Brněnsku, lokálně i v dalších oblastech. Fatální škody na ovocných kulturách kromě samotného mrazu umocnila souhra několika dalších faktorů – mírná zima, předčasné ukončení dormance a extrémní akcelerace vývoje vegetace v prvním dubnovém týdnu, kdy teploty atakovaly hranici 30°C .

Rok 2024 tak celkově představuje nejhorší produkční rok v historii. Velké škody na ovoci, které nebylo přímo zničeno dubnovými mrazy, způsobilo ptactvo, které se ve volné přírodě nemělo čím živit, a v závěru léta též masivní nálety vos, sršní, popř. další druhy hmyzu. V celoevropském kontextu byla ČR poškozena jarními mrazy nejvíce. Velké škody napáchaly dubnové mrazy rovněž v rakouském Štýrsku, v Maďarsku, severním a východním Německu a některých oblastech Polska. Naopak ve většině zemí západní Evropy nebyla sklizeň ovoce jarními mrazy zásadně ovlivněna. Odhaduje se, že celková produkce ovoce v ČR v roce 2024 dosáhne v produkčních sadech objemu 33,8 tis. t, což by byl v meziročním porovnání pokles až o 72 %. Sklizeň jablek bude činit zřejmě 23,9 tis. t, což je meziročně o 76 % méně. Výrazný problém bude i s kvalitou ovoce. Část plodů vykazuje mrazová poškození, která mají vliv na velikost a vzhled plodu, tudíž nebudou mnohdy prodejné jako stolní ovoce a budou použity převážně pro zpracování.

Sezóna 2023/2024 byla charakteristická nižší sklizní a tedy i nižší zásobou jablek na začátku skladovací sezóny. Meziročně nižší úroda jablek byla i v řadě dalších zemích, zejména v Polsku. Rovněž v extenzivních

sadech a na zahradách se urodilo méně jablek. To se projevilo ve vyšší poptávce po jablkách a na zvýšení cen, které však byly po sklizni roku 2022 velmi nízké a nedokázaly promítnout vysoké náklady na skladování do realizačních cen. Na evropském trhu byla vyšší nabídka jablek především v období po sklizni a následně se poptávka s nabídkou vyrovnala, což vedlo k mírnému navyšování cen. I přesto byl celý tuzemský trh pod tlakem vysoké nabídky levných jablek z Polska, což neumožňovalo výraznější zvýšení cen.

V obchodní síti v ČR se v marketingovém roce 2023/2024 prodalo celkem 111 tis. t konzumních jablek (tj. o 3 % více než v předchozím roce), z toho tuzemská konzumní jablka činila 43,6 tis. t. Podíl tuzemských jablek na maloobchodním trhu tak klesl a dosáhl pouze 39 %. Dále lze odhadovat, že mimo maloobchodní síť se prodalo cca 25 tis. t jablek, tj. o 12 tis. t více než v předchozím roce, což svědčí o vyšším zájmu spotřebitelů o prodej přímo u ovocnářů z farem.

Množství jablek na zpracování bylo v roce 2023/2024 výrazně méně, než v minulé sezóně, což též dokladuje objem jejich vývozu z ČR ve výši 21,9 tis. t, tj. meziročně o téměř 55 % méně. Nákup moštových jablek od tuzemských zpracovatelů rovněž výrazně klesl (o 61 %) na 9,6 tis. t. Naproti tomu dovozy konzumních jablek do ČR meziročně vzrostly o 36 % a dosáhly celkem 74,2 tis. t.

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvým a sušeným ovocem je stále vysoce pasivní. Dovoz čerstvého a sušeného ovoce do ČR v roce 2023 meziročně vzrostl o 3 % na 592,4 tis. t, hodnota dovezeného zboží se zvýšila o více než 6 % na 21,0 mld. Kč. V porovnání s předchozím rokem vzrostl dovoz jižního ovoce, a to zejména banánů, grapefruitů, pomerančů a kiwi, dále dovoz jablek, švestek a nektarinek. Naproti tomu klesly dovozy hrušek, meruněk a jahod. Mezi největší dodavatele ovoce patřily tradičně Španělsko, Polsko, Řecko, Itálie a Belgie. Ze třetích zemí se dovážely zejména banány, stolní hrozny, citrony a avokádo, a to zejména z Ekvádoru, Kolumbie, Kostariky, Kamerunu a Jižní Afriky.

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu se v roce 2023 meziročně snížil o téměř 13 % na 115,3 tis. t v celkové hodnotě 3,8 mld. Kč, a to především díky poklesu vývozu jablek, višní, rybízů a též broskví. Ovoce směřovalo téměř výhradně na trhy zemí EU, tj. zejména na Slovensko, do Rakouska, Německa, Polska a Itálie.

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY OVOCE

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU v oblasti ovoce
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Společná zemědělská politika – přímé platby
6. Společná organizace trhu v sektoru ovoce a zeleniny
 - 6.1 Organizace producentů v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 6.2 Nová společná zemědělská politika (SZP) od roku 2023 a OP
 - 6.3 Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ (School Scheme)
 - 6.4 Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
8. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě ovoce
9. Kontrola jakosti ovoce a ovocných výrobků

I. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí EU, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz). Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.).

Více informací je možné najít v části „Intrastat“ na internetových stránkách Celní správy ČR na adrese www.celnisprava.cz.

Povinnost vykazovat údaje pro Intrastat v ČR vzniká osobám (právníkům i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, které vyvezly zboží do jiného členského státu anebo dovezly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu.

Zpravodajskými jednotkami se mohou stát nejen tzv. plátcí DPH, včetně zastupujících členů skupin spojených osob registrovaných k DPH jako skupiny v souladu s ustanovením § 5a až 5c zákona o DPH, ale i právnické osoby, jako jsou např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy a jiné, které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data pro Intrastat může vzniknout také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraničním osobám s daňovou povinností k DPH v ČR. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu.

Prah pro vykazování je limit hodnoty vyvezeného nebo dovezeného zboží, který si zpravodajská jednotka musí sama počítat od začátku každého kalendářního roku anebo ode dne přidělení DIČ k DPH, a to zvlášť za vyvezené a zvlášť za dovezené zboží. Výše prahů se je od 1. ledna 2024 stanovena na 15 mil. Kč fakturované hodnoty jak pro vyvezené, tak pro dovezené zboží.

Pokud **zpravodajská jednotka** splní určité podmínky, může využít **zjednodušené hlášení**, které umožňuje po splnění určitých podmínek vykazovat údaje pro Intrastat jedenkrát ročně bez uvedení podrobných údajů o zboží. Základní podmínkou je dosáhnout prahu pro vykazování ve výši 15 mil. Kč a zároveň nepřekročit celkovou hodnotu vyvezeného nebo dovezeného zboží 30 mil. Kč.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91,
- b) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- c) Příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 – prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2023/2364,
- d) Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1470, o klasifikaci zemí a území pro evropské statistiky mezinárodního obchodu se zbožím a o geografickém členění pro jiné podnikové statistiky,
- e) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterými se stanoví celní kodex Unie, včetně prováděcích nařízení č. 2015/2446, 2015/2447 a 2016/341,
- f) Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Nařízení vlády č. 333/2021 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona v oblasti statistiky, ve znění NV č. 442/2023 Sb.,
- Vyhláška č. 328/2020 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech,
- Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

2. Vnější obchodní politika EU v oblasti ovoce

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/ nebo na adrese www.celnisprava.cz/cz/aplikace a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Jednání o dalších smlouvách pokračují a EU se tak snaží rozšířit počet zemí, se kterými je možno obchodovat s celními preferencemi, a také odstranit další netarifní překážky obchodu.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, členskými státy **Evropského sdružení volného obchodu (ESVO)**, které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. U ovoce je v těchto zemích situace rozdílná. Zatímco **Island** má nulová cla na dovoz ovoce z EU, **Norsko** si dovozní cla u některých druhů zachovalo (např. citrusové plody pro krmné účely, třešně a višně, maliny a rybíz) a cla jsou v některých případech navázána na produkční období (jablka, hrušky, švestky, jahody). V říjnu 2018 vstoupila v platnost ujednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky mezi touto zemí a EU. V oblasti ovoce byl liberalizován pouze vývoz některých položek vařeného ovoce z EU do Norska. Jednání o další liberalizaci cel s Norskem probíhají velmi nepravidelně. **Švýcarsko** chrání svůj trh ještě ve vyšší míře. Cla na dovoz z EU jsou uplatňována na širokou škálu ovoce s občasným využitím celních preferenčních kvót. Cla při dovozu z EU Švýcarsko neuplatňuje např. u pomerančů, mandarinek, kiwi, sušeného hroznového vína, melounů nebo citrónů a limetek. Zatím se nedá předpokládat další odstranění cel u Norska ani Švýcarska. Švýcarsko v květnu 2021 odmítlo přijmout Institucionální rámcovou dohodu s EU a na základě tohoto kroku EU zastavila veškerá jednání o novelizacích stávajících dohod a schvalování nových vzájemných dohod. Na přelomu let 2023 a 2024 sice došlo k obnovení jednání mezi EU a Švýcarskem o vzájemných dohodách, avšak otázka liberalizace zemědělských produktů je stále velice nejistá.

K 31. 1. 2020 vystoupila z EU **Velká Británie** a v květnu 2021 vstoupila v platnost Dohoda o obchodu a spolupráci s EU. Díky této dohodě se podařilo ve vzájemném obchodě zachovat nulová cla a bezkvótový přístup pro všechny produkty splňující pravidla původu EU. Obchod však poznamenala zvýšená administrativní a finanční zátěž z důvodu zavedení celního řízení a dalších standardních pravidel obchodu se třetími zeměmi.

Preferenční obchodní dohody uzavřela EU také s **kandidátskými balkánskými zeměmi**. Zatímco **Albánie** uplatňuje cla do 10 % ad valorem¹ při dovozu ovoce z EU pouze na několik málo položek (např. ostatní hroznové víno, melouny a jahody), **Černá Hora** má dovozní cla zavedena v různé výši (většinou do 10 %) u většiny druhů čerstvého ovoce (mimo např. ořechů, banánů, datlí, fíků, sušeného hroznového vína, rybízu a některých citrusových plodů). Některé položky jsou však při dovozu z EU do Černé Hory zatíženy dovozním clem ve výši 15 % a dále určitou specifickou sazbou na 1 kg produktu (např. nektarinky, mandarinky a vodní melouny v produkčním období). Při dovozu ovoce z EU do **Severní Makedonie** dosahují cla u některých položek 25–50 % (např. stolní hroznové víno, jablka, hrušky, třešně, jahody atd.), zatímco některé položky mají nulová dovozní cla (např. banány, ořechy nebo citrusové ovoce). Dovoz téměř veškerého ovoce z EU do **Srbska** nepodléhá clům. Výjimku tvoří například hrušky, jablka, višně a hroznové víno, které jsou zatíženy dovozním clem zpravidla pouze v produkčním období. **Bosna a Hercegovina** uplatňuje cla na dovoz ovoce z EU jen u některých položek (např. meruňky, čerstvé hroznové víno, vodní melouny, třešně nebo jahody, maliny a rybíz).

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je **Středomoří**. U ovoce se však celního zvýhodnění podařilo dosáhnout pouze u některých zemí. **Maroko** cly zatěžuje dovoz pouze některých druhů ovoce z EU (např. některé položky mandlí a jablek), který již přesáhne stanovenou bezcelní kvótu. **Alžírsko** obecně uplatňuje na ovoce z EU dovozní cla MFN² ve výši 30 %. Na dovoz mnoha položek ovoce však Alžírsko v současnosti uplatňuje ochranná opatření, kdy je clo naopak zvýšeno na 120 % (např. u čerstvých citrusů, hroznového vína, vodních melounů, jablek, hrušek, meruněk, třešní a bobulového ovoce). **Tunisko** má dovoz ovoce zatížen sazbou cla ve výši 50 % u naprosté většiny položek (s výjimkou např. čerstvých hořkých mandlí, lískových ořechů a některých položek banánů, u kterých jsou cla nulová). Mezi Tuniskem a EU probíhala do května 2019 liberalizační jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu. Další pokračování bylo zatím přerušeno z politických důvodů na straně Tuniska. **Turecko** uplatňuje při dovozu z EU cla na naprostou většinu položek ovoce přesahující často 50 %. Nejsou však výjimkou ani cla vyšší. U některých druhů ovoce, např. některé položky celního sazebníku u jablek, hrušek a broskví, Turecko poskytuje celní kvóty s různě sníženými cly. Některé země regionu neuplatňují žádná dovozní cla na ovoce z EU (**Egypt, Jordánsko**). Naopak dovoz

¹ Stanovení celní sazby ad valorem znamená její určení procentním podílem z celní hodnoty (ceny). Dále v textu jsou celní sazby uváděny bez dodatku ad valorem.

² Základní princip obchodního systému v rámci Světové obchodní organizace (WTO), který stanovuje, že členské státy proti sobě nesmí používat diskriminující praktiky a že všechny výhody (včetně výše celních sazeb), které získá jeden člen, se vztahují i na všechny členy ostatní.

ovoce z EU do **Izraele** je zatížen různě vysokými cly u většiny položek této kategorie. Na mnoho položek však Izrael při dovozu z EU poskytuje různé bezcelní kvóty.

V letech 2013–2017 vstoupily v platnost Dohody o volném obchodu se **státy Andského společenství a Střední Ameriky** (Peru, Kolumbie, Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador). **Peru** má pro dovoz všech položek ovoce z EU nulová cla, kromě některých položek banánů zatížených clem ve výši 6 %. **Kolumbie** si ponechala dovozní cla na některé položky ovoce ve výši 9 % (např. na některé položky citrusového ovoce, čerstvé hroznové víno, jablka, hrušky, meruňky, třešně, višně nebo broskve). **Ekvádor** se v roce 2017 formálně připojil k provádění dohod mezi EU a Peru s Kolumbií. Při dovozu většiny položek skupiny ovoce z EU do Ekvádoru dojde k úplnému odstranění cel nejpozději do 10 let od vstupu dohody v platnost. Většina položek ovoce má však již nyní při dovozu z EU nulová cla. Obchodní dohody EU s **Hondurasem, Nikaraguou a Panamou** jsou prozatím prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila **Kostarika** a **Salvador** a v prosinci téhož roku také **Guatemala**. Tyto země Střední Ameriky v oblasti ovoce poskytují nulová cla na většinu položek při dovozu z EU. Výjimku tvoří švestky a trnky, na které je uplatňováno dovozní clo 3 % (s výjimkou Ekvádoru a Panamy, kde je i toto clo nulové).

V červnu 2019 bylo dosaženo rámcové Dohody o volném obchodu mezi EU a jihoamerickými zeměmi ze **sdružení Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay)**. Dohoda je připravena k podpisu, stále však zůstává nedořešený požadavek některých členských států na silnější závazky Mercosuru v environmentální oblasti. Po vstupu dohody v platnost by mohlo dojít k odstranění cel při dovozu z EU do zemí Mercosuru u většiny položek ovoce. V roce 2024 tyto státy uplatňují při dovozu ovoce nejčastěji MFN clo ve výši 9 %.

V červnu 2016 bylo zahájeno jednání mezi EU a **Mexikem** o revizi Dohody o volném obchodu, které bylo uzavřeno v dubnu 2018. V červnu 2023 došlo ke vzájemnému potvrzení zájmu dokončit dohodu co nejdříve. Ovoce je však již v současnosti dováženo z EU do Mexika téměř bezcelně, kromě několika položek, na které je uplatňováno dovozní clo ve výši 20 % (banány, nektarinky a broskve). V listopadu 2017 se uskutečnilo první kolo jednání o revizi Dohody o volném obchodu EU a **Chile**. Dohoda byla podepsána v prosinci 2023 a nyní probíhá její ratifikace. Dovoz ovoce z EU do Chile je bezcelní již nyní. V roce 2013 bylo dokončeno liberalizační jednání EU s **Kanadou**. Obchodní část Dohody je prozatím prováděna od září 2017. U ovoce došlo k úplné liberalizaci při dovozu z EU do Kanady.

Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Jižní Koreou** vstoupila v platnost v červenci 2016. Cla na dovoz ovoce z EU do Jižní Koreje mají být z velké části odstraněna maximálně do 20 let od vstupu dohody v platnost, ale většina položek ovoce při dovozu do Jižní Koreje z EU je nulová již nyní. V prosinci 2014 byla dokončena jednání o Dohodě o volném obchodu se **Singapurem** a dohoda vstoupila v platnost v listopadu 2019. Dohoda stanoví, že dovoz všech zemědělských komodit a potravin z EU do Singapuru nepodléhá clu. U položek ovoce však Singapur již před platností dohody poskytoval MFN cla ve výši 0 %. V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a **Japonskem**. U většiny položek ovoce dojde při dovozu z EU do Japonska k postupné liberalizaci maximálně do 10 let od vstupu dohody v platnost. Dovoz většiny položek ovoce z EU do Japonska však již nyní nepodléhá žádným clům. Výjimkou jsou např. čerstvé ananasy, určité položky banánů, pomeranče nebo jablka, které jsou zatíženy clem ve výši do 10 %.

Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Ukrajinou** je v plném rozsahu uplatňována od září 2017. Díky ní se většina položek ovoce z EU na Ukrajinu bude dovážet bezcelně maximálně do 7 let od vstupu dohody v platnost. V roce 2024 jsou cla na dovoz těchto položek z EU na Ukrajinu většinou nulová a zbylá cla nepřesahují 5 % (s výjimkou jahod, u kterých činí dovozní clo 8,4 %). Na základě dohod o volném obchodu EU s **Moldavskem a Gruzíí** byla odstraněna veškerá dovozní cla mezi EU a Gruzíí. U ovoce tedy probíhá dovoz z EU do Gruzie bezcelně. Dovoz položek ovoce z EU do Moldavska je také bezcelní.

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání Dohody o volném obchodu s **Indií**. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, ale proces se poté prakticky zastavil. Na přelomu června a července 2022 bylo jednání obnoveno a dosud proběhlo dalších sedm kol. Indie v současnosti uplatňuje pro dovoz ovoce clo MFN nejčastěji ve výši 30 %, výjimkou však nejsou ani cla 50 až 100 %.

V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních Dohodách o volném obchodu (**DCFTA**) s Malajsií a Vietnamem. V případě **Malajsie** se čeká na vyjádření malajské strany k možnosti obnovení dalších rozhovorů. Malajsie uplatňuje při dovozu ovoce MFN cla v rozmezí 0–30 %. Dohoda s **Vietnamem** vstoupila v platnost v srpnu 2020. Aktuálně Vietnam u ovoce uplatňuje při dovozu z EU cla MFN nejčastěji mezi 0–5 %. Dohoda stanoví, že má dojít k odstranění cel na dovoz ovoce z EU do Vietnamu nejpozději do 6 let od jejího vstupu v platnost. V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání s **Thajskem**, poslední negociační kolo se uskutečnilo v dubnu 2014. Z důvodu vnitropolitické situace v Thajsku následně došlo k zastavení dalších jednání. V březnu 2023 však EU a Thajsko oznámily záměr obnovit jednání o moderní dohodě o volném obchodu a v červnu 2024 proběhlo již třetí kolo jednání. Další se uskuteční v listopadu 2024. Thajsko zatěžuje dovoz ovoce MFN cly nejčastěji ve výši 30–40 %, často však s podmínkou minimální specifické sazby na kg.

V prosinci 2015 byla oficiálně zahájena jednání o Dohodě o volném obchodu s **Filipínami** a v únoru 2017 proběhlo druhé kolo jednání. Poté došlo k přerušení jednání. V březnu 2024 se však EU a Filipíny dohodly na znovuoobnovení jednání a další kolo by mělo proběhnout v druhé polovině roku 2024. Filipíny uplatňují na dovoz ovoce MFN cla ve výši 3–15 %. V září 2016 se uskutečnilo úvodní kolo jednání o dohodě o volném obchodu s **Indonésií** a v červenci 2024 proběhlo již kolo devatenácté. Indonésie aktuálně uplatňuje na dovoz ovoce MFN cla v rozmezí 5–20 %.

Jednání s **Austrálií** a **Novým Zélandem** o dohodě o volném obchodu byla formálně zahájena v červnu 2018 a první kola rozhovorů proběhla v červenci 2018. Po pěti letech byla jednání ze strany Austrálie přerušena s tím, že se nepodařilo dospět k akceptovatelnému výsledku. Aktuálně Austrálie u většiny druhů ovoce neuplatňuje při dovozu žádná cla. Výjimkou je několik položek (např. mandle nebo čerstvé a sušené hroznové víno), které jsou zatíženy MFN clem ve výši 5 % FOB³. V případě Nového Zélandu byla jednání o dohodě o volném obchodu dokončena v červnu 2022, dohoda byla podepsána v červenci 2023 a vstoupila v platnost v květnu 2024. Nový Zéland tak neuplatňuje cla žádná.

Druhy ovoce, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují vstupní ceny v EUR/100 kg

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (EU) 2017/891, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis
0805 10	Pomeranče sladké čerstvé, pomeranče ostatní
0805 21 0805 22 00 0805 29 00	Mandarinky (včetně druhů tangerin a satsuma), klementinky, wilkingy apod. citrusové hybridy, čerstvé
0805 50 10	Citrony čerstvé
0806 10 10	Hrozny čerstvé stolní, moštové
0808 10 80	Jablka konzumní čerstvá
0808 30 90	Hrušky konzumní čerstvé
0809 10 00	Meruňky čerstvé
0809 21 00	Višně čerstvé Višně pro průmyslové zpracování
0809 29 00	Třešně čerstvé
0809 30 20	Ploché broskve a ploché nektarinky
0809 30 30	Nektarinky čerstvé
0809 30 80	Broskve čerstvé
0809 40 05	Švestky čerstvé

Pramen: Nařízení Komise (EU) 2023/2364, příloha 2

³ Hodnota zahrnující veškeré náklady s dodáním zboží na palubu lodi včetně daní, dávek a poplatků ukládaných z důvodu vývozu.

3. Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2024 dochází v souladu se zákonem č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, ke změnám sazeb daně. Základní sazba DPH je stanovena ve výši 21 % a zavádí se pouze jedna snížená sazba ve výši 12 %.

Do skupiny podléhající snížené sazbě DPH, tj. 12 %, jsou zařazeny kódy nomenklatury celního sazebníku 07–23 (potraviny, semena, rostliny a přísady, obvykle určené k přípravě potravin, mimo nápojů a vody, s výjimkou vybraných nápojů), tzn. včetně kapitoly 08 celního sazebníku – jedlé ovoce a ořechy, slupky citrusových plodů, a kapitoly 20 – přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2024 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

- **1.1. Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách**

Účelem je zvýšení konkurenceschopnosti a kvality ovoce, chmele, vinných hroznů a školkařských výpěstků. Předmětem dotace je vybudování funkční kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách na pozemcích v užívání žadatele mimo území hlavního města Prahy. U školek se dotace vztahuje na plochy určené k produkci školkařských výpěstků určených k výsadbě ovocných sadů, chmelnic, vinic a k produkci školkařských výpěstků okrasných školek. Podmínkou je, že příjemce dotace bude s předmětem dotace podnikat min. 7 let. Čerpat současně dotaci na stejný předmět dotace z programu I29310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy“ není přípustné.

Žadatelem je zemědělský podnikatel podnikající v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Výše dotace: do 93 000 Kč/ha vybudované funkční kapkové závlahy.

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2023**

Bylo čerpáno celkem 2 040,5 tis. Kč (při sazbě 72 000 Kč/ha) k vybudování kapkové závlahy na 30,1 ha sadů.

- **1.R. Podpora restrukturalizace ovocných sadů**

Účelem této dotace je restrukturalizace ovocných sadů, resp. nezbytné zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. Předmětem dotace je nově vysázený ovocný sad na DPB v užívání žadatele, osázený uznanou sadbou ovocných stromů, na výměře min. 0,50 ha. Musí být obhospodařován podle Směrnice pro integrované systémy pěstování ovoce na půdách, které nepřekročí limity těžkých kovů uvedené ve výkladu dotačního programu. Žadatelem je podnikatel podnikající v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Žadatel musí doložit kromě jiných také potvrzení ÚKZÚZ o uznání předmětné sadby i potvrzení Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) o dodržení limitů těžkých kovů v půdě

a doklad o registraci v SISPO. Příjemce dotace je povinen po celou dobu závazku být držitelem ochranné známky SISPO pro každý příslušný rok. Podmínkou je, že příjemce dotace bude podnikat s předmětem dotace a obhospodařovat jej podle Směrnice pro integrované systémy pěstování ovoce min. 10 let.

Výše dotace:

- a) sazba 334 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu uznanou sadbou, a to jabloní, hrušní, meruněk, broskvoní (nektarinek), slivoní (kromě myrobalánu), třešní nebo višní s min. počtem životaschopných jedinců stromů 800 ks/ha,
- b) sazba 193 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu uznanou sadbou jabloní, hrušní, meruněk, broskvoní (nektarinek), slivoní (kromě myrobalánu), třešní a višní s min. počtem životaschopných jedinců stromů 400 ks/ha,
- c) sazba 97 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu sadbou rybízů, angreštů nebo malin, vyrobenou podle podmínek zákona č. 219/2003 Sb., s min. počtem životaschopných jedinců keřů 3 000 ks/ha,
- d) sazba 334 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu sadbou brusnice chocholičnaté (kanadské borůvky) – celý druh *Vaccinium corymbosum* L. včetně mezidruhovných kříženců, vyrobenou dle podmínek zákona č. 219/2003 Sb., s min. počtem životaschopných sazenic 2 000 ks/ha.

►Vyhodnocení dotačního programu I.R. – rok 2023

Bylo čerpáno celkem 14 431,0 tis. Kč na výsadbu 80,2 ha ovocných sadů.

● I.V. Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství

Účelem této dotace je restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství, resp. nezbytné zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. Předmětem dotace je nově vysázený ovocný sad v režimu ekologického zemědělství na pozemcích v užívání žadatele mimo území hlavního města Prahy.

Nelze uznat výsadbu stromů, které jsou tvořeny pouze podnožemi bez naštěpované ušlechtilé odrůdy. Žadatelem je podnikatel podnikající v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který je zároveň registrován jako osoba podnikající v ekologickém zemědělství. Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 022/2472.

Podmínkou je, že příjemce dotace bude podnikat s předmětem dotace a obhospodařovat jej min. 10 let. DPB musí být v LPIS označeny příznakem režimu přechodného období, resp. ekologického zemědělství (PO, resp. EZ) nejpozději od data příjmu dokladů prokazujících nárok na dotaci do 31. 12. 2034.

Výše dotace:

- a) do 334 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu uznanou sadbou ušlechtilých odrůd ovocných stromů broskvoní, hrušní, jabloní, meruněk, slivoní (kromě myrobalánu), třešní nebo višní s min. počtem životaschopných jedinců – stromů 800 ks/ha na výměře min. 0,5 ha,
- b) do 193 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu uznanou sadbou ušlechtilých odrůd ovocných stromů broskvoní, hrušní, jabloní, meruněk, slivoní (kromě myrobalánu), třešní nebo višní s min. počtem životaschopných jedinců – stromů 400 ks/ha na výměře min. 0,5 ha,
- c) do 97 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu sadbou ušlechtilých odrůd ovocných keřů angreštů, maliníků, ostružiníků nebo rybízů s min. počtem životaschopných jedinců – keřů 3 000 ks/ha na výměře min. 0,5 ha,
- d) do 334 000 Kč/ha nově vysázeného ovocného sadu sadbou kanadské borůvky – celý druh *Vaccinium corymbosum* L. včetně mezidruhovných kříženců, vyrobenou podle podmínek zákona č. 219/2003 Sb., s minimálním počtem životaschopných sazenic 2 000 ks/ha.

►Vyhodnocení dotačního programu I.V. – rok 2023

Bylo čerpáno celkem 7 500,0 tis. Kč.

● 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence proti šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.b. – Podpora některých činností souvisejících s plněním „Národního ozdravovacího programu pro ozdravení rozmnožovacího materiálu ovocných rostlin, révy a chmele od hospodářsky významných škodlivých organismů rostlin“ (NOPRM). Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 2022/2472.

Výše dotace:

a) do výše 100 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů přímo souvisejících s úkony ozdravování, které stanovuje čl. 7 NOPRM,

b) do výše 90 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů přímo souvisejících s úkony, které stanovuje čl. 8 NOPRM.

3.c. – Podpora testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů souvisejících s testováním množitelského materiálu. Účelem dotace je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence proti šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou. Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 2022/2472.

3.d. – Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, pícnin, zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin a ozdravování genotypů révy, chmele a ovocných plodin, do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů dle výkladu dotačního programu.

►Vyhodnocení dotačního programu – rok 2023

V rámci DP 3.b. ovocnářům bylo vyplaceno 3 429,9 tis. Kč, na DP 3.c. bylo vyplaceno 477,2 tis. Kč, na DP 3.d. 3 786,0 tis. Kč.

● 9.A.b. – Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 2022/2472.

9.A.b.1. – Publikace doporučených odrůd a souvisejících informací za účelem zvýšení informovanosti širší veřejnosti o zemědělských produktech rostlinné výroby. Žadatelem je pěstitelský svaz se souhlasem MZe, vydávající publikace doporučených odrůd a souvisejících informací. Výše podpory je stanovena do výše 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů.

9.A.b.2. – Pořádání výstav pěstovaných rostlin. Žadatelem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz nebo jím pověřené osoby se souhlasem MZe, pořádající výstavy. Výše podpory: fixní částka stanovená MZe podle významu pořádané akce.

9.A.b.3. – Pořádání seminářů a školení pro pěstitelskou veřejnost. Žadatelem je pořadatel nebo jím pověřené osoby (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

►Vyhodnocení dotačního programu – rok 2023

V rámci DP 9.A.b.2. bylo vyplaceno 2 293,7 tis. Kč, na DP 9.A.b.3. bylo čerpáno 247,5 tis. Kč.

● **10.E.d. – Podpora České technologické platformy rostlinných biotechnologií (Rostliny pro budoucnost)**

Účelem je podpora činnosti technologické platformy zaměřené na posílení funkčnosti, budování vnitřní struktury, personálního zajištění a zapojení do národních i evropských struktur, a plnění odborně příslušných cílů Strategické výzkumné agendy. Informační a propagační činnost sloužící k propagaci cílů, aktivit a výsledků práce platformy, včetně zajištění přenosu informací mezi vědou, výzkumem a zemědělskou a podnikatelskou praxí z oblasti biotechnologií. Odborná činnost se bude odehrávat na základě Strategické výzkumné agendy.

● **Program 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“**

Člení se na podprogramy:

1) Podprogram 129 312 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa“ určený na:

- podporu obnovy a budování závlahového detailu,
- podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.

2) Podprogram 129 313 „Podpora optimalizace závlahových sítí ve správě Státního pozemkového úřadu“ určený na

- podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.

Cílem programu je podpora obnovy a budování závlahového detailu (tj. koncových částí závlahových systémů), modernizace závlahových zařízení a zefektivnění provozu stávajících závlahových soustav. Implementací programu by mělo být dosaženo snížení potřeby vody na závlahy, energetické i personální náročnosti provozu závlahových soustav, větší flexibility závlahových systémů při plnění rozdílných požadavků na závlahové systémy a snížení celkové spotřeby vody na závlahovou dávku.

Program funguje od roku 2017 a je notifikován u EK až do roku 2026. Více informací na:

<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/ostatni-opatreni-ve-vh/>

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2023**

Ovocnářům bylo vyplaceno 580 tis. Kč.

● **Mimořádná finanční podpora zemědělským odvětvím postiženým zvláštními problémy, které mají dopad na hospodářskou životaschopnost zemědělců v roce 2023**

Tato podpora byla poskytnuta producentům zemědělských odvětvích postižených dopady ruské agrese na Ukrajině a na jejich stabilizaci s cílem zajistit nediskriminační postavení českých pěstitelů ovoce, zeleniny, chmele a českých producentů mléka na jednotném evropském trhu. Legislativně vychází z prováděcího Nařízení Komise (EU) 2023/1465 a nařízení vlády č. 306/2023 Sb., o stanovení některých podmínek provádění mimořádné finanční podpory zemědělským odvětvím postiženým zvláštními problémy, které mají dopad na hospodářskou životaschopnost zemědělců v roce 2023. Celkový rozpočet na toto opatření se skládal z finančních prostředků EU a z rozpočtu ČR. Mimořádná podpora ve výši cca 243 mil. Kč byla poskytnuta na následující zemědělská odvětví: pro pěstitele ovoce, zeleniny, chmele, na chov krav chovaných v systému chovu s tržní produkcí.

Pro sektor ovoce bylo celkem vyčleněno 48,07 mil. Kč, podpořeno bylo 8 454,4 ha ovocných sadů. Sazba pro pěstitele ovoce s vysokou pracností byla stanovena na 4 420 Kč/ha a pro pěstitele ovoce s velmi vysokou pracností na 6 387,00 Kč/ha.

● **Mimořádná finanční podpora pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024**

Tato podpora bude poskytována producentům ovoce, jejichž produkční plochy byly zasaženy nepříznivými klimatickými jevy nebyvalého rozsahu (mrazy), které způsobily značné škody a ztráty

příjmů a ohrozily hospodářskou životaschopnost zemědělských podniků. Legislativně vychází z prováděcího Nařízení Komise (EU) 2024/2030 ze dne 23. července 2024 a Nařízení vlády č. 264/2024 Sb., o stanovení některých podmínek provádění mimořádné finanční podpory pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024.

ČR obdržela z unijního rozpočtu finanční prostředky na tuto podporu ve výši 15 mil. €. Tato částka bude navýšena ještě o 68 mil. Kč z národního rozpočtu.

Mimořádná podpora bude poskytována na: ovocný sad, který je evidován podle § 3q zákona o zemědělství, standardní ornou půdu v případě pěstování jahod, nebo plochu s kontejnery v případě ovocného druhu: jablonoň, hrušň, meruňka, třešň, višň, slivoň, švestka s výjimkou myrobalánu, broskvoň, rybíz černý, rybíz červený, rybíz bílý, maliník, ostružiník, jahodník, angrešt, borůvka a ořešák královský.

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (dále jen „PGRLF“) již od roku 1993 podporuje stávající, ale i začínající zemědělské podnikatele. Umožňuje obnovovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné a bez podpory PGRLF obtížně dostupné. Podporou pojištění se daří postupně zvyšovat stále nedostatečnou úroveň propojištěnosti v pojištění plodin a zvířat a tím do jisté míry eliminovat specifická rizika podnikání v zemědělském sektoru.

Od 1. ledna 2000 se PGRLF personálně i organizačně oddělilo od Ministerstva zemědělství. Podpora ze strany PGRLF byla ze začátku primárně soustředěna na poskytování garancí a dotací části úroku z úvěru. Aktuálně portfolio PGRLF zahrnuje více než 10 programů podpor a sestává ze tří pilířů – podpora části úroků z komerčních úvěrů, přímá podpora pojištění či nákupu zemědělské půdy, a podpora ve formě úvěrů poskytnutých PGRLF.

Aktuální informace o pravidlech pro poskytování podpor PGRLF jsou uvedeny na internetové stránce fondu: www.pgRLF.cz.

Podpora úroků – programy podpory na snížení úroků u komerčních úvěrů jsou zaměřeny na zemědělské prvovýrobce, lesní hospodáře, výrobce potravin nebo na nákup zemědělské půdy. Tituly: Zemědělec, Podpora nákupu půdy, Potravinář, Lesní hospodář, Zpracovatel dřeva, Zpracovatel.

Podpora pojištění – podpory pojištění hospodářských zvířat a plodin, pojištění produkce lesních školek s produkcí sadebního materiálu lesních dřevin a pojištění lesních porostů. Tituly: Finanční podpora pojištění, Pojištění lesních porostů, Pojištění produkce lesních školek.

Úvěry – přímá podpora ve formě úvěrů, a to u investic souvisejících se zemědělskou prvovýrobou nebo s lesním hospodářstvím. Tituly: Investiční úvěry Zemědělec a Investiční úvěry Lesnictví.

Pro rok 2024 byly vyhlášeny zejména tyto programy:

Program Zemědělec

Cílem je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských prvovýrobce, kdy příjemce podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení, technologických celků, výstavby, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku či investic na nákup plemenných zvířat, přičemž podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalším rozvinutím produkce podniku zemědělského prvovýrobce.

Program Investiční úvěry Zemědělec

Program je určen zemědělským podnikatelům působící v oblasti zemědělské prvovýroby, kteří jsou řazeni v kategorii malých a středních podniků a kteří v uplynulých 24 měsících neuzavřeli s PGRLF smlouvu o poskytnutí úvěru ve stejném programu. Cílem podpory je pořízení investičního majetku, který souvisí se zemědělskou prvovýrobou, přičemž podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalším

rozvinutím produkce zemědělského prvovýrobce. Z úvěru je možné financovat pořízení investičního majetku, zejména zemědělské techniky pro oblast prvovýroby.

Program Zpracovatel

V rámci programu je poskytována podpora ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení z komerčních úvěrů poskytnutých podnikatelům v oblasti zpracování zemědělských produktů za účelem výroby krmiv pro hospodářská zvířata. Podpora je poskytována v režimu de minimis.

Program Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru

Program určený na podporu nákupu nestátní zemědělské půdy, v rámci kterého je poskytována podpora ve formě finančních prostředků určených ke snížení jistiny úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na nákup zemědělské půdy. Podpora bude poskytnuta až do výše limitu příslušného nařízení de minimis. Uvedená podpora může být poskytnuta i opakovaně. Program podpory je určen pro malé a střední podniky.

Program Podpora pojištění

Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců s cílem dosáhnout vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám. Účelem podpory je částečná finanční kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění plodin a hospodářských zvířat s cílem dosažení vyšší propojištěnosti a snížení podnikatelských rizik v zemědělském sektoru. Podpora bude poskytnuta pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a který na své jméno sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši min. 1 000 Kč za příslušný rok. Za plodiny se nepovažují lesní porosty a lesní školky. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin.

Nepříznivými klimatickými jevy se rozumí nepříznivé povětrnostní podmínky jako mráz, bouře a krupobití, námraza, silný nebo dlouhotrvající déšť, sucho a další nepříznivé klimatické podmínky.

Přírodní pohromou se rozumí zemětřesení, laviny, sesuvy půdy a záplavy, tornáda a požáry v přírodě přirozeného původu.

Škůdci rostlin se rozumí všechny druhy, kmeny nebo biotypy rostlin, živočichů nebo patogenů, škodlivé rostlinám nebo rostlinným produktům.

Výše podpory: – v rozmezí od 35 % do 65 % prokázaných uznatelných nákladů na pojištění speciálních plodin pro příslušný rok.

Pro účely poskytování finanční podpory se speciálními plodinami se rozumí:

- trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandloně, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny, borůvky, jeřáb černý, jeřáb obecný, kaštanovník jedlý),
- jahody,
- mák,
- brambory, cukrová řepa,
- zelenina,
- okrasné květiny a rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR),
- přádné rostliny (len a konopí),
- trávy a jeteloviny pěstované na semeno.

V souladu se Zásadami pro poskytování finanční podpory pojištění Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s. poskytne PGRLF, a.s. finanční podporu žadateli, který má sjednanou pojistnou smlouvu s pojišťovnou, se kterou má PGRLF, a.s. uzavřenou smlouvu o spolupráci.

► Vyhodnocení programu

Rok 2023 – přijato bylo 1 817 žádostí a vyplaceno 487 738 tis. Kč. Procentní výše sazby byla u speciálních kultur stanovena ve výši 52 %.

Pro rok 2024 je procentní sazba stanovena ve výši 65 %.

C) Podpora ovocnářství v rámci dotací pro nestátní neziskové organizace (NNO)

Podporu čerpá Ovocnářská unie ČR na realizaci projektu, který je zaměřen zejména na podporu činnosti organizace a na realizované aktivity, mezi které patří zejména zvyšování odborné úrovně profesionálních pěstitelů ovoce prostřednictvím transferu aktuálních informací týkajících se oblasti integrované ochrany a integrované produkce ovoce včetně zajištění odborných poradenských služeb. Dílčím cílem projektu je realizace aktivit spočívající v celosezónním monitoringu výskytu škodlivých organismů ve výsadbách ovocných stromů. V rámci projektu jsou vydávány signalizační zprávy pro ovocnáře, dále probíhají osobní konzultace a poradenství na farmách.

► Výše vyplacené podpory MZe na realizaci projektu

V roce 2022 – 548 321 Kč, v roce 2023 – 468 143 Kč, v roce 2024 – 475 402 Kč.

D) Národní program podpory potravin

Národní značka kvality KLASA je udělována od roku 2003 ministrem zemědělství pouze kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům, které splní přísné kvalitativní (prokázání nadstandardní kvalitativní charakteristiky) a legislativní požadavky. Spravuje ji Odbor administrace podpory kvalitních potravin Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Spotřebitelům a odběratelům slouží k lepší orientaci na trhu při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami.

Projekt značky „KLASA“ je součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou značky „KLASA“ je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují jeho přidanou hodnotu a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Tím si tato značka získala důvěru obyvatel České republiky, kteří výrobky označené logem KLASA při nákupech preferují. K důležitým cílům projektu patří bezesporu také posílení konkurenceschopnosti výrobců kvalitních potravin. Značka „KLASA“ je výrobkům propůjčována na 3 roky a uděluje se výrobcí, který splní podmínky pro udělení značky „KLASA“ a současně prokáže výjimečné kvalitativní charakteristiky, které zvyšují přidanou hodnotu výrobku a jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům na trhu.

Značka Regionální potravina

Značka Regionální potravina je určena pro potravinářské nebo zemědělské výrobky od malých a středních potravinářských výrobců (tj. firem s maximálně 250 zaměstnanci). Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích. Jejím držitelem se mohou stát jen ty výrobky, které zvítězí v dané kategorii. Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let. Značka Regionální potravina je součástí informační a komunikační kampaně Ministerstva zemědělství. Jejím hlavním cílem je představit spotřebitelům to nejlepší z potravinářské produkce v jednotlivých krajích ČR. Projekt vychází vstříc silícímu zájmu veřejnosti o kvalitní potraviny od tradičních regionálních výrobců.

Více informací lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz, www.regionalnipotravina.cz.

5. Společná zemědělská politika – Přímé platby od roku 2023

Přímé platby jsou od roku 2023 součástí Strategického plánu Společné zemědělské politiky pro období 2023–2027 a jsou poskytovány v souladu s podmínkami v něm definovanými. V rámci I. pilíře SZP je z Evropského zemědělského záručního fondu poskytována „Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)“ a k ní „Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (CRISS)“. Pro zemědělce do 40 let věku je vyplácena „Doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce (CIS-YF)“. Platba pro malé zemědělce (s hospodářstvím o velikosti do 10 ha) se vyplácí na 4 ha a nahrazuje všechny ostatní přímé platby. Platbou cílenou na postupy prospěšné pro životní prostředí a klima je podpora „Režimy pro klima a životní prostředí.“

V rámci I. pilíře se kromě výše uvedených plateb oddělených od produkce poskytují i Podpory příjmu vázané na produkci (CIS, dříve VCS). Stejně jako v minulých letech zemědělci získají příspěvky na tzv. citlivé komodity, které čelí určitým obtížím a jsou obzvláště důležité z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Konkrétní podmínky poskytování přímých plateb upravuje NV č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům v návaznosti na podmínky definované ve Strategickém plánu Společné zemědělské politiky.

V rámci přímých plateb jsou poskytovány následující podpory:

- základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS),
- platby pro malé zemědělce (SF, nová platba),
- doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (CRISS, nová platba),
- doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce (YF),
- režimy pro klima a životní prostředí (nová platba),
- podpory příjmů vázaných na produkci (CIS).

Žádost o poskytnutí podpory je podávána v elektronické podobě v rámci tzv. Jednotné žádosti (JŽ) na webových stránkách SZIF prostřednictvím Portálu Farmáře, a to do 15. května příslušného kalendářního roku. Tento portál nabízí možnosti, které mají žadatelům o dotace především zjednodušit a zrychlit provádění některých úkonů spojených s JŽ.

Společné podmínky, které musí žadatel od roku 2023 splňovat:

- pro všechny žadatele o přímé platby je podmínkou být evidován v Evidenci zemědělského podnikatele,
- všichni žadatelé musí plnit podmínky aktivního zemědělce,
- veškerá půda evidovaná v LPIS na žadatele musí být řádně obhospodařovaná a žadatel musí mít k této půdě právní důvod užívání,
- po celý kalendářní rok musí žadatel na veškeré obhospodařované zemědělské půdě dodržovat podmínky CC.

Bližší informace lze nalézt v Metodické příručce pro žadatele vydané MZe: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/prime-platby/aktualizovana-verze-metodicke-prirucky-k-podminkam-poskytovani-primych-plateb-v-ceske-republice-v-roce-2025>.

a) Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)

Konkrétní podmínky poskytnutí této platby jsou uvedeny v NV č. 83/2023 Sb. Žadatel o tuto platbu musí být od roku 2023 aktivním zemědělcem podle čl. 4, odst. 5 nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2115 a současně zemědělským podnikatelem ve smyslu § 2e-2h a zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Další důležitou podmínkou je dodržení minimální výměry, která činí

v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha. Dotčené DPB musí být vedeny na žadatele v Evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS) nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o platbu.

Poskytnutí platby BISS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (SMR), které dohromady tvoří podmínky podmíněnosti CC. Tato platba je poskytována výhradně z rozpočtu EU.

Rok	Obálka (mil. EUR)	Sazba (EUR/ha)	Sazba (Kč/ha)
2023	254,232	72,48	1 760,44
2024	254,129	72,18	1 817,84

Pramen: MZe, směnný kurz v roce 2024 – 25,184 Kč/EUR

b) Platba pro malé zemědělce (SF)

Cílem dotačního titulu je podpořit a stabilizovat malé zemědělce s výměrou do 10 ha půdy evidované v evidenci zemědělské půdy LPIS ke dni podání žádosti. Platba je však poskytována na maximálně 4 ha půdy. Tato dotace nahrazuje všechny ostatní přímé platby, nelze o ni tedy žádat společně s jinou přímou platbou. Zemědělec si může sám vybrat, co je pro něj výhodnější, zda platba pro malé zemědělce nebo zda raději požádá o ostatní přímé platby zvlášť.

Sazba platby pro malé zemědělce pro rok 2024 byla stanovena ve výši 7 083,13 Kč/ha.

c) Doplnková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (CRISS)

Podpora řeší některé slabé stránky českého zemědělství, především dlouhodobě nižší příjmy menších podniků, které by bez podpory nebyly životaschopné. Smyslem platby je lepší zacílení přímých plateb na malé a střední zemědělce, a to vzhledem ke všeobecně uznávané nutnosti prosazovat vyváženější rozdělování podpory malým a středně velkým subjektům. Platba je poskytována všem žadatelům na prvních 150 ha formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy. Podmínkou je nárok na základní platbu BISS. Nárok na tuto platbu bude mít každý žadatel bez ohledu na celkovou velikost obhospodařované zemědělské plochy.

Sazba CRISS pro rok 2023 byla stanovena ve výši 3 536,47 Kč/ha, výše roční obálky činila cca 4,6 mld. Kč.

Sazba CRISS pro rok 2024 byla stanovena ve výši 3 599,44 Kč/ha, výše roční obálky činila cca 4,8 mld. Kč

d) Doplnková podpora příjmu pro mladé zemědělce (YF)

Jedná se o roční platbu na způsobilý hektar pro mladé zemědělce, kteří poprvé založili nový zemědělský podnik a kteří mají nárok na platbu v rámci základní podpory příjmu. Jedná se o doplňkový příjem po zahájení činnosti, který pomůže stabilizovat příjem mladých začínajících zemědělců. Tato platba je nastavena tak, aby novým mladým začínajícím zemědělcům zvýšila příjem na úroveň zaručující zachování životaschopnosti a konkurenceschopnosti jejich hospodářství. Jedná se tedy o doplňkovou platbu k ostatním přímým platbám. Toto se týká žadatelů, kteří podali první žádost o platbu v roce 2023. Ve spojení s ostatními přímými platbami se bude jednat o výrazně vyšší přímou platbu na hektar, která může přilákat k podnikání v zemědělství více nových mladých začínajících zemědělců. Žádost o tuto platbu je možné podávat po dobu pěti po sobě jdoucích let. V závislosti na roku, kdy byla poprvé podána žádost o platbu, existují dvě skupiny žadatelů s odlišnými podmínkami způsobilosti.

Sazba YF pro rok 2023 byla stanovena ve výši 2 255,01 Kč/ha, výše roční obálky činila cca 140 mil. Kč.

Sazba YF pro rok 2024 byla stanovena ve výši 2 590,58 Kč/ha, výše roční obálky činila cca 89 mil. Kč.

e) Režimy pro klima a životní prostředí (Ekoschéματα, tzv. ekoplatby)

Ekoschéματα jsou novým nástrojem I. pilíře společné zemědělské politiky, který je pro zemědělce dobrovolný. Ekoschéματα v ČR obsahují Celofaremní ekoplatbu ve dvou úrovních – základní a prémiové, a dále Ekoplatbu na podporu udržitelného hospodaření se živinami. Jejich cílem je podpořit způsoby obhospodařování zemědělské půdy, které vedou k ochraně a zlepšování životního prostředí a krajiny a které v neposlední řadě představují udržitelné hospodaření s přírodními zdroji.

Celofaremní ekoplatba

Základní stupeň celofaremní ekoplatby obsahuje řadu požadavků (podmínek), které si nelze volit samostatně a které zemědělec pro získání platby musí splnit na všech zemědělských kulturách, které obhospodařuje. Žadatel se dobrovolně zavazuje k plnění povinností základní celofaremní ekoplatby na celé jeho výměře a všemi zemědělskými kulturami, které obhospodařuje; tzn. pro účely provádění a platby základní celofaremní ekoplatby si nelze selektivně vybrat zemědělské kultury ani díly půdního bloku či jeho části. Při splnění podmínek má žadatel nárok na platbu na celou výměru, kterou obhospodařuje.

Sazba pro „Celofaremní ekoplatbu základní“ pro rok 2024 byla stanovena ve výši 1 774,62 Kč/ha.

Cílem prémiové celofaremní ekoplatby je navýšení zastoupení neprodukcí ploch v zemědělské krajině a přispění k ochraně vodních toků. Jedná se o nadstavbu celofaremní ekoplatby, žadatel současně plní podmínky základního stupně celofaremní ekoplatby. Pro poskytnutí prémiové celofaremní ekoplatby je zapotřebí, aby žadatel splnil podmínky pro poskytnutí základní celofaremní ekoplatby a zároveň vyčlenil z výměry zemědělské kultury standardní orná půda, travní porost nebo úhor na úrovni zemědělského podniku minimální podíl neprodukcí ploch 7 % ve stanovené kvalitě neprodukcí ploch. Žadatel o celofaremní prémiovou ekoplatbu musí podmínky vyčlenění neprodukcí ploch naplnit kompletně (jak požadované % neprodukcí ploch, tak i včetně všech stanovených podmínek, tzn. výjimka týkající se neprodukcí ploch platná pro základní celofaremní ekoplatbu neplatí pro podmínky platby prémiové celofaremní ekoplatby. V případě, že žadatel žádá o poskytnutí prémiové celofaremní ekoplatby a byl mu Fondem v evidenci využití půdy na části plochy DPB s druhem standardní orné půdy vymezen ochranný pás podél vodního toku, vyčlenění výhradně ochranné pásy podél vody typu prémiový. Žadatel dodržuje pravidla podmíněnosti a minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům po celý kalendářní rok.

Sazba pro „Celofaremní ekoplatbu prémiovou“ pro rok 2024 byla stanovena ve výši 18 132,48 Kč/ha.

Ekoplatba na podporu udržitelného hospodaření se živinami

Ekoplatba podporující udržitelné hospodaření se živinami bude poskytována od roku 2025. Cílem ekoplatby na podporu udržitelného hospodaření se živinami je snížit ztráty dusíku (N) a fosforu (P) z půdy, při udržení základní půdní úrodnosti, a to v přímé návaznosti na hospodaření s organickou hmotou v půdě. Žadatel je povinen plnit stanovené požadavky základní celofaremní ekoplatby. Žadatel plní minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům.

f) Podpora příjmu vázaná na produkci (CIS)

ČR dlouhodobě podporuje citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby v rámci přímých plateb. Mechanismus VCS umožňuje podporu vázat na skutečnou aktuální produkci, nikoliv historické údaje, a je u něj tedy zaručeno, že podpora bude alokována tzv. „živým producentům“.

Pro období 2023–2027 finanční prostředky v celkové výši 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka cca 3,4 mld. Kč) směřují na podporu:

- brambor určených pro výrobu škrobu,
- chmele,
- ovocných druhů s velmi vysokou pracností,

- ovocných druhů s vysokou pracností,
- zeleninových druhů s velmi vysokou pracností,
- zeleninových druhů s vysokou pracností,
- cukrové řepy,
- bílkovinných plodin podmíněné chovem hospodářských zvířat,
- chov telete masného typu,
- krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka.

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS)						
Rok	Sazba platby na produkci ovoce a výměra – VVP			Sazba platby na produkci ovoce a výměra – VP		
2015	13 734,02 Kč/ha	5 088 ha	230 žádostí	9 491,99 Kč/ha	2 809 ha	243 žádostí
2016	13 849,96 Kč/ha	5 171 ha	242 žádostí	8 495,28 Kč/ha	3 363 ha	264 žádostí
2017	12 932,59 Kč/ha	5 319 ha	282 žádostí	7 940,85 Kč/ha	3 456 ha	295 žádostí
2018	12 071,29 Kč/ha	5 643 ha	307 žádostí	8 022,59 Kč/ha	3 387 ha	315 žádostí
2019	11 735,23 Kč/ha	5 824 ha	306 žádostí	7 892,29 Kč/ha	3 455 ha	316 žádostí
2020	12 534,51 Kč/ha	5 826 ha	311 žádostí	8 571,26 Kč/ha	3 399 ha	318 žádostí
2021	11 380,63 Kč/ha	5 837 ha	310 žádostí	7 975,42 Kč/ha	3 323 ha	320 žádostí
2022	11 063,93 Kč/ha	5 782 ha	311 žádostí	7 658,06 Kč/ha	3 332 ha	324 žádostí
Podpora příjmu vázaná na produkci (CIS)						
2023	16 812,16 Kč/ha	4 963 ha	275 žádostí	10 815,76 Kč/ha	2 919 ha	291 žádostí
2024	15 239,95 Kč/ha	5 003 ha	288 žádostí	9 979,11 Kč/ha	3 012 ha	298 žádostí

Pramen: MZe, odbor přímých plateb, směnný kurz v roce 2024 – 25,184 Kč/EUR

g) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) – Program rozvoje venkova na období 2014–2022, Strategický plán SZP 2023–2027

Z Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020, s přechodným obdobím do roku 2022 (dále jen „PRV“) mohli pěstitelé ovoce a zeleniny čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory bylo možné čerpat zejména z operace 4.1.1 – Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 – Zahájení činnosti mladých zemědělců. Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV, která vydává MZe na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.eagri.cz/prv a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Projektové operace PRV na období 2014–2022

Operace 4.1.1 – Investice do zemědělských podniků

Dotace z této operace mohli čerpat všichni zemědělské podnikatelé na projekty od 100 tis. Kč do 75 mil. Kč výdajů v rámci 1., 3., 5. a 7. kola příjmu žádostí. Základní míra dotace v těchto kolech byla 40 %; tuto hranici bylo možné navýšit o 10 % u mladých začínajících zemědělců, u žadatelů hospodařících v oblastech s přírodními či jinými zvláštními omezeními („ANC oblasti“) o dalších 10 %. Maximální míra dotace byla tedy 60 %. V 10. kole příjmu žádostí, které bylo vyhlášené mimořádně v souvislosti s pandemií COVID-19, došlo k úpravě některých podmínek. Minimální částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace, na jeden projekt byla zvýšena z původních 100 tis. Kč na 250 tis. Kč. Základní míra dotace byla 50 %,

a bylo možné ji navýšit o 5 % u mladých začínajících zemědělců a o dalších 5 % u žadatelů podnikajících v ekologickém zemědělství. Maximální míra dotace byla 60 %.

Poslední, 12. kolo příjmu žádostí o dotaci proběhlo v termínu 15. 6.–13. 7. 2021. Částka celkových způsobilých výdajů na jeden projekt činila 250 tis. Kč – 30 mil. Kč. Základní míra dotace byla 50 %, bylo možné ji navýšit o 5 % u mladých začínajících zemědělců a o dalších 5 % u žadatelů podnikajících v ekologickém zemědělství. Maximální míra dotace byla 60 %.

Pěstitelé ovoce a zeleniny mohli v tomto kole žádat o dotaci v těchto záměrech:

b) rostlinná výroba (ovoce, zelenina včetně brambor, chmel, LAKR) – projekty do 2 mil. Kč včetně a zároveň žadatel hospodaří na maximálně 150 ha a splňuje definici MSP,

l) rostlinná výroba (ovoce, zelenina včetně brambor, chmel, LAKR) – projekty do 30 mil. Kč.

Podpora – ovocnářský sektor bez révy vinné – celkem za 1. až 12. kolo (stav k 31. 8. 2024)

Žádosti o dotaci	Celkem
Zaregistrované	864
Schválené	500
Částka dotace	863 931 298 Kč
Proplaceno	481
Částka dotace	818 982 418 Kč

Pramen: MZe, odbor Řídící orgán RV

Operace 4.2.1 – Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů

Dotace z této operace mohly čerpat zemědělské a zpracovatelské podniky na investice do zařízení, která souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a uvedením výrobků na trh. Základní míra dotace byla 40 %. V 10. (rok 2020) a 12. (rok 2021) kole příjmu žádostí byly mezi způsobilé žadatele přidány i velké podniky, a míra dotace pro všechny podniky se zvýšila na 50 %. Alokace byla vyčerpána. Další kola již nebyla vyhlášena.

Podpora ovoce/zeleniny – celkem za 1. až 12. kolo (stav k 31. 8. 2024)

Žádosti o dotaci	Celkem
Zaregistrované	1 658
Schválené	762
Částka dotace	1 738 442 318 Kč
Proplaceno	689
Částka dotace	1 508 652 395 Kč

Pramen: MZe, odbor Řídící orgán RV

Poznámka: nelze rozdělit do jednotlivých kategorií

Operace 6.1.1 – Zahájení činnosti mladých zemědělců

Podpora je určena pro mladé začínající zemědělce, tedy osoby do 40 let (včetně), které nepodnikají déle než 2 roky. Dotace se poskytuje na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximálně 45 tis. €, což činí cca 1,2 mil. Kč.

Projektové intervence Strategického plánu Společné zemědělské politiky pro ČR na období 2023–2027

Podpora ovoce a zeleniny je od roku 2023 možná z intervencí rozvoje venkova v rámci Strategického plánu Společné zemědělské politiky na období 2023–2027. Konkrétně zejména z intervencí

33.73 – Investice do zemědělských podniků, 34.73 – Investice do zpracování zemědělských produktů a 49.75 – Zahájení činnosti mladého zemědělce. První kolo příjmu žádostí o dotaci v těchto intervencích proběhlo v termínu 22. 8.–12. 9. 2023. Další kolo příjmu žádostí o dotaci pro výše uvedené intervence proběhlo v rámci 4. kola příjmu, a to v termínu 8. 10.–29. 10. 2024.

Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty rozvoje venkova v rámci Strategického plánu SZP na období 2023–2027, která vydává MZe na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. (EU) 2021/2115. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.eagri.cz/spszp a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Intervence 33.73 – Investice do zemědělských podniků

Způsobilým žadatelem je zemědělský podnikatel, který podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb. Výše dotace je 40 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, kterou lze navýšit o 10 % pro mladé začínající zemědělce a o dalších 10 % pro ekologické podnikatele. Maximální výše dotace na jeden projekt je 30 mil. Kč.

Intervence je rozdělena na jednotlivé záměry, přičemž pěstitelé ovoce a zeleniny mohou žádat v těchto záměrech:

- b) projekty do 2 mil. Kč včetně a zároveň žadatel hospodaří na maximálně 150 ha a splňuje definici MSP; Rostlinná výroba.
- g) Rostlinná výroba.

Podporovány jsou tyto investice:

- výstavba a rekonstrukce nosných konstrukcí sadů včetně protikroupových a protidešťových systémů a ochranných sítí proti ptactvu,
- výstavba a rekonstrukce skladů a staveb pro sklizeň,
- pořízení potřebných technologií,
- výstavba a rekonstrukce skleníků, fóliovníků, kontejneroven,
- speciální mobilní stroje,
- nádrže na zadržení srážkových vod ze střech.

Intervence 34.73 – Investice do zpracování zemědělských produktů

Zpracovatelé a zájemci o zahájení zpracování mohou žádat o dotaci v záměrech:

- a) zemědělstí podnikatelé, jejichž podíl příjmů ze zemědělské prvovýroby na celkových příjmech za poslední uzavřené účetní období činil více než 30 %,
- b) výrobci potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu, nebo výrobci krmiv (v případě, že výrobce potravin nebo krmiv je zároveň veden v Evidenci zemědělského podnikatele, jeho podíl příjmů ze zemědělské prvovýroby na celkových příjmech za poslední uzavřené účetní období k datu podání Žádosti o dotaci musí činit méně než 30 %). Tito žadatelé musí splňovat definici mikro, malého nebo středního podniku.
- c) zemědělstí podnikatelé a výrobci potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu, nebo výrobci krmiv, kteří splňují definici velkého podniku.

Výše dotace činí 30 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, kterou lze navýšit o 10 % pro mladé začínající zemědělce a o dalších 10 % pro mikro a malé podniky. Částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace, na jeden projekt činí minimálně 100 000 Kč. Maximální výše dotace na jeden projekt je 30 mil. Kč.

Intervence 49.75 – Zahájení činnosti mladého zemědělce

Podpora je určena pro zemědělské podnikatele (evidované v Evidenci zemědělského podnikatele), kteří nedosáhli 41 let a kteří v zemědělství podnikají max. 5 let před podáním Žádosti o dotaci. Dotace je poskytována na realizaci podnikatelského plánu, přičemž jeho realizace musí být dokončena do 2 let od podpisu Dohody o poskytnutí dotace. Dotace je poskytována ve 2 sazbách. Základní sazba dotace činí 1 500 000 Kč. V případě, že bude předmětem podnikatelského plánu zpracování vlastní produkce, jehož výstupem je produkt (potravina) uvedený v příloze I Smlouvy o fungování EU, bude sazba činit 2 030 000 Kč. Dotace bude poskytnuta dle zvolené sazby v 1 splátce, a to již po podpisu Dohody o poskytnutí dotace.

Program rozvoje venkova**Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO) – dle NV č. 75/2015 Sb.**

- **integrováná produkce ovoce** – sazba 404 €/ha ovocného sadu zařazeného do titulu integrováná produkce ovoce podle § 2 písm. a), na kterém žadatel plní podmínky podle § 12. Min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha s druhem zemědělské kultury ovocný sad.

Rok	Počet žádostí a podporovaná výměra	Výše proplacených finančních prostředků
2016	proplaceno 256 žádostí na 8 714 ha	97 210 684 Kč
2017	proplaceno 287 žádostí na 9 253 ha	100 074 474 Kč
2018	proplaceno 295 žádostí na 9 428 ha	102 060 711 Kč
2019	proplaceno 291 žádostí na 9 363 ha	96 301 276 Kč
2020	proplaceno 286 žádostí na 9 289 ha	96 218 195 Kč
2021	proplaceno 111 žádostí na 3 314 ha	33 937 863 Kč
2022	proplaceno 29 žádostí na 1 301 ha	13 058 633 Kč
2023	proplaceno 18 žádostí na 1 109 ha	10 769 307 Kč

- **integrováná produkce jahodníku** – sazba 433 €/ha standardní orné půdy zařazené do titulu integrováná produkce jahodníku podle § 2 písm. c) bodu 2, na kterém žadatel plní podmínky podle § 15. Min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha s druhem zemědělské kultury standardní orná půda.

Rok	Počet žádostí a podporovaná výměra	Výše proplacených finančních prostředků
2017	proplaceno 9 žádostí na 90 ha	1 051 448 Kč
2018	proplaceno 7 žádostí na 101 ha	1 182 645 Kč
2019	proplaceno 8 žádostí na 90,3 ha	998 149 Kč
2020	proplaceno 9 žádostí na 68,1 ha	713 159 Kč
2021	proplaceno 8 žádostí na 43,9 ha	482 241 Kč
2022	proplaceny 3 žádosti na 14,3 ha	153 918 Kč
2023	proplacena 1 žádost na 4 ha	42 082 Kč

Navazující agroenvironmentálně-klimatická opatření (NAEKO) – dle NV č. 330/2019 Sb.

- **integrovaná produkce ovoce** – sazba 400 €/ha ovocného sadu zařazeného do titulu integrovaná produkce ovoce podle § 2 písm. a), na kterém žadatel plní podmínky podle § 10. Min. výměra 0,5 ha s druhem zemědělské kultury ovocný sad,
- **integrovaná produkce jahodníků** – sazba 431 €/ha standardní orné půdy zařazené do titulu integrovaná produkce jahodníků podle § 2 písm. c) bodu 2, na kterém žadatel plní podmínky podle § 12 odst. 5 a 8. Min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha s druhem zemědělské kultury standardní orná půda.

Rok	Výměra podpořených plantáží	Výše proplacených finančních prostředků
Ovocné sady		
2020	proplaceno 148 žádostí na 5 321 ha	53 710 555 Kč
2021	proplaceno 207 žádostí na 6 949 ha	72 438 077 Kč
2022	proplaceno 217 žádostí na 6 629 ha	65 769 153 Kč
Jahodník		
2020	proplacena 1 žádost na 1,5 ha	15 559 Kč
2021	proplaceny 3 žádosti na 9,15 ha	103 489 Kč
2022	proplacena 1 žádost na 3,93 ha	42 105 Kč

Strategický plán SZP

Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO) – dle NV č. 80/2023 Sb.

- **integrovaná produkce ovoce** – sazba 460 €/ha ovocného sadu zařazeného do titulu integrovaná produkce ovoce podle § 2 písm. a), na kterém žadatel plní podmínky podle § 10. Min. výměra 0,5 ha s druhem zemědělské kultury ovocný sad,

Rok	Počet žádostí a podporovaná výměra	Předpokládaná výše finančních prostředků
2023	proplaceno 173 žádostí na 5 477 ha	58 705 445 Kč
2024	podáno 240 žádostí na 7 258 ha	82 550 074 Kč

- **integrovaná produkce jahodníků** – sazba 462 €/ha standardní orné půdy zařazené do titulu integrovaná produkce jahodníků podle § 2 písm. j) bodu 3, na kterém žadatel plní podmínky podle § 24. Min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha s druhem zemědělské kultury standardní orná půda,

Rok	Počet žádostí a podporovaná výměra	Předpokládaná výše finančních prostředků
2023	proplaceno 1 žádost na 1 ha	11 699 Kč
2024	podáno 10 žádostí na 42 ha	475 176 Kč

- **krajinotvorné sady** – sazba 116 €/ha jiné trvalé kultury zařazené do podopatření krajinotvorné sady podle § 2 písm. d), na kterém žadatel plní podmínky podle § 18. Min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha s druhem zemědělské kultury jiné trvalé kultury.

Rok	Počet žádostí a podporovaná výměra	Předpokládaná výše finančních prostředků
2023	proplaceno 111 žádostí na 493 ha	1 250 016 Kč
2024	podáno 141 žádostí na 625 ha	1 791 773 Kč

**Program rozvoje venkova
Ekologické zemědělství (EZ) – dle NV č. 76/2015 Sb.**

a) v rámci přechodu na ekologickou produkci

- intenzivní sady – sazba 825 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro intenzivní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 15 odst. 2,
- ostatní sady – sazba 419 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro ostatní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 15 odst. 3,
- krajinotvorné sady – sazba 165 €/ha jiné trvalé kultury, jde-li o péči o ekologický významný prvek, který je obhospodařován v režimu pro krajinotvorné sady, ve kterém žadatel plní podmínky podle § 17.

b) v rámci ekologické produkce

- intenzivní sady – sazba 779 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro intenzivní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 15 odst. 2,
- ostatní sady – sazba 424 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro ostatní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 15 odst. 3,
- krajinotvorné sady – sazba 165 €/ha jiné trvalé kultury, jde-li o péči o ekologický významný prvek, který je obhospodařován v režimu pro krajinotvorné sady, ve kterém žadatel plní podmínky podle § 17.

Rok	Výměra podpořených ovocných sadů	Výše požadovaných finančních prostředků
Intenzivní sady		
2016	proplaceno 104 žádostí na 1 348 ha	28 617 690 Kč
2017	proplaceno 135 žádostí na 1 663 ha	33 817 920 Kč
2018	proplaceno 143 žádostí na 1 674 ha	35 130 115 Kč
2019	proplaceno 146 žádostí na 1 680 ha	32 614 648 Kč
2020	proplaceno 151 žádostí na 1 754 ha	34 486 797 Kč
2021	proplaceno 91 žádostí na 1 129 ha	22 153 252 Kč
2022	proplaceno 22 žádostí na 285 ha	5 236 431 Kč
2023	proplaceno 24 žádostí na 328 ha	5 804 119 Kč
Ostatní sady		
2016	proplaceno 206 žádostí na 995 ha	10 288 363 Kč
2017	proplaceno 249 žádostí na 1 523 ha	15 269 183 Kč
2018	proplaceno 268 žádostí na 1 712 ha	18 442 526 Kč
2019	proplaceno 275 žádostí na 1 621 ha	16 023 663 Kč
2020	proplaceno 285 žádostí na 1 487 ha	15 391 332 Kč
2021	proplaceno 186 žádostí na 800 ha	8 175 610 Kč
2022	proplaceno 68 žádostí na 304 ha	3 056 304 Kč
2023	proplaceno 40 žádostí na 150 ha	1 469 766 Kč
Krajinotvorné sady (jiná trvalá kultura)		
2016	proplaceno 181 žádostí na 635 ha	2 889 270 Kč
2017	proplaceno 235 žádostí na 763 ha	3 351 709 Kč

2018	proplaceno 282 žádostí na 840 ha	3 616 168 Kč
2019	proplaceno 295 žádostí na 950 ha	3 892 517 Kč
2020	proplaceno 301 žádostí na 998 ha	4 115 453 Kč
2021	proplaceno 185 žádostí na 555 ha	2 283 532 Kč
2022	proplaceno 77 žádostí na 195 ha	766 614 Kč
2023	proplaceno 34 žádostí na 206 ha	813 309 Kč
Jahodník		
2017	proplaceny 3 žádosti na 0,67 ha	1 126 Kč
2018	proplaceno 6 žádostí na 1,7 ha	3 385 Kč
2019	proplaceno 7 žádostí na 1,4 ha	2 916 Kč
2020	proplaceno 9 žádostí na 3,4 ha	51 327 Kč
2021	proplaceno 7 žádostí na 3,8 ha	57 065 Kč
2022	proplaceny 3 žádosti na 1,9 ha	29 932 Kč
2023	proplaceny 3 žádosti na 1 ha	15 400 Kč

Navazující agroenvironmentálně-klimatická opatření (NAEKO) – dle NV č. 331/2019 Sb.

a) v rámci přechodu na ekologickou produkci

- intenzivní sady – sazba 830 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro intenzivní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 2,
- ostatní sady – sazba 420 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro ostatní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 3,
- krajinotvorné sady – sazba 70 €/ha jiné trvalé kultury, jde-li o péči o ekologický významný prvek, který je obhospodařován v režimu pro krajinotvorné sady, ve kterém žadatel plní podmínky podle § 15,
- jahodník – sazba 670 €/ha standardní orné půdy, jde-li o pěstování jahodníku v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 10 odst. 7.

b) v rámci ekologické produkce

- intenzivní sady – sazba 779 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro intenzivní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 2,
- ostatní sady – sazba 417 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro ostatní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 3,
- krajinotvorné sady – sazba 67 €/ha jiné trvalé kultury, jde-li o péči o ekologický významný prvek, který je obhospodařován v režimu pro krajinotvorné sady, ve kterém žadatel plní podmínky podle § 15,
- jahodník – sazba 583 €/ha standardní orné půdy, jde-li o pěstování jahodníku v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 10 odst. 7.

Rok	Výměra podpořených ovocných sadů	Výše požadovaných finančních prostředků
Intenzivní sady		
2020	proplaceno 64 žádostí na 580 ha	11 301 884 Kč
2021	proplaceno 83 žádostí na 883 ha	17 277 041 Kč

2022	proplaceno 103 žádostí na 922 ha	15 997 948 Kč
Ostatní sady		
2020	proplaceno 83 žádostí na 590 ha	5 941 779 Kč
2021	proplaceno 161 žádostí na 994 ha	10 112 978 Kč
2022	proplaceno 211 žádostí na 1 013 ha	9 881 608 Kč
Krajinotvorné sady (jiná trvalá kultura)		
2020	proplaceno 99 žádostí na 358 ha	607 999 Kč
2021	proplaceno 201 žádostí na 714 ha	1 121 310 Kč
2022	proplaceno 237 žádostí na 785 ha	1 214 839 Kč
Jahodník		
2020	proplaceny 2 žádosti na 0,5 ha	7 406 Kč
2021	proplaceno 5 žádostí na 3,03 ha	46 050 Kč
2022	proplaceno 8 žádostí na 2,44 ha	32 608 Kč

Strategický plán SZP**Ekologické zemědělství – dle NV č. 81/2023 Sb.****a) v rámci přechodu na ekologickou produkci**

- intenzivní sady – sazba 896 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro intenzivní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 2,
- ostatní sady – sazba 536 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro ostatní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 3,
- jahodník – sazba 660 €/ha standardní orné půdy, jde-li o pěstování jahodníku v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 11 odst. 8.

b) v rámci ekologické produkce

- intenzivní sady – sazba 850 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro intenzivní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 2,
- ostatní sady – sazba 510 €/ha ovocného sadu, který je obhospodařován v režimu pro ostatní sady, a kde žadatel plní podmínky podle § 13 odst. 3,
- jahodník – sazba 638 €/ha standardní orné půdy, jde-li o pěstování jahodníku v systému ekologického zemědělství, na kterém žadatel plní podmínky podle § 11 odst. 8.

Rok	Počet žádostí a podporovaná výměra	Předpokládaná výše finančních prostředků
Intenzivní sady		
2023	proplaceno 102 žádostí na 748 ha	14 251 007 Kč
2024	podáno 155 žádostí na 1 277 ha	27 048 375 Kč
Ostatní sady		
2023	proplaceno 203 žádostí na 871 ha	10 080 712 Kč
2024	podáno 282 žádostí na 1 261 ha	15 930 047 Kč
Jahodník		
2023	proplaceno 8 žádostí na 2 ha	35 080 Kč
2024	podáno 10 žádostí na 3,5 ha	66 958 Kč

6. Společná organizace trhu v sektoru ovoce a zeleniny

6.1. Organizace producentů v rámci Společné organizace trhů (SOT) ovoce a zeleniny

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

- odkazy na nařízení (ES) č. 1234/2007 se považují za odkazy na toto nařízení a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013.

Princip podpor u uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí 4,1 % z hodnoty obchodované produkce organizace producentů (OP) s tím, že je-li součástí operačního programu opatření pro předcházení krizím, lze celková procenta navýšit na 4,6 %. Finanční podpora je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů.

Toto nařízení bylo v roce 2017 částečně zrušeno (čl. 19–35 a 50–148) a nahrazeno dvěma nařízeními Komise (EU) 2017/891 a (EU) 2017/892. Čl. 3–19 týkající se obchodních norem a kontrol shody zůstávají v platnosti nařízení Komise (EU) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů do 31. 12. 2024.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o sankce uplatňované v uvedených odvětvích, a kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011, ve znění:

- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/1145**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o organizace producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/743**, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o výpočet hodnoty produkce uváděné na trh organizacemi producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/652**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o činnosti a operační programy organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2245**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o výpočet hodnoty produkce uváděné na trh organizacemi producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2092**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/232 a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o oznámení členských států týkající se uznaných organizací producentů, sdružení organizací producentů a mezioborových organizací.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2513**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o maximální výši podpory na stažení ovoce a zeleniny z trhu za účelem bezplatného rozdělení.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2528**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891 a zrušují nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 611/2014, (EU) 2015/1366 a (EU) 2016/1149 použitelná na režimy podpory v některých zemědělských odvětvích.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/892, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a jeho novely:

- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/1146**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/892, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a nařízení (ES) č. 606/2009, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008, pokud jde o druhy výrobků z révy vinné, enologické postupy a omezení, která se na ně použijí.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1863**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/892, pokud jde o stažení ovoce a zeleniny z trhu za účelem bezplatného rozdělení.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2091**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/892 a prováděcí nařízení (EU) č. 511/2012, pokud jde o oznámení členských států týkající se uznaných organizací producentů, sdružení organizací producentů a mezioborových organizací v odvětví ovoce a zeleniny a odvětví mléka a mléčných výrobků.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2532**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/892 a zrušují nařízení (EU) č. 738/2010 a prováděcí nařízení (EU) č. 615/2014, (EU) 2015/1368 a (EU) 2016/1150 použitelná na režimy podpory v některých zemědělských odvětvích.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů (č. 215/2010 Sb., č. 309/2012 Sb., č. 179/2015 Sb., č. 327/2015 Sb., č. 341/2016 Sb., č. 425/2017 Sb., č. 322/2020 Sb., č. 177/2021 Sb., č. 84/2023 Sb.). Nařízení vlády doplňuje přímo použitelné evropské předpisy (EU) č. 1308/2013, (EU) č. 543/2011, (EU) 2017/891 a (EU) 2017/892.

Uznávání organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor	Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny
▪ Nařízení Komise (EU) 2017/891 a 2017/892 ▪ Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ▪ Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb.	▪ Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 ▪ Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)
	Licence pro ovoce a zeleninu ▪ Nařízení Komise (EU) č. 2016/1237 ▪ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2016/1239 ▪ Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013

6.2. Nová Společná zemědělská politika (SZP) od roku 2023 a organizace producentů (OP)

V rámci nové SZP 2023 přecházejí podpory pro organizace producentů pod Strategický plán SZP.

Organizace producentů (OP) jsou i nadále uznávány podle **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013**, ve znění pozdějších předpisů, včetně nařízení **Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117**, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013.

Finanční podpora Unie je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů a vychází z hodnoty obchodované produkce OP. Podpora činí 4,1 % hodnoty obchodované produkce OP, která může být navýšena na 4,6 %, pokud operační program OP obsahuje určitá opatření. Pro nadnárodní OP činí podpora 5 % obchodované produkce, respektive 5,5 % při splnění daných podmínek. Uznáváním OP, schvalováním a vyhodnocováním operačních programů a přiznáváním podpor je pověřen SZIF.

Financování a podmínky pro organizace producentů a jejich operační programy jsou nově stanoveny v těchto předpisech:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/126, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 o dodatečné požadavky na některé typy intervencí stanovené členskými státy v jejich strategických plánech SZP na období 2023 až 2027 podle uvedeného nařízení, jakož i pravidla týkající se poměru pro standard dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) I, ve znění předpisu:

- o **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/330**, kterým se mění a opravuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/126, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 o dodatečné požadavky na některé typy intervencí stanovené členskými státy v jejich strategických plánech SZP na období 2023 až 2027 podle uvedeného nařízení, jakož i pravidla týkající se poměru pro standard dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) I.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013, ve znění nařízení Komise (EU) 2022/1408 a nařízení EP a Rady (EU) 2024/1468.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/127, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116 o pravidla týkající se platebních agentur a dalších subjektů, finančního řízení, schválení účetní závěrky, jistot a použití eura, ve znění nařízení Komise (EU) 2023/57, (EU) 2023/1309, (EU) 2023/1448.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/128, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, pokud jde o platební agentury a další subjekty, finanční řízení, schvalování účetní závěrky, kontroly, jistoty a transparentnost, ve znění pozdějších předpisů.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/129, kterým se stanoví pravidla pro typy intervencí týkajících se olejnatých semen, bavlny a vedlejších produktů vinifikace podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 a pro požadavky týkající se informací, propagace a zviditelnění v souvislosti s podporou Unie a strategickými plány SZP.

Nařízení vlády č. 82/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění společné organizace trhů organizacemi producentů platné od 1. dubna 2023, a jeho novela

- o **Nařízení vlády č. 275/2024 Sb.**, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 82/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění společné organizace trhů organizacemi producentů, a nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů, platná od 1. října 2024.

6.3. Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ (School Scheme)

Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní rámec, a vznikl Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Finanční rámec u jednotlivých projektů (tj. Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol) zůstává oddělený, každá část má svoji obálku.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených EU pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit zdravé stravovací návyky ve výživě dětí a bojovat proti dětské obezitě. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. V projektu Ovoce a zelenina do škol je

- od školního roku 2014/2015 cílová skupina žáků 1. stupně základních škol rozšířena o děti z přípravných tříd,
- od školního roku 2016/2017 cílová skupina žáků 1. stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd rozšířena o děti z přípravných stupňů speciálních základních škol,
- od školního roku 2017/2018 cílová skupina žáků rozšířena o žáky 2. stupně základních škol,
- od školního roku 2022/2023 cílová skupina žáků omezena na žáky 1. stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd a z přípravných stupňů speciálních základních škol.

Přehled čerpání finančních prostředků v rámci projektu „Ovoce a zelenina do škol“

Školní rok	Vyplacená podpora na Školní projekt v Kč	Z toho v Kč		Úspěšnost čerpání prostředků na projekt	Roční limit na žáka v Kč	
		na produkty	na DVO		na produkty	na DVO
2014/2015 ¹⁾	186 051 095	169 147 055	16 690 657	97,7 %	333,00	40
2015/2016	190 644 859	171 508 411	18 702 469	98,1 %	318,30	40
2016/2017	198 226 843	178 274 060	19 308 309	98,7 %	317,00	37,50
2017/2018 ²⁾	311 345 027	288 884 989	35 818 847	98,1 %	319,90	45
2018/2019	319 650 518	281 336 423	37 937 694	98,4 %	306,90	45
2019/2020	287 923 638	253 626 653	33 531 190	88,0 %	304,80	45
2020/2021	308 321 660	272 583 476	35 400 265	92,3 %	311,00	45
2021/2022	288 083 934	258 164 946	29 221 764	94,55 %	282,00	45
2022/2023	133 578 611	115 971 576	17 456 462	97,23 %	208,80	34
2023/2024	137 214 030*	124 040 025*	12 894 268*	94,91 %*	220,90	34

Poznámka: DVO = doprovodná vzdělávací opatření

¹⁾ povinné spolufinancování – 88% podíl EU, 12% podíl ČR;

²⁾ od školního roku 2017/2018 je zrušeno povinné spolufinancování ze strany členského státu;

* údaje k 15.10.2024

Zapojení škol a dětí

Školní rok	Počet zapojených škol	Počet zapojených dětí	Podíl z cílové skupiny dětí
2014/2015 ²⁾	3 741	509 030	95 %
2015/2016	3 810	539 747	97 %
2016/2017	3 863	564 689	98 %
2017/2018 ³⁾	3 935	906 110	97,5 %
2018/2019	3 964	920 992	97,5 %
2019/2020	3 981	928 185	96,9 %
2020/2021	3 991	930 839	96,3 %
2021/2022	3 992	928 159	95,7 %
2022/2023	4 001	563 054	97,6 %
2023/2024	3 964	563 985	97,25 %

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k Výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Preferovány by měly být zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy a pyré. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/39, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, ve znění následujících předpisů:

- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1983**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o přerozdělení podpory Unie.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1239**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o sledování a hodnocení provádění školního projektu a souvisejících kontrol na místě.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/246**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o žádosti o podporu, výplatu podpory a kontroly na místě.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/102**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o žádosti členských států o podporu Unie.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1449**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o výplatu podpory, převody mezi přiděly a správní kontroly.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, a mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 907/2014, ve znění následujících předpisů:

- o **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1238**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, pokud jde o hodnocení provádění školního projektu.
- o **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/245**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, pokud jde o doprovodná vzdělávací opatření a výběr a schvalování žadatelů o podporu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (EU) č. 1370/2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů (č. 128/2018 Sb., č. 190/2019 Sb., č. 228/2021 Sb., č. 210/2022 Sb.).

6.4. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu, snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny v EU a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje obchodní normy, údaje pro označování, pravidla pro třídění produktů a kontroly dodržování obchodních norem. Nařízení je platné do 31. 12. 2024.

Od 1. ledna 2025 vstupují v platnost dvě nařízení, které nahradí nařízení (EU) č. 543/2011:

- o **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2429**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o obchodní normy pro odvětví ovoce a zeleniny, některé výrobky z ovoce a zeleniny a odvětví banánů, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1666/1999 a prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011 a prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1333/2011.
- o **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2430**, kterým se stanoví pravidla pro kontroly dodržování obchodních norem pro odvětví ovoce a zeleniny, některých výrobků z ovoce a zeleniny a odvětví banánů.

Obchodní normy

Obchodní normy slouží pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. Existují zvláštní obchodní normy a všeobecná obchodní norma.

Zvláštní obchodní normy:

Jsou platné pro jablka, citrusové plody, kiwi, salát, endivii kadeřavou letní a endivii zimní, broskve a nektarinky, hrušky, jahody, papriku zeleninovou, stolní hrozny révy vinné a rajčata. Zvláštní obchodní normy odpovídají normám přijatým Evropskou hospodářskou komisí OSN (EHK/OSN), aby se zabránilo zbytečným překážkám v obchodu. Pokud není na úrovni Unie přijata zvláštní obchodní norma, měly by se produkty považovat za produkty splňující všeobecnou obchodní normu, pokud je držitel schopen prokázat, že produkty splňují platné normy přijaté EHK/OSN.

Všeobecná obchodní norma

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje zvláštní obchodní norma EU. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální

požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % početních nebo hmotnostních produktů nesplňujících min. požadavky na jakost). V rámci této odchylky smí celkem nejvýše 2 % sestávat z produktů postižených hnilobou.

Směsi ovoce a zeleniny

U maloobchodního balení obsahující směs různých druhů čerstvého ovoce a zeleniny, které nepřesahují čistou hmotnost 5 kg, pokud produkty pocházejí z více členských států nebo ze třetí země, mohou být názvy zemí původu nahrazeny podle potřeby jedním z následujících označení – dle čl. 7 nařízení (EU) č. 543/2011.

7. Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanové zákonem č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pak nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a v relevantních prováděcích předpisech EU. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>.

Přehled o organizacích producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze uznaným organizacím producentů (OP) včetně nadnárodních OP, které byly uznány na základě žádosti o uznání. OP ovoce a zeleniny musí být uznané podle NEPR (EU) č. 1308/2013 a splňovat podmínky podle nařízení Komise (EU) 2017/891, (EU) 2017/892 a nařízení vlády č. 318/2008 Sb., nebo podle NEPR (EU) 2021/2115, nařízení Komise (EU) 2022/126 a nařízení vlády č. 82/2023 Sb., (v rámci nové SZP), vše ve znění pozdějších předpisů.

Finanční podpora je poskytována uznaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagaci, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 % obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % nákladů na provádění opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

- **V roce 2006** byly v ČR 4 registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to: CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOTEL, Bohušovice n. Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice a 4 předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání: EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice, Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.
- **V roce 2007** se rozšířil počet registrovaných OP na 5, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov n/Labem; OZC Jizera, Předměřice n/Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).
- **V roce 2008** podmínky pro řádné uznání za OP nově splnily 3 předběžně uznané SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace

pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.

Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha, Odbytové družstvo Berry, Břežany, M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tucharaz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.

V roce 2009 bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9. Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr, Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.

V roce 2010 bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP stoupl na 10.

V roce 2011 se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.

V roce 2012 byly jako OP uznány družstvo OZC Jizera, odbytové družstvo ovoce Český ráj, odbytové družstvo Berry a M.O.Z. družstvo pěstitelů, čímž se ke konci roku 2012 zvýšil počet uznaných OP na celkových 14. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 6.

V roce 2013 činil počet uznaných OP 15 a počet předběžně uznaných SP 6.

V roce 2014 bylo v ČR uznáno 18 OP, počet předběžně uznaných SP se tím snížil na dva subjekty (ZP Otice, OD Suchá Loz) a dále byla uznána jedna nadnárodní organizace producentů Družstvo BRAMKO CZ.

V roce 2015 je v ČR uznáno 19 OP (nově odbytové družstvo Mochov), z toho jedna uznaná nadnárodní OP; předběžně uznaných SP jsou 2.

V roce 2016 je v ČR uznáno 19 OP (odbytové družstvo Mochov skončilo), z toho je jedna uznaná nadnárodní OP, předběžně uznaných SP činí 2.

V roce 2017 je v ČR uznáno 23 OP (nově ZP Otice, odbyt s.r.o., OD Suchá Loz, Piletice, odbytové družstvo, Čerstvě utrženo, družstvo), z toho je jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2018 je uznáno 22 OP ;(činnost ukončilo odbytové družstvo ZELTR), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2019 je uznáno 22 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo JIHOFRUKT, nově bylo uznáno Dobré družstvo Zlín), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2020 je v ČR uznáno 21 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo Vital), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2021 je v ČR uznáno 21 OP, z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2022 je v ČR uznáno 19 OP, z toho jedna uznaná nadnárodní OP (činnost ukončilo Družstvo producentů rajčat a Odbytové družstvo Suchá Loz).

V roce 2023 je v ČR uznáno 17 OP, z toho dvě uznané nadnárodní OP (činnost ukončilo odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný a ZP Otice odbyt, s.r.o.).

K 31. 8. 2024 je v ČR uznáno 16 OP, z toho dvě uznané nadnárodní OP (činnost ukončilo NATURE FRUIT, družstvo).

Finanční podpora pro OP ovoce a zeleniny (tj. od 1. 1. – 31. 12. daného roku) v Kč

Ukazatel	2019	2020*	2021*	2022	2023	2024 (k 31.8.)
Vyplacená finanční podpora pro OP	97 173 447	115 270 561	109 093 292	133 112 718	169 549 512	78 800 462

V roce 2023 organizace producentů ovoce a zeleniny v ČR (jejichž celkový počet producentů činil 195) disponovaly pěstební plochou dosahující 11 745,1 ha (z toho výměra ovocných sadů činila 4 808,13 ha, výměra pro pěstování zeleniny 6 936,97 ha), ze kterých bylo vyprodukováno celkem 225 130,5 t ovoce a zeleniny v hodnotě 4 187 174 965 Kč. Organizovanost producentů ovoce tak v tomto roce činila 39,3 % a producentů zeleniny 43,3 %.

Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1237 s platností od 1. října 2017 zrušilo povinnost dovozních licencí pro dovoz většinu čerstvého ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce a zeleniny. Zrušení licenčních povinností se týká běžného dovozu za plné dovozní clo. Licenční povinnost nadále zůstává pro dovoz česneku a jiné cibulové zeleniny, čerstvé/ho nebo chlazené/ho, a výrobků nebo zeleninových směsí obsahující česnek nebo *Allium ampeloprasum*, vařených, zmrazených nebo prozatímne konzervovaných, a pro dovoz sušeného česneku, v rámci dovozních celních kvót řízených licencemi.

► V roce 2023 byly vydány 4 licence pro dovoz česneku a v roce 2024 byly k 31. 8. vydány 3 licence pro dovoz česneku. V letech 2023 a 2024 nebyly vydané žádné licence pro dovoz výrobků ze zpracovaného ovoce a zeleniny.

8. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě ovoce

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity ovoce:

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

- 121/2023 Sb., o požadavcích na pokrmu,

- 397/2021 Sb., o požadavcích na konzervované ovoce a zeleninu, skořápkové plody, houby, brambory a banány,

- 58/2018 Sb., o doplňcích stravy a složení potravin (ruší vyhl.č.225/2008 Sb.včetně č.352/2009 Sb.),

- 417/2016 Sb., o některých způsobech označování potravin (ruší vyhl. č. 113/2005 Sb. včetně jejich pozdějších předpisů),

- 231/2016 Sb., o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhlášky č. 78/2018 Sb., 56/2022 Sb.,

- 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení, ve znění vyhl.č. 141/2017 Sb., 235/2024 Sb.,

- 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny, ve znění vyhl. č. 312/2023 Sb.,

- 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb., 46/2014 Sb., 39/2018 Sb., 80/2021 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 275/2024 Sb., kterým se mění NV č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů, NV č. 82/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění společné organizace trhu organizacemi producentů a NV č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům,
- 264/2024 Sb., o stanovení některých podmínek provádění mimořádné finanční podpory pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024,
- 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologického zemědělství, ve znění vyhl. č. 44/2024 Sb.,
- 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření,
- 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění vyhl. č. 62/2024 Sb., 185/2024 Sb.,
- 330/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění vyhl. č. 54/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb., 84/2023 Sb.,
- 44/2018 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními, ve znění NV č. 57/2019 Sb., 64/2020 Sb., 217/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb.,
- 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění vyhl. č. 128/2018 Sb., 190/2019 Sb., 228/2021 Sb., 210/2022 Sb.,
- 49/2017 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor,
- 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, ve znění NV č. 126/2018 Sb., 292/2019 Sb., 31/2020 Sb., 567/2020 Sb., 177/2021 Sb., 84/2023 Sb.,
- 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb., 236/2016 Sb., 18/2017 Sb., 49/2017 Sb., 29/2018 Sb., 57/2019 Sb., 332/2019 Sb., 217/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb., 84/2022 Sb.,
- 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů,
- 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb., 49/2017 Sb., 43/2018 Sb., 84/2023 Sb.,
- 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 185/2015 Sb., 423/2016 Sb., 48/2017 Sb., 49/2017 Sb., 427/2017 Sb., 293/2018 Sb., 350/2019 Sb., 217/2020 Sb., 566/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb., 33/2022 Sb., 102/2022 Sb., 33/2022 Sb., 84/2023 Sb.,

- 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (druhy zemědělské kultury), ve znění NV č. 61/2016 Sb., 407/2016 Sb., 312/2017 Sb., 140/2023 Sb., 52/2023 Sb., 140/2023 Sb., 68/2024 Sb.,
- 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění NV č. 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb., 425/2017 Sb., 322/2020 Sb., 177/2021 Sb., 84/2023 Sb., 275/2024 Sb.,
- 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb., 448/2012 Sb., 400/2013 Sb., 308/2014 Sb., 50/2015 Sb., 49/2017 Sb.,
- 257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,
- 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb., 142/2023 Sb.

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění pozdějších předpisů)

■ prováděcí předpisy:

- 295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,
- 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 5/2020 Sb., o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin (ruší vyhl. č. 215/2008 Sb. včetně všech jejích pozměňovacích vyhlášek), ve znění vyhl. č. 216/2024 Sb.,
- 132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 359/2019 Sb., 222/2022 Sb., 200/2023 Sb.,
- 327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 428/2017 Sb.,
- 207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb., 334/2004 Sb.,
- 206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky, ve znění vyhl. č. 17/2018 Sb., 199/2023 Sb.,
- 205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 218/2019 Sb., o výčtu metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 256/2020 Sb. (ruší vyhl. č. 449/2006 Sb. včetně všech jejích pozměňovacích vyhlášek), 447/2021 Sb., 387/2022 Sb., 128/2023 Sb., 340/2023 Sb.,
- 96/2018 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu ovocných rodů a druhů a jeho uvádění do oběhu, ve znění vyhl. č. 138/2020 Sb., 366/2020 Sb., 188/2023 Sb., 93/2024 Sb.,
- 331/2017 Sb., o stanovení dalších odrůd ovocných druhů s úředně uznaným popisem, které se považují za zapsané do Státní odrůdové knihy, ve znění vyhl. č. 3/2018 Sb.,
- 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhl. č. 409/2013 Sb., 368/2015 Sb., 334/2017 Sb., 299/2018 Sb., 313/2020 Sb., 505/2021 Sb.,
- 61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhl. č. 410/2013 Sb., 3/2018 Sb., 156/2021 Sb., 505/2021 Sb., 296/2024 Sb.,
- 378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhl. č. 42/2014 Sb., 3/2018 Sb., 315/2020 Sb., 505/2021 Sb., 373/2023 Sb.

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění vyhl. č. 78/2022 Sb., 445/2022 Sb.,
- 8/2001 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů).

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 309/2021 Sb., o odběrech a chemických a biologických rozbořech vzorků hnojiv (ruší vyhl. č. 273/1998 Sb., 475/2000 Sb.),
- 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 131/2014 Sb., 229/2017 Sb., 392/2021 Sb.,
- 257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě, ve znění vyhl. č. 93/2023 Sb.,
- 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 271/2009 Sb., 131/2014 Sb., 237/2017 Sb., 312/2021 Sb., 392/2021 Sb.,
- 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků, ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb., 335/2017 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

■ prováděcí předpisy:

- 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech (ruší vyhl. č. 641/2004 Sb., 400/2017 Sb.), ve znění vyhl. č. 95/2023 Sb.,

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinových produktů, ve znění pozdějších předpisů.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:

441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška), ve znění pozdějších předpisů.

9. Kontrola jakosti ovoce a ovocných výrobků

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvého ovoce v roce 2023

V roce 2023 byla inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedena kontrola zaměřená na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování u čerstvého ovoce celkem u 302 kontrolovaných osob. V rámci 1 039 kontrol bylo v tržní síti odebráno celkem 1 792 vzorků čerstvého ovoce, z nichž 493 (tj. 27,5 %) nevyhovělo požadavkům na jakost nebo označování.

Nejvyšší počet nevyhovujících vzorků dle země jejich původu byl zaznamenán u vzorků původem ze států EU (43,6 %), dále ze třetích zemí (37,7 %) a z ČR (3,9 %). Z jednotlivých skupin čerstvého ovoce bylo nejvyšší procento vzorků, u nichž nebyly dodrženy požadavky na jakost nebo označování, zjištěno u citrusového ovoce (27,6 % ze všech nevyhovujících vzorků), dále u bobulového ovoce (21,7 %), u tropického ovoce (21,7 %) a u jádrového ovoce (19,3 %). Nižší procento nevyhovujících vzorků bylo zjištěno u skupiny peckového (8,9 %) a subtropického ovoce (0,8 %).

Kontroly čerstvého ovoce byly prováděny především v maloobchodě (85,2 % zkontrolovaných vzorků) a ve velkoobchodech (12,3 %). V maloobchodě byla zjištěna většina nevyhovujících vzorků (95,9 %) a ve velkoobchodě bylo zjištěno 3,7 % nevyhovujících vzorků. Ve výrobě byl podíl nevyhovujícího čerstvého ovoce minimální.

Nejčastějším nedostatkem u hodnoceného čerstvého ovoce bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost a požadavků na označování dle nařízení (EU) č. 543/2011. Byly zjišťovány plody napadené hnilobou nebo plísni a plody s otlaky. V případě označování čerstvého ovoce byly zjištěny opakující se nedostatky – na obale nebo v místě nabídky nebyl uveden údaj o zemi původu, dále údaj s názvem odrůdy, tržního druhu a třídou jakosti. V několika případech bylo zjištěno zavádějící označení země původu. U maloobchodních balení bylo zjištěno ve 49 případech nedodržení deklarované hmotnosti balení citrusových plodů a avokád.

Počet vzorků čerstvého ovoce dle místa kontroly v roce 2023

Skupina komodit	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Jádrové	17	0	375	25,3	54	0	13	0	459	20,7
Peckové	3	0	151	27,8	26	7,7	0	0	180	24,4
Bobulové	9	0	365	29,3	26	0	0	0	400	26,8
Citrusové	0	0	436	30	60	6,7	1	100	497	27,4
Tropické	0	0	195	48,7	55	21,8	1	0	251	42,6
Subtropické	0	0	4	75	0	0	1	100	5	80
CELKEM	29	0	1 526	31	221	8,1	16	12,5	1 792	27,5
Původ zboží										
ČR	29	0	193	9,8	21	0,0	3	0	246	7,7
EU mimo ČR	0	0	838	25,5	88	0	7	14,3	933	23
Třetí země	0	0	398	42,5	102	15,7	2	50	502	37,1
Neuveden	0	0	97	73,2	10	20	4	0	111	65,8

Pramen: SZPI

Přítomnost cizorodých látek, a to především reziduí pesticidů a chemických prvků, byla ověřena u celkem 367 vzorků čerstvého ovoce. U 24 z analyzovaných vzorků (6,5 %) bylo zaznamenáno překročení hygienického limitu pro obsah reziduí přípravků na ochranu rostlin. V případě 11 vzorků s překročením povolených reziduálních limitů se jednalo o ovoce z Kambodže (longan, liči a švestky) kontrolované po dovozu ve spolupráci s Celním úřadem Praha-Ruzyně. V jednom případě se jednalo o nevyhovující vzorek klikvy, která nevyhověla označení brusinka stanovením metabolického profilu brusnice.

Počet vzorků čerstvého ovoce dle hodnoceného znaku v roce 2023

Skupina komodit	Počet vzorků									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Jádrové	5	0	3	0	83	0	321	12,2	322	25,2
Peckové	3	0	4	0	46	6,5	111	17,1	112	30,4
Bobulové	11	9,1	38	23,7	56	3,6	303	24,1	209	26,3
Citrusové	77	58,4	30	3,3	91	6,6	336	19,1	257	22,6
Tropické	5	80	4	50	91	14,3	112	40,2	109	62,4
Subtropické	0	0	0	0	0	0	3	66,7	4	75
Celkem	5	0	3	0	83	0	321	12,2	322	25,2

Pramen: SZPI

■ **Skořápkové ovoce**

V roce 2023 byla v rámci 99 provedených kontrol u 34 kontrolovaných osob ověřena jakost, zdravotní nezávadnost a označení u 118 vzorků skořápkových plodů. Z tohoto celkového počtu bylo 16 vzorků vyhodnoceno jako nevyhovující požadavkům právních předpisů, což představuje 13,6 % ze všech odebraných vzorků. Dle procentuálního vyjádření nevyhovujících vzorků ze všech nevyhovujících vzorků dle země jejich původu bylo nejvyšší procento zaznamenáno u skořápkového ovoce původem ze třetích zemí (32,2 %) a také u skořápkového ovoce z EU (19,5 %). U 44,9 % nevyhovujících vzorků nebyla země původu uvedena.

Počet hodnocených vzorků skořápkového ovoce dle místa kontroly v roce 2023

Ukazatel	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Celkem	17	11,8	96	14,6	4	0,0	1	0,0	118	13,6
Původ zboží										
ČR	0	0,0	4	25,0	0	0,0	0	0,0	4	25,0
EU mimo ČR	1	0,0	21	47,6	1	0,0	0	0,0	23	43,5
Třetí země	11	0,0	24	8,3	3	0,0	0	0,0	38	5,3
Neuveden	5	40,0	47	2,1	0	0,0	1	0,0	53	5,7

Pramen: SZPI

Nejčastějším nedostatkem u skořápkového ovoce bylo nedodržení smyslových požadavků, výskyt plísní na povrchu a uvnitř skořápky ořechů, nevyhovující senzorické vlastnosti a nevyhovující označování. Na přítomnost cizorodých látek bylo odebráno a analyzováno celkem 48 vzorků. U jednoho vzorku se vyskytovali škůdci. Jeden vzorek kešu krému obsahoval chybně deklarované arašidy.

Počet vzorků skořápkových plodů dle hodnocení znaku v roce 2023

Ukazatel	Počet vzorků									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Celkem	2	0,0	25	24,0	48	2,1	62	11,3	7	28,6

Pramen: SZPI

V roce 2023 byly prováděny kontroly dovozu zejména dle nařízení (EU) 2019/1793 o dočasném zintenzivnění úředních kontrol a mimořádných opatření upravujících vstup určitého zboží z určitých třetích zemí do EU, kterým se provádějí nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 a (ES) č. 178/2002. V průběhu roku 2023 bylo dle tohoto nařízení v systému TRACES vydáno rozhodnutí pro 133 zásilek. Vzorky byly odebrány z 18 zásilek. Do volného oběhu nebylo propuštěno celkem 9 zásilek – jedna z důvodu nevyhovujících laboratorních rozborů, 8 z důvodu nevyhovující kontroly dokumentace. Ve dvou případech došlo k částečnému zamítnutí, kdy část zásilek nebyla propuštěna do volného oběhu.

■ Certifikace čerstvého ovoce v roce 2023

V roce 2023 prováděla SZPI certifikaci čerstvého ovoce a zeleniny v souladu s požadavky nařízení Komise (EU) č. 543/2011. Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny je prováděna pouze při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami. Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Osoba, která vyváží nebo dováží čerstvé ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) ze třetích zemí, je povinna tuto skutečnost nahlásit na příslušný inspektorát SZPI. Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarži propustit do volného oběhu. Vydávání osvědčení o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI ve znění pozdějších předpisů.

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny určené k přímé spotřebě bylo na jednotlivé inspektoráty hlášeno celkem 134 zásilek (z toho tvořilo 51 zásilek čerstvé ovoce a 83 zásilek čerstvá zelenina). Inspektoři SZPI vystavili v roce 2023 celkem 88 certifikátů (37 certifikátů vystaveno při dovozu čerstvého ovoce, 51 certifikátů při dovozu čerstvé zeleniny). V případě jedné zásilky zeleniny nemohl být certifikát vydán z důvodu porušení jakosti produktů a zásilky nebyly propuštěny do volného oběhu. V roce 2023 byl realizován 1 vývoz čerstvého ovoce s provedením kontroly shody s obchodními normami a byl vystavován certifikát o shodě s obchodními normami EU pro čerstvé ovoce a zeleninu.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti a označování čerstvého ovoce v I. pololetí roku 2024

V I. pololetí roku 2024 bylo u 186 kontrolovaných osob provedeno 436 kontrol zaměřených na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování u čerstvého ovoce. Bylo odebráno celkem 710 vzorků čerstvého ovoce, z nichž 202 (28,5 %) bylo vyhodnoceno jako nevyhovující požadavkům na jakost nebo označování.

Z jednotlivých skupin čerstvého ovoce bylo nejvyšší procento vzorků, u nichž nebyly dodrženy požadavky na jakost nebo označování, zjištěno u bobulového ovoce (29,2 % nevyhovujících vzorků) a u citrusového ovoce (25,7 % odebraných vzorků bylo hodnoceno jako nevyhovující). Vyšší procento nevyhovujících vzorků bylo zjištěno rovněž u skupiny ovoce tropického (18,8 %) a jádrového (17,8 %).

Kontroly čerstvého ovoce byly prováděny především v maloobchodě (82,4 % zkontrolovaných vzorků) a ve velkoobchodech (14,5 %). V maloobchodě byly zjištěny prakticky všechny nevyhovující vzorky (95,5 %). Ve velkoobchodech bylo zjištěno 2 % nevyhovujících vzorků, v ostatních provozovnách 2,5 % nevyhovujících vzorků. Ve výrobě nebyly zjištěny nevyhovující vzorky čerstvého ovoce.

Nejčastějším nedostatkem u hodnoceného čerstvého ovoce bylo nevyhovující označování obalů nebo nedostatečné poskytnutí informací pro spotřebitele v místě nabídky a dále nedodržení minimálních požadavků na jakost. U 16 vzorků citrusů a avokáda byla zjištěna hmotnost balení neodpovídající deklarované hmotnosti ovoce.

Počet vzorků čerstvého ovoce dle místa kontroly v I. pololetí roku 2024

Skupina komodit	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Jádrové	0	0,0	122	28,7	33	3,0	5	0,0	160	22,5
Peckové	1	0,0	71	22,5	11	0,0	0	0,0	83	19,3
Bobulové	8	0,0	155	38,1	4	0,0	0	0,0	167	35,3
Citrusové	0	0,0	156	31,4	38	0,0	3	100,0	197	26,4
Tropické	0	0,0	81	42,0	17	17,6	4	25,0	102	37,3
CELKEM	9	0,0	585	33,0	103	3,9	13	38,5	710	28,5
Původ zboží										
ČR	9	0,0	57	14,0	8	0,0	1	0,0	75	10,7
EU mimo ČR	0	0,0	347	29,7	40	0,0	4	0,0	391	26,3
Třetí země	0	0,0	154	41,6	46	8,7	8	62,5	208	35,1
Neuveden	0	0,0	27	66,7	9	0,0	0	0,0	36	50,0

Pramen: SZPI

Přítomnost cizorodých látek (především reziduí pesticidů, chemických prvků) byla ověřena u celkem 144 vzorků čerstvého ovoce. U 5 analyzovaných vzorků bylo zaznamenáno překročení maximálního reziduálního limitu. Jednalo se o vzorky hrušek a kiwi dovezených z Turecka a loganu z Vietnamu.

■ Skořápkové ovoce

V I. pololetí roku 2024 bylo u 29 kontrolovaných osob provedeno 63 kontrol zaměřených na jakost, zdravotní nezávadnost a označování skořápkových plodů. Odebráno bylo 88 vzorků skořápkového ovoce, z nichž 12 bylo vyhodnoceno jako nevyhovující (13,6 % ze všech odebraných vzorků). Největší podíl odebraných vzorků tvořilo skořápkové ovoce původem ze třetích zemí (51 %), dále z EU (8 %) a z ČR (2 %). Země původu nebyla uvedena u 39 % zkontrolovaných šarží.

Kontrolou byly zjištěny skořápkové plody s nevyhovujícími senzorickými vlastnostmi, přítomností škůdců či poškození škůdci, nesprávně či nedostatečně označené. U jedné šarže mandlí byla zjištěna přítomnost plísňí okem viditelných.

Počet vzorků skořápkových plodů dle hodnoceného znaku v I. pololetí 2024

Ukazatel	Počet vzorků									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Celkem	2	50,0	33	6,1	18	5,6	61	13,1	4	100,0

Pramen: SZPI

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracovaného ovoce v roce 2023

V roce 2023 bylo u 83 kontrolovaných osob provedeno 148 kontrol zaměřených na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování u zpracovaného ovoce. Bylo odebráno 199 vzorků, z nichž jako nevyhovující bylo vyhodnoceno 31 vzorků, tj. 15,6 %. Nevyhovující vzorky pocházely nejčastěji z třetích zemí (9 vzorků z celkového počtu nevyhovujících vzorků) a ze zemí EU (5 vzorků), u 54,8 % nevyhovujících vzorků nebyla země původu uvedena.

K nejproblematictější nálezely ovocné pomazánky (16 nevyhovujících vzorků) a také sušené ovoce (7 nevyhovujících vzorků) a kompoty (5 nevyhovujících vzorků). Kontroly zpracovaného ovoce byly prováděny především v maloobchodě (64,3 % zkontrolovaných vzorků). Ve výrobě bylo odebráno 26,6 % vzorků, ve velkoobchodě pouze 7,5 % a v ostatních provozovnách 1,5 % vzorků. V maloobchodě bylo zjištěno 83,9 % ze všech nevyhovujících vzorků (26 nevyhovujících vzorků), nižší četnost nevyhovujících vzorků byla ve výrobě (2 nevyhovující vzorky) a ostatních provozovnách (3 nevyhovující vzorky).

Nejčastějším nedostatkem bylo nedostačující označování spotřebitelských obalů. U 3 vzorků ovocných pomazánek byl zjištěn nevyhovující obsah refraktometrické sušiny nebo ovocného podílu. Výsledky k jednotlivým skupinám zpracovaného ovoce uvádí tabulka.

Počet kontrolovaných vzorků zpracovaného ovoce dle místa kontroly v roce 2023

Ovoce	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní*		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
ovocné pomazánky	29	3,4	38	31,6	2	0,0	3	100,0	72	22,2
kompoty	0	0,0	13	38,5	1	0,0	0	0,0	14	35,7
proslazené a kandované ovoce	3	33,3	4	50,0	0	0,0	0	0,0	7	42,9
sušené ovoce	16	0,0	64	10,9	10	0,0	0	0,0	90	7,8
zmrazené ovoce	4	0,0	9	0,0	2	0,0	0	0,0	15	0,0
Celkem	53	3,8	128	20,3	15	0,0	3	100,0	199	15,6
Původ zboží										
ČR	15	0,0	3	0,0	1	0,0	0	0,0	19	0,0
EU mimo ČR	3	0,0	9	22,2	0	0,0	3	100,0	15	33,3
Třetí země	11	9,1	47	17,0	9	0,0	0	0,0	67	13,4
Neuveden	24	4,2	69	23,2	5	0,0	0	0,0	98	17,3

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

d) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracovaného ovoce za I. pololetí roku 2024

Za první pololetí roku 2024 bylo provedeno 68 kontrol u 44 kontrolovaných osob, kdy byla ověřována jakost a správnost označení u zpracovaného ovoce. Prověřeno bylo celkem 96 šarží, jako nevyhovující bylo zjištěno 24 vzorků (25 %).

Nevyhovující vzorky pocházely nejčastěji z třetích zemí (6 vzorků) a dále z ČR (5 vzorků) a ze zemí EU (3 vzorky). U 10 nevyhovujících vzorků země původu nebyla uvedena.

Nejčastější byly nedostatky v označování výrobků (14 vzorků). Dva vzorky ovocné pomazánky nevyhověly, pokud jde o stanovenou refraktometrickou sušinu. Tři vzorky sušených meruněk byly napadeny škůdci. U 2 vzorků sušeného manga byl prokázán přídavek cukru. U 1 vzorku sušených plodů goji (kustovnice čínská) bylo prokázáno nedeklarované ozaření.

Počet kontrolovaných vzorků zpracovaného ovoce v I. pololetí roku 2024

Ovoce	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní*		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
ovocné pomazánky	11	27,3	18	50,0	1	0,0	0	0,0	30	40,0
kompoty	2	0,0	1	100,0	0	0,0	1	0,0	4	25,0
proslazené a kandované ovoce	0	0,0	3	0,0	1	0,0	0	0,0	4	0,0
sušené ovoce	6	0,0	35	28,6	0	0,0	0	0,0	41	24,4
ostatní výrobky z ovoce	0	0,0	1	100,0	0	0,0	0	0,0	1	100,0
zmrazené ovoce	6	0,0	6	0,0	4	0,0	0	0,0	16	0
Celkem	25	12,0	64	32,8	6	0,0	1	0,0	96	25,0
Původ zboží										
ČR	13	23,1	3	66,7	0	0,0	0	0,0	16	31,3
EU mimo ČR	2	0,0	9	33,3	2	0,0	0	0,0	13	23,1
Třetí země	8	0,0	22	27,3	2	0,0	0	0,0	32	18,8
Neuveden	2	0,0	30	33,3	2	0,0	1	0,0	35	28,6

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

SVĚTOVÝ TRH

Trh s ovocem byl ovlivněn v letech 2023 a 2024 extrémnějšími výkyvy počasí než v předchozích letech, které mají negativní dopady na úrodu nejen ovoce. Vyskytovala se velká sucha, záplavy, kroupy, extrémní vedra a zvýšené riziko výskytu škůdců a chorob. V jiných případech déšť a chladnější noci v podzimním období pozitivně ovlivnily vývoj velikosti, respektive zbarvení plodů v některých produkčních oblastech.

Světový trh s jablky

Světová produkce jablek v sezóně 2023/24 byla pravděpodobně vyšší o 4,9 mil. t oproti minulé sezóně a dosáhla celkového objemu 83,7 mil. t, díky vyšším skliznám zejména v Číně, Turecku a USA. Předpokládá se, že produkce jablek v Číně vzrostla na celkových 39,3 mil. t, a to i přes klesající osázenou plochu, protože stávající sady dosahují vyšších výnosů. Vývoz se odhaduje na 870 tis. t vzhledem k vyšším zásilkám do Vietnamu, Filipín, Bangladéše a Nepálu.

Produkce jablek v USA dosáhla celkového objemu 5,1 mil. t. Dobré počasí ve státě Washington, který je největším producentem, vedlo ke zvýšení výnosů a oživení objemu výroby, který meziročně vzrostl o 25 %. V kombinaci s pokračující vysokou produkcí ve státě Michigan to více než kompenzovalo nižší úrodu ve státě New York. Vývoz se předpokládá vyšší o 274 tis. t na celkovém objemu 885 tis. t díky vyšší produkci a zvýšenými dodávkami do Mexika, Tchaj-wanu a Indie.

Produkce jablek ve vybraných třetích zemích (tis. t)

Země	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (odhad)
Čína	32 000	43 000	44 060	45 973	36 089	39 337	40 124
Turecko	3 090	3 524	3 928	4 402	4 510	4 602	4 810
USA	4 940	5 328	4 935	4 773	4 693	5 073	4 646
Mexiko	660	761	714	808	809	815	820
Indie	2 327	2 316	2 075	2 650	2 830	1 950	2 275
Moldávie	665	610	480	665	446	518	447
Rusko	1 300	1 000	1 200	1 400	1 300	-	-
Srbsko	460	500	506	516	373	469	381
Ukrajina	1 458	1 153	1 115	1 279	1 129	1 086	1 082

Pramen: WAPA, Prognosfruit 2024

V roce 2023 se produkce jablek v zemích jižní hemisféry snížila na 4,7 mil. t, tj. pokles o 5,1 % oproti předchozímu roku. Ani první odhady produkce jablek v roce 2024 nejsou příznivější, celkově se očekává další pokles o cca 5,3 %, zejména díky nižší sklizni v Brazílii a Chile. Výrazný propad sklizně jablek v roce 2023 nastal v Chile v důsledku pokračujícího poklesu plochy sadů, protože pěstitelé přecházejí na výnosnější plodiny. Jablonořové sady na Novém Zélandu byly poškozeny po cyklonu Gabrielle v únoru 2023. Produkce v Jihoafrické republice se stále mírně zvyšuje vzhledem k nárůstu ploch sadů. Očekává se, že export vzroste na celkem 650 tis. t při vyšších zásilkách do Indie a Evropské unie. Pokud se předpověď naplní, Jihoafrická republika zůstane třetím rokem v řadě největším vývozcem jablek na jižní polokouli.

Produkce jablek v zemích jižní hemisféry (tis. t)

Země	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (odhad)
Argentina	557	550	578	502	423	526	501
Austrálie	292	288	263	302	315	291	308
Brazílie	1 094	1 101	939	1 286	1 025	1 092	800
Chile	1 761	1 665	1 515	1 485	1 393	996	912
Nový Zéland	576	554	575	515	502	486	558
Jižní Afrika	884	878	991	1 206	1 324	1 335	1 397
Celkem	5 165	5 036	4 861	5 296	4 982	4 726	4 476

Pramen: WAPA, Prognosfruit 2024

Situace na trhu s ovocem v EU

Zemědělci v mnoha regionech zejména jižní a severní Evropy byli v roce 2023 silně postiženi extrémními klimatickými podmínkami. Sklizeň zemědělských plodin byla špatná, zatímco vstupní náklady zůstaly extrémně vysoké a ceny hnojiv se opět zvyšovaly, což bylo v některých případech kompenzováno vysokými spotřebitelskými cenami. Očekává se, že rostoucí náklady na chladírenské skladování odradí producenty od skladování pro export, a tak půjdou větší objemy jablek na zpracování.

Sezóna 2024/25 bude pro producenty jablek v EU velmi obtížná s ohledem na aktuální vývoj na evropském i světovém trhu. V důsledku jarních mrazů a chladného a deštivého počasí v jednotlivých regionech se celková úroda jablek v roce 2024 odhaduje ve výši 10,2 mil. t, tj. meziroční pokles o 11,3 %, což však stále zaručuje plnou dostupnost zboží pro čerstvý trh. Existují však výrazné regionální rozdíly. Nepříznivé povětrnostní podmínky zasáhly především sever a východ, zatímco jižní Evropa se zaměřením na Itálii, Francii a Španělsko hlásí běžnou dostupnost zboží. Neúroda je kritická zejména ve východním Německu, dále v Rakousku, České republice a Belgii. Propad produkce v těchto zemích bude mít vliv na nedostatek jablek na zpracování v sezóně 2024/25. Na podzim 2024 zasáhly Španělsko rozsáhlé záplavy a došlo ke zničení cca 20 tis. ha ovocných sadů, zejména citrusů.

Tržní produkce jablek v EU a Velké Británii podle zemí (tis. t)

Země	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (odhad)	2024/23 %
Itálie	2 264	2 096	2 124	2 053	2 113	2 175	2 162	-1
Francie	1 477	1 651	1 337	1 383	1 391	1 508	1 463	-3
Německo	1 093	991	1 023	1 005	1 072	941	793	-16
Španělsko	476	555	425	563	412	518	567	+9
Nizozemsko	267	272	220	243	235	199	197	-1
Belgie	231	242	158	250	239	203	133	-34
Řecko	301	276	280	246	321	183	287	+57
Portugalsko	267	354	278	368	291	295	300	+2
Velká Británie ¹⁾	219	205	196	155	192	150	175	+17
Rakousko	184	146	126	120	151	116	59	-49
Dánsko	24	15	24	18	24	15	21	+40
Švédsko	32	20	32	27	30	32	32	0
CELKEM EU-15	6 835	6 823	6 233	6 276	6 279	6 185	6 014	-3
Polsko	4 810	2 910	3 410	4 300	4 495	3 970	3 190	-20
Maďarsko	782	452	350	520	280	550	330	-40
ČR	145	103	118	110	138	101	24	-76
Bulharsko*	50	44	38	44	-	-	-	-
Rumunsko*	425	327	354	444	543	531	451	-15
Litva	62	26	60	32	51	27	35	+30
Slovinsko	72	36	46	44	50	47	59	+26
Slovensko	44	35	30	31	32	27	36	+33
Lotyšsko	14	10	14	8	10	8	7	13
Chorvatsko**	86	60	55	65	57	66	61	-8
CELKEM	6 490	4 003	4 475	5 598	5 656	5 327	4 193	-21
CELKEM EU	13 325	10 826	10 708	11 874	11 935	11 512	10 207	-11

Pramen: WAPA, Prognosfruit 2024

Poznámka: * Bulharsko a Rumunsko členy EU od r. 2007,

** Chorvatsko je členem EU od července 2013;

¹⁾ Velká Británie není od r. 2020 členem EU

Světová produkce hrušek pro sezónu 2023/24 byla oproti sezóně 2022/23 vyšší v celkovém objemu 25,2 mil. t, protože vyšší sklizeň v Číně více než vykompenzovala ztráty způsobené povětrnostními vlivy v rámci zemí EU. Podle prvních odhadů se produkce hrušek v EU v roce 2024 odhaduje v objemu 1,8 mil. t, tj. v porovnání s minulým rokem 5% zvýšení, což je díky zejména vyšší sklizni hrušek v Itálii. Naproti tomu v zemích Beneluxu byl zaznamenán výrazný propad (Belgie, Nizozemsko). Situace na trhu bude relativně stabilní díky produkci hrušek v Itálii, Francii a Portugalsku, která není výrazněji dotčena, zatímco střední a východní Evropa utrpěla výrazný propad produkce způsobený slabou květní nasadou, jarními mrazy a krupobitím.

Tržní produkce hrušek v EU a Velké Británii podle zemí (tis. t)

Země	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (odhad)	2024/23 %
Itálie	730	363	611	202	505	184	405	+120
Španělsko	298	313	307	309	236	286	244	-15
Francie	134	121	133	58	147	104	119	+14
Portugalsko	142	202	139	225	132	112	124	+10
Belgie	369	332	393	356	346	381	280	-27
Nizozemsko	402	373	400	340	352	358	327	-9
Německo	45	42	39	37	36	38	38	0
Rakousko	111	108	-	-	-	-	-	-
Řecko	60	58	80	67	99	61	84	+38
Velká Británie ¹⁾	23	20	17	-	-	-	-	-
Dánsko	6	4	6	6	7	7	7	0
Švédsko	2	1	2	2	2	2	2	0
CELKEM EU-15	2 322	1 937	2 127	1 602	1 862	1 533	1 630	+6
Polsko	70	70	65	70	95	100	100	0
Maďarsko	38	32	16	16	15	20	15	-25
Slovinsko	5	1	1	1	3	1	3	+360
Bulharsko*	3	5	3	3	-	-	-	-
Rumunsko*	21	16	19	21	42	42	36	-15
ČR	7	6	6	7	7	7	2	-71
Slovensko	1	1	1	1	1	1	1	0
Chorvatsko**	4	3	2	2	2	2	3	+35
Lotyšsko	0	1	1	1	1	0	0	0
CELKEM	149	135	114	122	166	174	160	-8
CELKEM EU-28	2 471	2 072	2 241	1 724	2 028	1 707	1 790	+5

Pramen: WAPA, Prognosfruit 2024, ÚKZÚZ Brno

Poznámka: – údaje nejsou k dispozici,

* Bulharsko a Rumunsko členy EU od r. 2007,

** Chorvatsko je členem EU od července 2013;

¹⁾ Velká Británie není od r. 2020 členem EU

PRODUKCE OVOCE V ČR

Celková výměra ovocných sadů v ČR zaznamenala v roce 2024 oproti předchozímu roku opětovný pokles (o 631 ha), k 31. 5. dosahuje podle ČSÚ 11 824 ha. Největší plochy sadů se nacházejí v kraji Středočeském (2 365 ha), Jihomoravském (1 938 ha), následuje kraj Královéhradecký (1 341 ha) a Zlínský (1 164 ha).

Zima 2022/2023 byla velmi netypická. V prosinci noční teploty začaly klesat pod nulu, se závěrem roku se však již začalo postupně oteplovat. V lednu docházelo ke střídání lehce podnulových teplot s teplotami velmi vysoko nad nulou. V březnu teploty klesaly až k -10°C , což vedlo k poškození řady ovocných plodin ještě v zavřených pupenech. Duben 2023 lze označit, stejně jako v předchozích několika letech, za velmi chladný. Přestože v květnu klesly teploty v období tzv. ledových mužů pod nulu jen nepatrně (a to jen na některých lokalitách), řada ovocných plodin byla poškozena buď fatálně (zejména citlivější peckoviny) nebo kvalitativně (zejména některé odrůdy jablek). Na rozdíl od jiných let vznikla v tomto roce řada poškození mrazem ještě v uzavřených pupenech.

S ohledem na výrazný nárůst cen protimrazových svící a celkově výrobních vstupů s nejistými vyhlídkami pro zpeněžení produkce bylo, stejně jako v předchozím roce, nasazení protimrazových opatření omezené. Předjarní mrazy v březnu a dubnu 2023 se negativně projeví zejména na úrodě meruněk a broskví, kde řada lokalit byla zničena totálně. Výrazné poškození bylo zaznamenáno v některých lokalitách též u višní a v oblasti jižní Moravy i u třešní. V Čechách byly porosty třešní poškozené mrazy jen místy. Porosty slivoní vlivem kombinace dlouhého kvetení, chladu a nízké aktivity včel vedly napříč republikou k různému stupni propadu násady plůdků, přičemž jedna z hlavních pěstitelských oblast slivoní – Vizovicko – utrpěla téměř 90% ztrátu produkce. Naopak v severních a východních Čechách byla místy úroda švestek průměrná, ovšem někde došlo rovněž k až totálnímu propadu plůdků. Paradoxem roku 2023 byla relativně malá ztráta úrody u hrušní, kde sice došlo rovněž k velmi silnému propadu plůdků, ovšem díky příznivým teplým letním měsícům plody dorostly do velkých kalibrů při vynikající jakosti. Poškozen mrazy nebyl také červený rybíz a angrešt, které nejsou na nízké teploty citlivé. Samotné letní teploty července a srpna nedosahovaly extrémních hodnot a léto působilo ve srovnání s předchozími velmi teplými roky pocitově spíše chladnějším dojmem (na rozdíl od států jižní a západní Evropy, které zažívaly historicky nejteplejší léto). Závěr roku 2023 byl velmi teplý. Intenzivnější srážky ve druhé polovině srpna místy zpočátku působily problémy se svozem ovoce při sklizni. Vzhledem k relativně vysokým teplotám a zásobě vody v půdě ukončovaly ovocné rostliny vegetaci jen velmi pozvolna. Velmi teplé počasí pokračovalo až do poloviny listopadu, kdy došlo k ochlazení.

Velmi netypické bylo v roce 2023 rozložení srážek. V Čechách byly zaznamenány do poloviny dubna velmi výrazné srážkové úhrny, což značně komplikovalo ochranu v ovocných sadech zejména vůči houbovým chorobám. Od poloviny dubna prakticky až do druhé poloviny července naopak nebyly v Čechách zaznamenány téměř žádné významné dešťové srážky. S listopadem se dostavily velmi intenzivní srážky, které pak dále pokračovaly i v průběhu zimních měsíců a dokázaly dostatečně nasýtit půdní profil vodou.

Z výše uvedených důvodů dosáhla v roce 2023 celková produkce ovoce v ČR objemu 285,0 tis. t, což je v meziročním porovnání pokles o 17 %. Celková úroda jablek v ČR činila 187,1 tis. t. Z produkčních sadů se sklídilo 121,9 tis. t ovoce, což je v porovnání s předchozí sklizní pokles o 26 %, ve srovnání s pětiletým průměrem se jedná o 18% zvýšení. Produkce jablek v tomto roce dosáhla 100,6 tis. t jablek.

Celková sklizeň ovoce v roce 2023			284 181 t ¹⁾		
z toho:					
produkční sady ²⁾	124 309 t	44 %	extenzivní sady	159 872 t	56 %
- konzumní ovoce	80 060 t	53 %	- pro zpracování	11 160 t	12 %
- pro zpracování	43 354 t	40 %	- samozásobení	106 282 t	57 %
- neuplatněno	895 t	7 %	- neuplatněno	42 430 t	31 %

Poznámka: ¹⁾ údaj včetně produkce malin;

²⁾ údaje včetně produkce jahod

Celkový počet stromů, keřů v ČR (ks)

Ovocný druh	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jabloně	16 155 689	15 976 827	16 350 844	16 311 593	16 033 852	15 528 339	14 871 670
Hrušně	1 754 167	1 764 056	1 772 023	1 834 989	1 874 337	1 826 595	1 839 909
Broskvoň	912 792	858 697	815 029	766 654	743 230	714 374	723 133
Meruňky	1 313 402	1 275 764	1 298 528	1 263 879	1 303 327	1 275 223	1 259 565
Švestky pravé	2 148 946	2 155 613	2 266 182	2 325 525	2 365 579	2 284 823	3 224 511
Třešně	1 394 412	1 391 262	1 404 935	1 407 169	1 405 371	1 361 218	1 392 771
Višně	1 062 230	1 063 090	1 052 926	1 061 300	1 035 173	1 038 273	1 030 189
Ostatní švestky,* slívy, renklódy	1 006 611	1 006 614	1 016 460	985 446	1 001 615	997 034	-
Angrešt	1 144 110	1 124 823	1 020 331	987 816	922 468	872 487	-
Rybíz	7 746 634	7 671 189	7 738 402	7 639 087	7 209 666	6 885 932	6 973 443
Ořešáky vlašské	623 358	622 854	573 875	566 587	555 910	533 220	512 294
Počet celkem (bez jahod)	35 262 351	34 910 789	35 309 535	35 150 045	34 450 528	33 317 518	31 835 073
Jahody (ha)	1 816	1 823	1 823	1 625	1 692	1 663	1 644

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností;

* v roce 2023 údaje sloučené s údaji švestek pravých;

- ČSÚ nesleduje

Celková sklizeň ovoce v ČR (t)

Ovocný druh	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jablka	174 023	253 431	192 142	209 881	207 362	223 504	187 078
Hrušky	10 604	19 262	17 738	18 735	20 573	21 426	22 468
Broskve	3 902	8 073	5 509	5 148	5 731	5 624	4 926
Meruňky	4 082	9 196	10 618	4 430	6 973	6 536	5 413
Švestky pravé	19 625	37 476	25 403	32 152	28 269	30 601	28 174
Třešně	8 912	10 050	9 848	7 488	8 228	8 833	7 336
Višně	6 813	9 508	8 034	8 425	7 785	6 896	5 714
Ostatní švestky, slívy,* renklódy	7 229	11 477	9 944	9 518	8 536	12 397	-
Angrešt	3 127	2 178	1 555	2 094	2 765	2 994	-

Rybíz	10 614	11 748	9 480	12 152	10 065	11 720	10 419
Ořechy vlašské	3 963	4 945	4 518	4 121	7 184	6 802	5 682
Počet celkem (bez jahod)	252 894	377 343	294 791	314 144	313 471	337 334	278 144
Jahody	8 257	6 822	6 384	6 828	5 861	5 947	6 839

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností;

* v roce 2023 údaje sloučené s údaji švestek pravých;

– ČSÚ nesleduje

Výnos ovoce v ČR v kg/strom, keř

Ovocný druh	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jabloně	10,77	15,86	11,75	12,87	12,93	14,39	12,58
Hrušně	6,05	10,92	10,01	10,21	10,98	11,73	12,21
Broskvoně	4,27	9,40	6,76	6,72	7,71	7,87	6,81
Meruňky	3,11	7,21	8,18	3,51	5,35	5,13	4,30
Švestky pravé	9,13	17,39	11,21	13,83	11,95	13,39	8,74
Třešně	6,39	7,22	7,01	5,32	5,86	6,49	5,27
Višně	6,41	8,94	7,63	7,94	7,52	6,64	5,55
Ostatní švestky, slívy, renklódy	7,18	11,40	9,78	9,66	8,52	12,43	-
Angeřt	2,73	1,94	1,52	2,12	3,00	3,43	-
Rybíz	1,37	1,53	1,23	1,59	1,40	1,70	1,49
Ořešáky vlašské	6,36	7,94	7,87	7,27	12,92	12,76	11,09
Jahody (t/ha)	4,55	3,74	3,50	4,20	3,46	3,58	4,16

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností;

* v roce 2023 údaje sloučené s údaji švestek pravých;

– ČSÚ nesleduje

Situace na trhu ČR s jablky v marketingovém roce 2023/2024

Produkce jablek je v ČR v rámci celého ovocnářství nejdůležitější. Jablka jsou významnou komoditou, jejíž rentabilita je přímo úměrná k rentabilitě celého ovocnářství. V roce 2023 se jablka na celkové produkci ovoce z produkčních sadů podílela 81 % a na tržbách ovocnářských podniků 71 %. Dlouhodobě je u konzumních jablek vykazována záporná obchodní bilance, která se v posledních letech prohlubuje. Komodita jablka je u nás přímo ovlivněna produkcí jablek v Polsku, které je jejich největším producentem v rámci EU a jedním z největších na světě.

Sezóna 2023/2024 byla charakteristická nižší sklizní a tedy i nižší zásobou jablek na začátku skladovací sezóny. Meziročně nižší úroda jablek byla i v řadě dalších zemích, zejména v Polsku. Rovněž v extenzivních sadech a na zahradách se urodilo méně jablek. To se projevilo ve vyšší poptávce po jablkách a na zvýšení cen, které však byly po sklizni roku 2022 velmi nízké a nedokázaly tehdy promítnout vysoké náklady na skladování do realizačních cen. Na evropském trhu byla vyšší nabídka především v období po sklizni, následně se poptávka s nabídkou vyrovnala, což vedlo k mírnému navyšování cen. I přesto byl celý tuzemský trh pod tlakem vysoké nabídky levných jablek z Polska, což neumožňovalo vyšší zvýšení cen.

V obchodní síti v ČR se v marketingovém roce 2023/2024 prodalo celkem 111 tis. t konzumních jablek (tj. o 3 % více než v předchozím roce), z toho tuzemská konzumní jablka činila 43,6 tis. t. Podíl tuzemských

jablek na maloobchodním trhu klesl a dosáhl pouze 39 %. Dále lze odhadnout, že mimo maloobchodní síť se prodalo cca 25 tis. t jablek, tj. o 12 tis. t více než v předchozím roce, což svědčí o vyšším zájmu spotřebitelů o prodej přímo u ovocnářů z farem.

Množství jablek na zpracování bylo v roce 2023/2024 výrazně méně, než v minulé sezóně, což též dokladuje objem jejich vývozu z ČR ve výši 21,9 tis. t, tj. meziročně o téměř 55 % méně. Nákup moštových jablek od tuzemských zpracovatelů rovněž výrazně klesl (o 61 %) na 9,6 tis. t. Naproti tomu dovozy konzumních jablek do ČR meziročně vzrostly o 36,3 % a dosáhly celkem 74,2 tis. t.

Stav a vývoj ovocných dřevin v ČR v průběhu marketingového roku 2023/2024

Průběh zimy 2023/2024 byl opět velmi mírný, ovšem s velkým počtem dnů s vysokou oblačností a s vydatnými dešťovými srážkami. Klasický charakter zimního počasí se sněžením a teplotami pod nulou se v nižších a středních polohách projevil pouze v průběhu prosince. Teploty ještě několikrát poklesly k -10 °C v lednu, ale v první polovině února se pohybovaly obvykle už jen mezi 0 až 5 °C. Ve druhé polovině února se však teploty výrazně zvýšily a většina ovocných druhů předčasně ukončila zimní dormanci. Zimní období bylo provázené značnými úhrny dešťových srážek (meziročně byl zaznamenán v měsících listopad–únor až 200% objem srážek).

Nástup vegetace na jaře 2024 byl extrémně časný. U třešní bylo již v únoru možné pozorovat nalévající se květní pupeny. První květ meruňky byl na jižní Moravě zaznamenán již koncem února, celkově pak plné kvetení meruněk nastalo okolo poloviny března. I počátek kvetení dalších ovocných druhů, včetně jaderovin, byl uspišen o 3–5 týdnů. Třešně, slivoně a hrušně nakvétaly již ke konci března a jabloně začaly nakvétat již počátkem dubna. Doba květu byla díky pozdějšímu ochlazení velmi dlouhá.

Na rozdíl od roku 2023, kdy byly významné škody na úrodě ovoce (především u peckovin), způsobené zejména špatným opylením, úroda ovoce byla v roce 2024 téměř zničena dubnovými mrazy. Významná mrazová vlna, která zasáhla východní část republiky, Slovensko a Maďarsko okolo 18. března, na našem území pouze částečně poničila úrodu meruněk (vzhledem k velmi silné květní násadě tato první vlna mrazů způsobila spíše pozitivní probírkový efekt, ovšem na Slovensku a Maďarsku již způsobila na peckovinách, kde nebyla nasazena protimrazová opatření, významné hospodářské škody).

Dubnové mrazy v roce 2024 způsobily na úrodě ovoce v ČR největší škody od doby 2. sv. války. Nebývale silný vpád mrazivého vzduchu ze severovýchodu v období mezi 18.–26. 4. 2024, kdy teploty klesaly v produkčních oblastech opakovaně od večerních až do ranních hodin na úroveň -2 až -8,5 °C ve 2 m nad zemí prakticky zničil úrodu ovoce na většině území Čech. K největším poklesům teplot docházelo na Mělnicku, Slánsku a Lounsku, velmi silně byly však poškozené i produkční oblasti střední Moravy, na Brněnsku, lokálně i v dalších oblastech. Přízemní teploty, které klesaly na -8 až -12 °C významně poškodily zejména porosty jahodníku, a to i přes nakrývání vícevrstevnou textilií. Fatální škody na ovocných kulturách kromě samotného mrazu umocnila souhra několika dalších faktorů – mírná zima, předčasné ukončení dormance a extrémní akcelerace vývoje vegetace v prvním dubnovém týdnu, kdy teploty atakovaly hranici 30 °C.

Měsíce březen–červen byly v Čechách dosti suché, jen na Moravě byly místy zaznamenány srážky. Letní měsíce červen, červenec a počátek srpna se projevily typickým letním počasím s vysokými teplotami a dosti častým výskytem bouřkových srážek. Několik ovocných sadů bylo zasaženo krupobitím (zasažena byla bohužel zejména úroda meruněk v oblasti jižní Moravy). Nejsilnější vlna krupobití, která ve směru západ–východ prošla prakticky celou ČR, se ovocných sadů dotkla jen okrajově a způsobila škody na ovoci jen tam, kde ovoce přetrvalo na stromech. Druhá polovina srpna a počátek září vykazovaly velmi teplé a suché počasí (teploty přesahovaly 30 °C). Počátkem druhé dekády září však došlo ke zlomovému poklesu teplot doprovázenému velmi vydatnými dešťovými srážkami.

Vzhledem k velmi malému objemu produkce ovoce skončila v ČR sklizeň ovoce o měsíc dříve než obvykle. I z tohoto důvodu neměly extrémní zářijové úhrny srážek, které způsobily na několika lokalitách v ČR,

Polsku a Rakousku povodně, zásadní vliv na jeho sklizeň. Pouze v sadech, které přežily silné vlny mrazů a ovoce (zejména jablka) se nepodařilo dostatečně rychle sklídit, utrpěly další škody popraskáním plodů, zejména u odrůdy Gala. Samotné povodně se dotkly produkčních ovocnářských oblastí jen okrajově, došlo ke krátkodobému zatopení porostů a lokálnímu poničení infrastruktury (ploty, konstrukce, doprovodné stavby) zejména v oblasti střední a severní Moravy.

Celkově byla zbylá produkce ovoce velmi nevyrovnaná, a to jak v rámci jednotlivých mikrolokalit, tak v rámci jednotlivých stromů – opakované vlny mrazů přežilo i přes velmi silnou květní násadu jen několik procent květů. Většina plodů na stromech tak většinou pocházela z dokvétajících částí stromů. Právě i z důvodu fyziologických interakcí mezi různě starými plody docházelo k významným propadům plodů i v období těsně před sklizní.

Rok 2024 tak celkově představuje nejhorší produkční rok v historii. Velké škody na ovoci, které nebylo přímo zničeno dubnovými mrazy bylo následně poškozeno, popř. zcela „sklizeno“ na stromech ptactvem, které se ve volné přírodě nemělo čím živit a v závěru léta též masivními nálety vos, sršní, popř. dalšími druhy hmyzu. V celoevropském kontextu byla ČR poškozena jarními mrazy nejvíce. Velké škody napáchaly dubnové mrazy rovněž v rakouském Štýrsku, v Maďarsku, severním a východním Německu a některých oblastech Polska. Naopak ve většině zemí západní Evropy nebyla sklizeň ovoce jarními mrazy zásadně ovlivněna.

Paradoxně nejlepší sklizeň přinesl na mráz nejcitlivější ovocný druh – **meruňka**, jehož produkce je soustředěna zejména do oblastí jižní Moravy, která byla dubnovými mrazy poškozená relativně nejméně.

Sklizeň **jablek** byla k 1. 9. 2024 odhadována v objemu pouhých 23 886 t, což představuje ve srovnání s pětiletým průměrem 79% propad sklizně. Negativní vývoj počasí silně postihl většinu produkčních oblastí Čech, kde se výše úroda jablek v produkčních sadech pohybuje od 0–30 %. Na Moravě je situace lepší, produkce se pohybuje obvykle mezi 20–50 %. Kvalitativní škody na slupce – mrazové pásy, rzivost, korkovatění, deformace plodů, špatné vybarvení, velká velikost nebo předčasný vnitřní rozklad plodů na velké části produkce předpokládá zužitkování jablek především na zpracování a částečně též pro prodej přímo na farmách. Většina produkce jablek nebude vhodná k dlouhodobému skladování. V roce 2024 byl zaznamenán rovněž velký výskyt hořké pihovitosti, který umocnilo kromě velké velikosti plodů a jejich rychlému nárůstu i střídání vodního režimu v půdě a extrémní výkyvy teplot.

Produkce **hrušek** byla k 1. 9. 2023 odhadována v objemu 3 963 t, což představuje ve srovnání s pětiletým průměrem pokles o 46 %. Vzhledem k tomu, že hrušky mají schopnost vyvinout plod i bez oplození (partenokarpicky), nebyl následný propad plodů tak významný jako u jablek. Přestože zejména v Čechách byly škody v některých lokalitách na hrušňových porostech fatální a velký podíl plodů na stromech byl zničen i na Moravě, zbylé plody dorostly do velkých velikostí a jakost plodů hrušek byla na rozdíl od jablek podstatně vyšší.

Úroda **švestek** byla ke dni 15. 6. 2024 odhadována na úrovni 37 % pětiletého průměru. Přestože v rámci peckovin (mimo meruňky a broskve) byla úroda švestek hodnocena jako relativně nejméně poškozená, situace v produkci tohoto ovocného druhu je v rámci jednotlivých pěstitelských lokalit značně nevyrovnaná. Podle hlášení pěstitelů docházelo u švestek často k pozdnímu propadu plodů, v důsledku čehož je pravděpodobné, že výsledná sklizeň švestek bude nižší, než bylo odhadováno v červnu. Sklizeň švestek také skončila o měsíc dříve, než je obvyklé. Mezi jednotlivými odrůdami nebyl pozorován zásadní rozdíl v objemu poškození, nicméně zásadní rozdíly byly mezi jednotlivými lokalitami i v rámci jednoho podniku.

Sklizeň **třešní** vykazovala ze všech ovocných druhů největší míru škod, k 15. 6. 2024 byla odhadována na úrovni pouhých 19 % pětiletého průměru. Za masivním propadem úrody třešní stojí kromě jejich citlivosti k jarním mrazům i geografické rozložení produkce v ČR – většina třešní je situována v Čechách. Kromě samotných škod mrazy byla část produkce pozdních třešní v oblasti středních Čech i na jižní Moravě zničena krupobitím. Některé mikrolokality naopak vykazovaly jistou míru úrody třešní, nicméně v celkovém měřítku se jednalo o velmi malou část produkce. Velké škody na zbytcích úrody v sadech páchalo ptactvo.

Úroda **višňi** byla odhadována na úrovni 23 % pětiletého průměru. Ve srovnání s třešněmi přeci jen višně vykazují větší odolnost k mrazům. Na celkovém propadu objemu produkce se kromě mrazů významně podílí i celkový pokles výměry tohoto ovocného druhu. Ve srovnání s rokem 2023 nebyl v roce 2024 na odrůdě Fanal pozorován úplný výpadek produkce, naopak tato odrůda přinesla alespoň částečnou úrodu.

Úroda **meruněk** byla odhadována ve výši 46 % pětiletého průměru. Přestože se jedná o na mraz nejnáchylnější ovocný druh, vzhledem k situování meruněk do mrazy nejméně zasažené oblasti jižní Moravy byly škody na tomto ovocném druhu relativně menší. I v oblastech jižní Moravy byly v těsném sousedství pozorované plochy až fatálně poškozené a plochy relativně méně poškozené. Kvetení meruněk bylo v meziročním srovnání cca o 3 týdny ranější a ranější byla i sklizeň tohoto ovocného druhu. V roce 2024 se opět projevil faktor správného umístění porostů meruněk. V době zralosti utrpěl významný podíl produkce škody krupobitím, nicméně i kvalitativně poškozené plody byly s ohledem na nedostatek ovoce v zahradách dobře prodejné. Na stupni poškození mrazy se odrůdové sortimenty promítaly v letošním roce ve srovnání s předchozími roky jen menší měrou, zásadnějšími byly zřejmě jiné faktory, jako např. výše úrody v předchozích letech, aj.

V pěstování **broskví** pokračuje trvalý útlum, nicméně míra poškození porostů broskvoní jarními mrazy v roce 2024 byla podle odhadů menší. Ve srovnání s meruňkami je broskvoň vůči jarním mrazům podstatně odolnější. Po razantním poklesu výměry tohoto ovocného druhu v ČR na pouhých 150 ha se již další snižování ploch zastavilo a pěstitelé, kteří mají vlastní firemní prodej, mají zájem obnovovat malé výměry broskvoňových sadů jako doplněk sortimentu.

Na produkci **rybízu** se i v letošním roce projevil především fatální pokles pěstitelských ploch. Významné škody mrazem byly zaznamenány zejména u černého rybízu, který je na mrazy obecně dosti citlivý, ale sprchávání hroznů bylo v letošním roce pozorováno lokálně též u červeného rybízu, který je vůči jarním mrazům relativně značně odolný. Červnový odhad sklizně černého rybízu předpovídal úrodu v úrovni 44 % pětiletého průměru, červeného rybízu v objemu 31 % pětiletého průměru. Na produkčním potenciálu tohoto ovocného druhu se především u červeného rybízu promítá rovněž velký podíl přestárých plantáží.

Produkce **angreštu, maliníku, ostružiníku** se v profesionálním ovocnářství nerozvíjí takovou měrou, jak by aktuálně požadoval trh. Výhodou angreštu je jeho vysoká odolnost vůči jarním mrazíkům, nicméně všechny tyto druhy jsou náročné na práci, což brání v podmínkách ČR jejich většímu rozšíření. Dále se rozvíjí pěstování těchto ovocných druhů především pod fóliovými kryty. Produkci se v ČR věnuje pouze několik specializovaných podniků. Výměra plantáží **kanadských borůvek** přesáhla 100 ha a nadále se pomalu zvyšuje. O domácí produkci borůvek je na trhu zájem. V letošním roce došlo i u tohoto ovocného druhu k lokálním škodám mrazem.

Sklizeň **jahod** utrpěla v letošním roce značné škody jarními mrazy. Silně poškozené byly především rané odrůdy, a to i v případě nakrytí porostů textiliemi. Sezóna jahod byla s ohledem na nižší objem produkce a vysoké červnové teploty kratší. Obdobně jako v případě dalších druhů bobulového ovoce dochází k přesunu venkovních ploch pod foliové kryty.

Vzhledem k extrémně ranému nástupu vegetace byla totálně poškozena produkce **ořešáku vlašského**, který je obecně na mrazy velmi citlivý. Vzhledem k tomu, že většina porostů ořešáku ještě nevstoupila do plné plodnosti (mladé výsadby), je objem hospodářských škod na této kultuře spíše okrajový.

Vývoj situace s letním ovocem ze sklizně 2024

Situace na trhu je dramaticky ovlivněna katastrofálními mrazy zejména z poslední dekády dubna 2024, kdy bylo zničeno cca 75 % veškeré úrody ovoce produkčních sadů. Pokles produkce také umocnilo další snižování ploch ovocných sadů, kdy za poslední rok bylo vyklučeno téměř 800 ha, což činí cca 7 %. Poptávka po tuzemském ovoci byla velmi vysoká a většina produkce se prodala přímo z farem konečnému spotřebiteli. Na území Čech se dle druhů pohybovala sklizeň ovoce na úrovni jen od 0 % do 30 %, na střední a severní Moravě se sklídilo od 20 % do 50 % produkce ovoce, pouze sady na jižní Moravě byly poškozeny lokálně, i když oblasti kolem Brna a na Hodonínsku měly rovněž velké výpadky.

Ceny za tuzemské ovoce se zvýšily výrazněji, a to především z toho důvodu, že většina sklizeného konzumního ovoce se prodala přímo na farmách spotřebitelům za konečné ceny bez mezičlánků. Cena jablek na zpracování stoupala již v první polovině roku 2024, k dalšímu zvyšování došlo po jarních mrazích, kdy bylo zřejmé, že suroviny bude málo. Rekordní jsou v tomto roce také ceny pomerančového koncentrátu, což je dalším důvodem pro růst ceny koncentrátu jablečného. Nárůst ceny jablek na zpracování (meziročně o 50–70 %) také ovlivňuje jejich nižší nabídka, kterou způsobila výrazná likvidace starších sadů jabloní, kde byl vyšší podíl takových jablek. Vyšší ceny byly i u višní či rybízů na zpracování. Bohužel prodávané objemy byly velmi nízké. Díky lokalizaci na jižní Moravě dopadly o něco lépe broskve a meruňky, kterých se sklídila asi polovina obvyklého objemu.

PRODUKČNÍ OVOCNÉ SADY V ČR

V roce 2023 bylo v produkčních ovocných sadech, které jsou rozhodující pro pěstování konzumního ovoce, sklizeno 121,9 tis. t, což bylo meziroční snížení o 26,1 %, ve srovnání s pětiletým průměrem se jednalo o 18% zvýšení. Celková sklizeň jablek činila 100,6 tis. t, což je 82 % pětiletého průměru sklizně tohoto druhu. Na poklesu sklizně jabloní se podepsalo chladné jarní počasí, které způsobilo poškození malých plůdků, a následný silnější propad zejména u skupiny odrůd Jonagold a RedDelicious. V některých oblastech se vyskytly kroupy a delší periody suchého a velmi teplého počasí, které sklizeň ovlivnilo také.

Vývoj ploch produkčních ovocných sadů v ČR (ha)

Ovocný druh	2020		2021		2022		2023		2024	
	Σ	plodné	Σ	plodné	Σ	plodné	Σ	plodné	Σ	plodné
Jabloně	6 474	6 136	6 348	6 172	5 864	5 678	5 229	5 101	4 832	4 705
Hrušně	754	661	731	659	705	654	676	647	667	643
Broskvoně	232	226	213	209	170	163	151	140	147	131
Meruňky	829	735	788	743	728	682	649	624	597	568
Třešně	836	769	802	724	744	689	701	641	653	616
Višně	1 275	1 172	1 242	1 164	1 219	1 085	1 123	1 009	1 074	1 056
Slivoně, švestky	1 990	1 760	1 964	1 736	1 919	1 692	1 859	1 665	1 775	1 620
Angrešt	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Rybíz červ. a bílý	432	414	428	420	353	352	292	285	272	253
Rybíz černý	329	302	325	301	329	296	330	279	322	284
Maliník, ostružiník	36	36	35	33	29	29	29	29	22	21
Ořešák vl.	50	14	52	14	48	15	49	29	49	29
Ostatní druhy	104	28	116	55	113	100	115	108	111	105
CELKEM	13 344	12 258	13 047	12 231	12 225	11 437	11 206	10 559	10 522	10 032

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: stav vždy k 31. 5.; případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlením na celá čísla; ostatní druhy = líska obecná, jeřáb obecný, jeřáb černý, jeřáb oskeruše, ořešák vlašský, mandloň, bez černý, kdouloň podlouhlá, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloh peřenoklaný

Na základě odhadů k 1. 9. 2024 by měla celková produkce ovoce v produkčních sadech dosáhnout objemu 33,8 tis. t, což by byl v meziročním porovnání pokles o 72 %. Sklizeň jablek je v roce 2024 odhadována v objemu 23,9 tis. t, což je jen 21 % pětiletého průměru sklizně tohoto druhu. Na tomto výrazném poklesu se podepsaly silné jarní mrazy, které vystřídaly neobvykle teplé jarní měsíce, a způsobily tak značná poškození květů a plůdků. Výrazné poškození zaznamenaly i hrušně, jejichž produkce dosáhne pravděpodobně pouze 54 % pětiletého průměru. Důvodem poklesu sklizně jablek byl nejenom vliv počasí, ale také pokles výměry sadů tohoto hlavního ovocného druhu.

Situace pro české ovocnáře je katastrofální. Výrazný čtyřtýdenní nárůst ve vegetaci se totiž letos ukázal jako velká nevýhoda. Několik vln mrazů ve druhé polovině dubna způsobilo značné škody na všech ovocných plodinách. Od té doby je jasné, že Česko bude mít letos nejslabší úrodu za posledních 100 let. Dubnové mrazy v roce 2024, které postihly Českou republiku, nemají v ovocnářské historii obdoby. Charakterem se jednalo o mrazy advekční nikoli radiční (přízemní), které i ve dvou metrech dosahovaly kolem -5 °C, místy až -8 °C, a to bohužel na mnoha místech opakovaně.

Výrazný problém bude i s kvalitou ovoce. Část plodů vykazuje mrazová poškození, která mají vliv na velikost a vzhled plodu, tudíž nebudou mnohdy prodejné jako stolní ovoce a budou použity převážně pro zpracování. Situace s poškozením a poklesem sklizně ovoce je výrazně horší v Čechách, na Moravě se střídají polohy s normální násadou plodů s polohami s totálním poškozením.

Vývoj sklizně a výnosů v produkčních ovocných sadech v ČR

Ovocný druh	Celková sklizeň v t					Průměrný výnos t/ha				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Jabloně	1 17 801	1 10 006	138 150	100 604	23 886 ²⁾	19,20	17,82	24,33	19,72	5,08 ²⁾
Hrušně	5 763	7 404	7 404	9 530	3 963 ²⁾	8,72	11,24	11,32	14,73	6,16 ²⁾
Broskvoně	433	366	336	166	303 ¹⁾	1,92	1,75	2,06	1,19	2,31 ¹⁾
Meruňky	471	1 856	1 704	682	629 ¹⁾	0,64	2,50	2,50	1,09	1,11 ¹⁾
Třešně	894	1 302	1 484	1 452	276 ¹⁾	1,16	1,80	2,15	2,27	0,45 ¹⁾
Višně	5 730	5 011	4 517	3 207	1 098 ¹⁾	4,89	4,30	4,16	3,18	1,04 ¹⁾
Slivoně, švestky	8 963	6 784	10 343	5 354	3 177 ¹⁾	5,09	3,91	6,11	3,22	1,96 ¹⁾
Angrešt	2	1,5	1	1	0 ¹⁾	0,67	0,51	0,33	0,50	0,00 ¹⁾
Rybíz červ., bílý	989	676	663	577	228 ¹⁾	2,39	1,61	1,88	2,02	0,90 ¹⁾
Rybíz černý	234	346	310	243	113 ¹⁾	0,77	1,15	1,05	0,87	0,40 ¹⁾
Maliník, ostružiník	94	115	116	132	94 ¹⁾	2,61	3,48	4,00	4,55	4,48 ¹⁾
CELKEM	141 375	133 867	165 028	121 948	33 767	-	-	-	-	-
Jahody	2 083	1 818	1 590	1 897	1 600 ³⁾	4,51	3,80	3,58	4,76	3,90 ³⁾

Pramen: MZe, OU ČR, ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: 1) odhad ÚKZÚZ k 15. 6. 2024,

2) odhad ÚKZÚZ k 1. 9. 2024,

3) odhad MZe

Plochy plodných a mladých ovocných produkčních sadů podle ovocnářských oblastí ČR červen 2024 (ha)

Ovocné druhy	Střední Čechy		Severní Čechy		Jižní a západní Čechy		Východní Čechy		Jižní Morava		Severní Morava		CELKEM	
	plodné	mladé	plodné	mladé	plodné	mladé	plodné	mladé	plodné	mladé	plodné	mladé	plodné	mladé
Jabloně	1 144,7	37,0	755,0	36,2	483,7	15,7	894,0	14,1	872,0	11,7	555,4	12,1	4 704,8	126,7
Hrušně	184,8	3,1	139,3	0,5	38,7	0,5	110,4	5,3	77,0	13,0	93,0	1,0	643,1	23,4
Třešně	166,9	17,2	112,1	4,3	78,0	3,4	162,5	4,2	77,3	5,0	18,7	3,1	615,5	37,1
Višně	394,0	0,1	154,3	4,8	133,1	4,3	165,0	6,9	173,3	0,8	36,3	0,8	1 056,0	17,7
Meruňky	46,6	0,5	39,3	0,8	1,6	1,8	31,0	1,9	437,9	23,1	12,0	0,8	568,3	28,8
Broskvoně	32,7	5,7	6,8	0,8	0,1	0,1	6,4	0,9	81,5	8,7	3,1	0,7	130,5	16,8
Slivoně, švestky	114,7	10,7	89,9	2,0	156,7	7,1	222,6	13,5	683,8	81,8	352,5	39,5	1 620,2	154,6
Angrešt	0,0	0,4	1,1	0,1	0,0	0,0	0,4	0,0	0,3	0,0	0,2	0,0	1,9	0,6
Rybíz červ., bílý	7,06	0,6	60,0	1,4	40,1	0,0	49,7	2,7	34,5	0,0	61,8	14,3	253,1	19,0
Rybíz černý	26,2	0,2	61,4	0,2	26,9	0,0	66,3	0,1	2,7	0,0	100,3	37,2	283,8	37,8
Ořešák vlašský	17,6	10,1	10,1	0,0	0,1	7,0	0,9	2,2	0,2	0,4	0,1	0,6	28,9	20,2
Maliník, ostruž.	15,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	0,2	0,1	0,0	1,6	0,2	21,3	0,4
Ost. druhy	8,9	0,3	20,6	0,0	19,1	1,9	0,2	0,0	56,0	0,4	0,2	4,0	104,9	6,5
CELKEM	2 159,3	85,9	1 449,8	51,1	978,0	41,7	1 713,5	51,8	2 496,7	144,8	1 235,1	114,2	10 032,4	489,5

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: ostatní druhy = líska obecná, jeřáb obecný, jeřáb černý, jeřáb oskeruše, ořešák vlašský, mandloň, bez černý, kdouloň podlouhlá, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloh peřenoklaný; případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlováním

Sklizeň ovoce z produkčních ovocných sadů podle ovocnářských oblastí ČR v roce 2023 a prognóza na rok 2024 (t)

Ovocné druhy	Střední Čechy		Severní Čechy		Jižní a západní Čechy		Východní Čechy		Jižní Morava		Severní Morava		CELKEM	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Jabloně ²⁾	33 186	2 289	16 836	1 994	7 208	1 611	21 284	4 028	11 904	8 309	10 185	5 655	100 604	23 886
Hrušně ²⁾	3 714	1 809	1 125	95	313	50	1 574	924	477	197	2 328	888	9 530	3 963
Třešně ¹⁾	675	55	224	45	185	31	285	59	20	36	63	50	1 452	276
Višně ¹⁾	1 350	91	175	289	434	347	496	132	666	156	86	83	3 207	1 098
Meruňky ¹⁾	25	0	68	13	1	0	13	7	573	609	1	1	682	629
Broskvně ¹⁾	46	51	19	3	0	0	15	109	83	140	2	0	166	303
Slivoně, švestky ¹⁾	441	300	440	35	610	23	804	570	2 089	1 798	969	451	5 354	3 177
Angrešt ¹⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Rybíz červený, bílý ¹⁾	2	0	165	24	69	60	86	31	46	31	209	82	577	228
Rybíz černý ¹⁾	2	0	33	6	38	36	74	34	0	2	95	36	243	113
Maliny, ostružiny ¹⁾	131	92	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	132	94
CELKEM	39 572	4 687	19 085	2 504	8 858	2 158	24 632	5 895	15 858	11 278	13 939	7 246	121 946	33 767

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: 1) odhad ÚKZÚZ k 15. 6. 2024,

2) odhad ÚKZÚZ k 1. 9. 2024; případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlováním

Inventarizace ovocných sadů

V posledních letech dochází k výrazným redukci ploch produkčních sadů. Tato situace je způsobena mnoha faktory. Obecně jde zejména o špatnou ekonomickou situaci ovocnářských podniků, způsobenou nejen nepříznivým vývojem počasí v posledních letech, problémy s odbytem produkce, vývojem cen ovoce na trhu EU, nedostatkem sezónních pracovníků, ale též zvyšujícími se náklady na energie, skladování, hnojiva, přípravky na ochranu rostlin, obalové materiály apod. Tuto nepříznivou situaci významně ovlivnilo i zavedení ruského embarga na dovoz ovoce z EU v roce 2014 stejně jako embargo na vývoz ovoce do Běloruska, vyhlášené v lednu 2022, což mělo za následek přetlak polských jablek na středoevropském trhu, určených původně pro ruský trh.

Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány švestky, meruňky a višně, u kterých se výměra výsadeb mladých a na počátku plodnosti pohybuje v současnosti v rozmezí 16–21 % a výměra starých výsadeb v rozmezí 21–36 %. Naproti tomu u jabloní spadá do kategorií mladých výsadeb a výsadeb na začátku plodnosti jen 9,9 % ploch a 47 % ploch jabloňových sadů je přestárých. Výrazně na ústupu je pěstování broskví, červeného a bílého rybízu.

V roce 2024 bylo v ČR dle evidence ÚKZÚZ Brno v Registru sadů celkem 10 522 ha produkčních ovocných sadů, což je meziročně o 684 ha méně (tj. pokles o 6,1 %). Plodné výsadby představují 10 032 ha, což je meziroční snížení o 527 ha. Nejvýraznější pokles nastal u plodných výsadeb jabloní (meziročně -396 ha) a meruněk (-56 ha). Přesný soupis ploch produkčních ovocných sadů podle ovocných druhů, odrůd, podnoží, stáří a krajů provádí od roku 1993 ÚKZÚZ Brno. Vyhodnocení uvádí následující tabulka.

Vyhodnocení plochy produkčních sadů hlavních ovocných druhů v ČR podle plodnosti (červen 2024)

Ovocný druh		Výsadby ne- plodné (mla- dé)	Začátek plodnosti	Plná plodnost	Pokles plod- nosti (staré výsadby)	Celkem
Jabloně	ha %	129,4 2,7	346,0 7,2	2 080,0 43,0	2 276,2 47,1	4 831,7 100,0
Hrušně	ha %	24,2 3,6	62,1 9,3	229,9 34,5	350,3 52,6	666,5 100,0
Broskvoně	ha %	16,8 11,4	4,8 3,2	36,8 25,0	88,9 60,4	147,3 100,0
Meruňky	ha %	28,8 4,8	70,6 11,8	371,2 62,2	126,5 21,2	597,1 100,0
Třešně	ha %	37,1 5,7	83,5 12,8	420,6 64,4	111,4 17,1	652,6 100,0
Višně	ha %	17,7 1,6	167,4 15,6	497,8 46,4	390,8 36,4	1 073,7 100,0
Slivoně, švestky	ha %	154,6 8,7	222,4 12,5	983,9 55,4	413,9 23,3	1 774,8 100,0
Angrešt	ha %	0,6 24,0	0,2 8,0	1,4 56,0	0,3 12,0	2,5 100,0
Rybíz bílý	ha %	0,2 100,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,2 100,0
Rybíz červený	ha %	18,8 6,9	5,5 2,0	29,2 10,7	218,4 80,3	271,9 100,0
Rybíz černý	ha %	37,8 11,7	30,8 9,6	81,9 25,5	171,0 53,2	321,6 100,0
CELKEM	ha %	465,9 4,5	993,5 9,6	4 732,7 45,8	4 147,7 40,1	10 339,8 100,0

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Plochy produkčních (intenzivních) ovocných sadů v ČR v ekologickém režimu vedených v Registru sadů k červnu 2024 (ha)

Ovocný druh	Střední Čechy	Jižní a západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	Celkem
Jabloně	102,6	70,4	106,1	61,5	51,4	52,1	444,0
Hrušně	3,8	4,0	57,5	19,8	31,9	10,4	127,4
Třešně	6,7	20,5	7,8	7,7	18,4	10,1	71,1
Višně	3,2	10,7	11,8	10,7	19,1	11,2	66,8
Meruňky	1,4	0,0	1,9	7,5	68,3	1,5	80,7
Broskvoně	2,0	0,1	2,5	0,6	7,8	1,4	14,3
Slivoně, švestky	19,2	32,0	11,7	68,6	286,6	222,0	640,1
Rybíz červený a bílý	0,0	0,0	19,7	0,1	0,0	28,9	48,7
Rybíz černý	26,2	4,7	41,5	6,7	1,6	115,5	196,3
Angrešt	0,0	0,0	1,1	0,0	0,3	0,0	1,3
Maliník, ostružiník	0,4	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,7
Ořešák vlašský	0,1	0,0	10,1	0,0	0,1	0,0	10,3
Ostatní druhy	0,3	0,0	6,2	0,2	0,1	3,3	10,1
Celkem	165,8	142,5	277,7	183,4	485,6	456,8	1 711,8

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: ostatní druhy – líska obecná, jeřáb obecný, jeřáb černý, jeřáb oskeruše, ořešák vlašský, mandloň, bez černý, kdouloň podlouhlá, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloh peřenoklaný případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlováním

Plochy ostatních ovocných sadů v ČR v ekologickém režimu vedených v Registru sadů k červnu 2024 (ha)

Ovocný druh	Střední Čechy	Jižní a západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	Celkem
Jabloně	93,3	99,3	149,5	22,8	78,5	24,5	467,8
Hrušně	1,5	6,3	44,4	5,5	28,3	2,4	88,4
Třešně	4,8	19,9	8,3	6,8	8,6	3,3	51,6
Višně	2,5	2,3	2,2	0,3	30,2	0,6	38,0
Meruňky	2,0	0,7	2,3	0,3	33,8	0,8	39,8
Broskvoně	0,1	0,4	0,1	0,1	0,8	0,4	2,0
Slivoně, švestky	4,2	9,4	40,6	14,4	117,7	15,4	201,6
Rybíz červený a bílý	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	3,1	3,5
Rybíz černý	0,0	1,7	1,5	5,3	1,6	0,0	10,1
Angrešt	0,0	0,1	1,2	0,2	0,0	0,0	1,4
Maliník, ostružiník	0,1	0,7	0,0	0,1	0,8	0,0	1,7
Ořešák vlašský	8,3	3,6	33,6	5,8	29,1	0,9	81,3
Ostatní druhy	13,8		46,7	6,5	58,0	0,2	140,2
Celkem	130,8	159,8	330,2	68,1	387,3	51,4	1 127,5

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: ostatní druhy – líska obecná, jeřáb obecný, jeřáb černý, jeřáb oskeruše, ořešák vlašský, mandloň, bez černý, kdouloň podlouhlá, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloh peřenoklaný; případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlováním

K červnu 2024 dosahovala celková výměra ovocných sadů ČR v ekologickém režimu vedených v Registru sadů ÚKZÚZ Brno 2 839,3 ha, což představuje meziroční 9% pokles.

Podle údajů odboru trvalých kultur ÚKZÚZ Brno je k červnu 2024 v Registru sadů evidováno 928 subjektů obhospodařujících produkční ovocné sady, včetně sadů pěstovaných v režimu ekologického zemědělství (v roce 2023 to bylo 878 subjektů, v roce 2022 1 011 subjektů). Jinak je v Registru sadů vedeno celkem 1 196 subjektů, včetně neprodukčních sadů.

Obnova ovocných sadů v ČR

V období od roku 1994 do 31. 5. 2024 bylo v ČR nově vysázeno celkem 15 974,4 ha produkčních ovocných sadů, z toho s podporou v rámci dotační politiky státu 12 373,8 ha. Za období 2023/24 bylo vysázeno celkem 275,2 ha nových produkčních ovocných sadů, z toho s finanční podporou státu 80,2 ha.

Plochy výsadby ovocných sadů v ČR podle ovocnářských oblastí za období 1994–31. 5. 2024 (ha)

Ovocný druh	Střední Čechy	Jižní a západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	Celkem
Jabloně	1 376,9	502,6	1 023,1	1 505,3	1 201,3	1 251,3	6 860,4
Hrušně	211,8	40,4	125,8	188,5	137,6	131,7	835,9
Třešně	269,0	87,5	130,3	196,6	115,3	132,0	930,6
Višně	468,8	184,8	203,1	296,2	247,3	181,2	1 581,3
Meruňky	81,0	3,6	61,4	37,9	785,0	36,8	1 005,6
Broskvoně	51,0	1,1	21,5	30,9	400,6	14,5	519,6
Slivoně, švestky	184,6	224,6	168,0	347,8	962,7	628,6	2 516,4
Rybíz červený a bílý	86,1	56,7	93,3	172,4	61,1	121,3	591,0
Rybíz černý	51,5	28,8	101,0	126,0	5,0	246,3	558,5
Angrešt	1,3	0,1	2,3	1,8	0,9	1,9	8,3
Maliník, ostružiník	96,4	2,2	3,1	4,6	11,3	60,0	177,5
Ostatní druhy	66,0	38,8	51,7	11,6	166,0	55,3	389,4
Celkem	2 944,3	1 171,1	1 984,5	2 919,7	4 094,0	2 860,8	15 974,4

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: ostatní druhy – líska obecná, jeřáb obecný, jeřáb černý, jeřáb oskeruše, ořešák vlašský, mandloň, bez černý, kdouloň podlouhlá, kaštanovník jedlý, borůvka, muchovník, hloh peřenoklaný; případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlováním

Výše dotací/sazeb na 1 ha:

1995 – 53 tis. Kč
 1996 – 42 tis. Kč
 1997 – 50 tis. Kč
 1998 – 80 tis. Kč
 1999 – 60 tis. Kč
 2000 – 77 tis. Kč
 2001 – 55 tis. Kč
 2002 – jádroviny a peckoviny 150 tis. Kč, 50 tis. Kč, bobuloviny 25 tis. Kč
 2003 – jádroviny a peckoviny 155 tis. Kč, 52 tis. Kč, bobuloviny 26 tis. Kč
 2004 – jádroviny a peckoviny 150 tis. Kč, 50 tis. Kč, bobuloviny 25 tis. Kč
 jádroviny a peckoviny 144,5 tis. Kč, 57,8 tis. Kč, bobuloviny 28,9 tis. Kč
 2005–2006 – jádroviny a peckoviny 200,0 tis. Kč, 100,0 tis. Kč, bobuloviny 50,0 tis. Kč
 2007 – jádroviny a peckoviny 179,2 tis. Kč, 89,6 tis. Kč, bobuloviny 44,8 tis. Kč
 2008 – jádroviny a peckoviny 159,6 tis. Kč, 79,8 tis. Kč, bobuloviny 39,9 tis. Kč
 2009 – jádroviny a peckoviny 183,3 tis. Kč; 100,0 tis. Kč; bobuloviny 50,0 tis. Kč
 2010 – jádroviny a peckoviny 163,0 tis. Kč; 80,0 tis. Kč; bobuloviny 50,0 tis. Kč
 2011 – jádroviny a peckoviny 145,2 tis. Kč; 72,6 tis. Kč; bobuloviny 36,3 tis. Kč
 2012 – jádroviny a peckoviny 196,2 tis. Kč; 95,3 tis. Kč; bobuloviny 27,6 tis. Kč
 2013 – jádroviny a peckoviny 194,8 tis. Kč; 97,0 tis. Kč; bobuloviny 49,1 tis. Kč
 2014–2016 – jádroviny a peckoviny 200,0 tis. Kč; 100,0 tis. Kč; bobuloviny 50,0 tis. Kč
 2017–2023 – jádroviny a peckoviny 240,0 tis. Kč, 120,0 tis. Kč, bobuloviny 60,0 tis. Kč

Plochy výsadeb produkčních sadů 2023/2024 (jaro)

Ovocný druh	Výměra v ha	Ovocný druh	Výměra v ha
Jabloně	120,5	Slivoně, švestky	55,5
Hrušně	4,5	Rybíz červený	15,1
Třešně	18,8	Rybíz černý	21,2
Višně	4,9	Angrešt	0,6
Meruňky	21,4	Maliník, ostružiník	0,4
Broskvoně	10,2	Ostatní druhy	2,2
CELKEM	275,2 ha		

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Zastoupení odrůd jableň v produkčních sadech v ČR

Skupina odrůd	Odrůda jableň	Celková výměra v ha				
		2019	2020	2021	2022	2023
Letní odrůdy celkem		100,8	94,6	89,2	77,5	67,7
Podzimní odrůdy	James Grieve a mutace	68,3	63,9	49,8	33,1	29,1
	Ostatní	52,9	53,5	46,7	28,1	23,4
Podzimní odrůdy celkem		121,2	117,4	96,4	61,2	52,5
Zimní odrůdy	Šampion	326,2	302,2	256,5	231,4	180,6
	Spartan, McIntosh	245,3	243,3	199,1	111	78,1
	Rubín, Bohemia	488	465,8	400,6	334,7	292,5
	Gala a mutace	614	632,5	646,4	645,7	678,9
	Skup. Golden Delicious	1 314,7	1 297,0	1 187,0	1 020,8	919,3
	Skup. Red Delicious	83	97,9	98,1	89,5	83,7
	Jonagold a mutace	762,7	752,9	733,3	691,4	638,5
	Melrose	52,6	46	32,3	29,7	20,9
	Gloster	120,2	109,8	85,2	61,2	48,4
	Rubinola	181,1	175,1	159,2	154	143,2
	Topaz	244,5	240,6	230,6	220,8	182,8
	Idared	949,3	889,2	800,6	614,5	498,8
	Melodie	47,8	38,2	35,2	31,9	31,1
	Ost. zimní odrůdy	806,2	844,8	814,5	853,9	904,1
Zimní odrůdy celkem		6 235,4	6 135,2	5 678,8	5 090,5	4 700,90
Celkem		6 457,4	6 347,2	5 864,4	5 229,2	4 821,1

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Plochy vykloučených ovocných sadů v ČR podle ovocnářských oblastí za období 1995–jaro 2024 (ha)

Ovocný druh	Střední Čechy	Jižní a západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	Celkem
Jabloně	1 565,4	796,5	1 198,5	1 714,4	1 592,0	9 39,2	7 805,9
Hrušně	57,1	32,3	85,0	98,9	73,0	21,9	368,2
Třešně	311,0	108,8	54,0	127,8	92,6	113,5	807,7
Višně	318,2	149,9	224,3	309,8	358,0	153,6	1 513,8
Meruňky	47,2	0,0	54,5	13,6	1 544,6	13,1	1 673,0
Broskvoně	153,5	0,0	25,1	49,0	1 555	14,4	1 797,0
Slivoně, švestky	116,4	87,3	77,2	102,2	162,3	215,8	761,2
Rybíz červený a bílý	166,8	159,6	172,3	246,9	50,1	152,4	948,1
Rybíz černý	24,6	43,4	30,7	141,0	31,4	188,1	459,2
Angrešt	0,3	21,4	9,0	4,0	11,5	45,3	91,6
Maliník, ostružiník	83,5	1,8	6,1	18,1	5,9	56,2	171,6
Ostatní druhy	3,9	7,7	0,0	3,9	65,1	4,3	85,0
Celkem	2 847,9	1 408,5	1 936,7	2 829,7	5 541,4	1 918,0	16 482,1

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Poznámka: ostatní druhy = líska obecná, jeřáb obecný, jeřáb černý, jeřáb oskeruše, ořešák vlašský, mandloň, bez černý, kdouloň podlouhlá, kaštanovník jedlý, borůvka, rakytník, muchovník, hloh peřenoklaný; případné rozdíly součtů jsou způsobeny zaokrouhlováním

Plochy vykloučených ovocných sadů 2023/2024 (jaro)

Ovocný druh	Střední Čechy	Jižní a západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	Celkem
Jabloně	113,4	79,7	208,7	144,1	152,4	127,2	825,5
Hrušně	4,0	2,1	6,9	8,1	9,3	1,7	32,1
Třešně	10,6	9,5	2,0	22,2	9,0	40,0	93,3
Višně	21,3	6,3	16,5	14,5	17,6	16,6	92,8
Meruňky	0,7	0,0	3,8	4,9	59,4	5,8	74,6
Broskvoně	2,8	0,0	1,6	0,4	15,8	0,4	21,0
Slivoně, švestky	0,5	10,8	7,5	28,5	32,7	99,0	179,0
Rybíz červený a bílý	0,3	0,0	4,6	56,1	6,7	5,2	72,9
Rybíz černý	0,2	0,7	2,7	4,2	0,0	8,3	16,0
Angrešt	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Maliník, ostružiník	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	8,2
Ostatní druhy	1,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	1,5
Celkem	161,9	109,0	254,2	283,1	303,0	306,0	1 417,2

Pramen: ÚKZÚZ Brno – SRV, oddělení trvalých kultur

Finanční vyjádření sklizně ovoce

Tržby za celkovou produkci ovoce v roce 2023 vzrostly v porovnání s předchozím rokem o 12,3 % a dosáhly celkem 2,9 mld. Kč. Produkce ovoce z produkčních sadů byla zrealizována za téměř 1,8 mld. Kč (tj. o 9,6 % více v porovnání s rokem 2022), přičemž největší podíl na tržbách měla jablka (71 %), dále hrušky (8 %), jahody (7 %) a třešně (4 %). V porovnání s předchozí sezónou největší nárůst vykázaly tržby u červeného rybízu, třešní a hrušek, naopak výrazný pokles tržeb byl zaznamenán u meruněk, višní a slivoní. Tržby za produkci ovoce z extenzivních sadů se v roce 2023 zvýšily o 16,6 % na necelých 2,2 mld. Kč. K výraznému nárůstu tržeb došlo u hrušek, jablek a červeného rybízu. Celková produkce ovoce v ČR se v roce 2023 meziročně snížila o více než 12 %, ale tržby se ve stejném srovnání zvýšily o téměř 10 %. To svědčí o nárůstu realizačních cen, které však byly z uplynulé sezóny výrazně nižší.

Porovnání finančního vyjádření produkce ovoce v ČR v produkčních a extenzivních ovocných sadech v letech 2020–2023 uvádí tabulka v příloze č. 3 této zprávy.

INTEGROVANÁ PRODUKCE OVOCE V ČR

Integrovaná produkce (IP) je ekonomická produkce ovoce vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Vyžaduje jak důkladné znalosti o cílech a zásadách integrované produkce ovoce, dodržování stanovené pěstitelské technologie, vyhovující zásadám integrované produkce, tak i kladný aktivní přístup pěstitelů ovoce k ochraně přírody.

Integrovaná ochrana rostlin (IOR) je definována Směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/128/ES stanovující rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů (dále jen Směrnice). Tato Směrnice je implementována do legislativy ČR (roślinolékařský zákon č. 326/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a prováděcí vyhláška č. 205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin). EK připravila v roce 2022 návrh nařízení, které mělo nahradit směrnici č. 128/2009, nicméně EP a členské státy novou úpravu odmítly. Dle uvedených legislativních dokumentů je IOR definována jako “Pečlivé zvažování veškerých dostupných metod ochrany rostlin a následná integrace vhodných opatření, která potlačují rozvoj populací škodlivých organismů a udržují používání přípravků na ochranu rostlin a jiných forem zásahu na úrovních, které lze z hospodářského a ekologického hlediska odůvodnit a které snižují či minimalizují rizika pro lidské zdraví nebo životní prostředí”.

Cílem IP je především ochrana přírodního prostředí ovocného sadu a živých organismů, které se v něm vyskytují, zajištění druhové rozmanitosti přirozeně se vyskytujících nebo introdukovaných živočišných a rostlinných druhů v ovocných sadech a jejich blízkém okolí.

Na rozdíl od obecných zásad IOR, které se od 1. 1. 2014 staly ze zákona povinné pro všechny profesionální pěstitelé zemědělských plodin, integrovaná produkce hlouběji rozpracovává jednotlivá témata a okruhy nad rámec těchto obecných zásad a stanovuje další úkoly. IP není na úrovni EU legislativně regulována a v platnosti zůstávají na dobrovolné bázi plodinné národní programy IP, které jsou připravovány v souladu s pravidly IOBC (Mezinárodní organizace pro biologickou ochranu) a v souladu se zásadami IOR a NV č. 80/2023 Sb.

V ČR je IP na nevládní úrovni reprezentována Ovocnářskou unií ČR, resp. jejím Svazem pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO). SISPO pro pěstitelé v režimu integrované produkce vydává závazné Směrnice a metodiky pěstování. Tento Svaz byl v ČR založen v roce 1990 jako dobrovolné sdružení pěstitelů a zástupců výzkumu a je součástí Ovocnářské unie ČR.

Ke dni 1. 8. 2024 bylo v tomto Svazu registrováno celkem 320 členů s celkovou výměrou ovocných výsadeb 7 622 ha (tj. meziroční pokles o 852 ha). V roce 2024 byla známka SISPO udělena 240 členům, kteří pěstují ovoce na 6 455 ha. Ochranná známka nebyla udělena nebo byla odebrána 66 subjektům, kteří hospodaří na výměře 1 096 ha sadů. V rámci členské základny se 10 podniků s výměrou 71 ha nachází v přechodném období, 4 subjekty jsou bez výsadeb.

Výměry ovocných sadů členů SISPO k 1. 8. 2024

Ovocný druh	Plocha ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO v ha	Plocha ovocných sadů čekatelů na známku SISPO v ha	Plocha ovocných sadů v přechodném období v ha	Celková plocha přihlášených ovocných sadů v ha
Jabloně	3 185	576	13	3 774
Hrušně	488	38	2	527
Třešně	450	75	4	530
Višně	784	104	10	898
Slivoně	919	125	41	1 085
Meruňky	305	65	9	379
Broskvoně	74	14	0	88
Rybíz červený	148	20	0	169
Rybíz černý	101	79	0	179
Rybíz bílý	0	0	0	0
Ostatní	1	0	0	1
Celkem	6 455	1 096	71	7 622

Pramen: OU ČR

Pěstitelé splňující pravidla privátního systému certifikace ovoce v režimu IP – SISPO (subjekty, kterým byla udělena ochranná známka SISPO), mohou od roku 2023 označovat svoje produkty marketingovou značkou „Ovoce a zelenina s rodokmenem“.

Kromě privátní certifikace SISPO je IP ovoce podporována v systému pětiletých závazků v rámci agro-environmentálních podpor z II. pilíře SZP EU. Podpora se řídí pravidly nařízení vlády č. 80/2023 (všechny staré závazky dle NV č. 75/2015 Sb. byly ukončeny v roce 2023). V novém období (tj. od roku 2023) musí ovoce produkované v rámci podporovaného systému splňovat, kromě dosavadních pravidel, podmínku maximálního obsahu reziduí pesticidů na úrovni 30 % u jaderovin, 50 % u dalších druhů ovoce).

OVOCNÉ ŠKOLKAŘSTVÍ V ČR

Sezóna 2023/2024 byla v ČR z hlediska odbytu lepší než velmi špatná předchozí sezóna, kdy na trhu nenalezlo uplatnění a bylo proto zlikvidováno cca 10 % objemu produkce ovocných výpěstků. Celoevropská krize v ovocnářství a v těsně na něj navázané školkařské produkce v ČR vyvrcholila v sezóně 2022/2023. V rámci ČR byl v posledních dvou letech u většiny školkařských provozů snížen objem školkování o 10–30 %. Většina velkých školkařských firem v rámci Evropy snížila objem své produkce ještě výrazněji, a to až o 50 %. Vzhledem k objemu neuplatnitelných výpěstků na světovém trhu některé významné školkařské provozy byly nuceny zcela ukončit výrobu (nadprodukce školkařských výpěstků jabloní v EU, včetně klubových odrůd, byla zaznamenána zejména v Itálii, kde přebývalo v sezóně 2022/2023 několik milionů kusů výpěstků). Jiné provozovny, včetně Polska, byly nucené restrukturalizovat výrobu, respektive se soustředit jen na určitý segment trhu. Zlikvidovány byly v EU i rozsáhlé plochy vegetativně množených podnoží (zejména pro jabloně).

Problémy s odbytem výpěstků započaly již v sezóně 2021/2022, s ohledem na omezení v souvislosti s pandemií koronaviru. Přestože v roce 2021 byly ceny ovoce na trhu ještě relativně dobré, přetrvávaly problémy se zajištěním sezónních pracovníků – nové výsadby sadů tak část pěstitelů posunula na pozdější období. Tento počátek velké krize v sektoru se pak podařilo, alespoň v rámci ČR, ještě odvrátit s tím, že objednané výpěstky byly ve většině případů následně vysazeny v roce 2022. V roce 2022 však zasáhla krize ovocnářství velmi výrazně – došlo k prudkému nárůstu cen energií a vstupů (zejména paliv, hnojiv a POR) a zároveň k poklesu ceny ovoce na trhu (zejména hlavního ovocného druhu – jablek). V souvislosti s nastalou situací a nejistými výhlídkami do budoucna, kdy trh střední Evropy začala ovlivňovat ve vysokém objemu neprodejná velmi levná jablka z Polska, se rozhodla většina ovocnářských podniků zastavit investice do ovocnářství a začít likvidovat nejméně perspektivní sady.

S ohledem na špatnou rentabilitu ovocnářské produkce pokračuje i v zemích západní Evropy, a to především v Rakousku, Francii a Belgii, pokles výměr ovocných sadů. Nejvíce byl v Evropě zasažen segment pěstování jablek. Kromě levných položek odrůd krize odbytu poprvé zasáhla i segment tzv. klubových odrůd, jejichž maloobchodní cena propadla v letech 2022–2023 z důvodu výrazného poklesu kupní síly obyvatel až o 50 %. Obdobně byl zasažen i segment bioprodukce, kde prudký nárůst nákladů nepokrýval dosahované příjmy. Ke kritickému propadu cen došlo již v dlouhodobém horizontu u červeného rybízu, kde produkční plochy nejsou obnovovány. Zastavena byla i obnova dalších druhů ovoce.

V posledních dvou letech došlo prakticky ke zhroucení trhu s výpěstky pro profesionální ovocnářství. Podle šetření u školkařských firem bylo po skončení prodejní sezóny na jaře 2023 zlikvidováno cca 10 % objemu produkce ovocných stromů a keřů. V souvislosti s nastávající krizí již v předešlé sezóně došlo ke snížení školkování podnoží cca o 30 %. Část produkce výpěstků rovněž zůstala na poli nevydobyta. Na profesionální ovocnářství se tak nadále orientuje již pouze několik podniků, zpravidla navázaných na licence zahraničních (i tuzemských) odrůd.

Celkově perspektivním oborem zůstává šlechtění odrůd ovocných dřevin. Světové kvality dosahují především odrůdy třešní, ale velmi významné jsou i některé odrůdy jabloní (včetně sloupovitých) a angreštu (odrůdy odolné vůči hnědému padlí). Specifické vlastnosti pro neprofesionální ovocnářství vykazují i některé novější odrůdy meruněk, broskvoní nebo ořešáku vlašského. K významnému postupu však dochází i u šlechtění odrůd s polygenní rezistencí ke strupovitosti.

Objem školkařské produkce se v posledních dvou letech snižuje z důvodu krize v oblasti profesionálního ovocnářství i v odbytu školkařských výpěstků určených pro soukromé zahrady. Naproti tomu mírně roste podíl ovocných výpěstků určených do krajiny, zvyšuje se poptávka po výpěstcích pro tzv. agrolesnictví.

Ovocné školky (všechny skupiny porostů, včetně ploch matečnic a podnoží) zaujímaly v ČR v roce 2023 rozlohu pouze 293 ha, zatímco ještě v roce 2019 zaujímaly výměru okolo 350 ha. V roce 2024 se plochy školek zvýšily, ovšem nárůst byl způsoben spíše množstvím nevydobytych a neodbytych partií ponechaných na stanovišti nežli skutečným nárůstem produkčních ploch. Výrazný pokles ploch je způsoben jak poklesem objemu školkovaných podnoží (cca o 30 % v roce 2022 a o 10–30 % v roce 2024), tak produkce osiva ovocných druhů pro produkci generativních podnoží.

Produkce školkařských ovocných druhů v ČR (ks)

Druh	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jabloň	1 558 636	1 153 646	1 710 746	1 465 634	1 288 554	1 298 786	1 300 040
Hrušeň	315 749	184 165	232 031	203 898	221 789	215 508	204 548
Třešeň	159 025	115 241	161 389	168 503	189 577	166 701	159 207
Višeň	124 697	84 755	72 729	67 937	64 632	46 273	42 871
Slivoň	339 814	328 898	338 917	318 524	343 841	368 082	299 445
Meruňka	161 210	124 883	201 307	183 471	187 733	174 810	147 132
Broskvoň	81 856	64 697	63 894	86 694	83 398	119 271	95 006
Mandloň	4 363	2 979	3 937	4 450	12 686	9 902	5 473
Myrobalán – plodový	0	810	885	831	1 350	1 986	1 051
Kdouloň	4 863	1 118	3 453	3 765	4 776	4 402	3 202
Ořešák vlašský	109 867	81 984	131 089	129 517	121 351	103 784	86 567
Angrešt	287 148	178 518	274 472	237 342	217 471	357 772	275 566
Rybíz bílý	75 112	70 537	83 468	82 461	84 847	99 668	65 996
Rybíz černý	184 647	122 892	139 325	142 401	170 228	220 110	187 158
Rybíz červený	247 874	188 241	259 268	249 663	262 580	334 713	292 192
Maliník	361 097	305 136	503 664	260 819	446 244	693 148	341 247
Ostružiník	46 802	16 542	79 703	19 177	29 977	91 781	25 328
Brusnice sp.	1 429 150	1 360 022	2 462 862	1 632 062	1 903 766	1 664 574	1 108 898
Jahodník	8 542 499	7 293 072	9 199 186	12 569 185	10 231 255	7 390 788	10 603 817
Líska obecná	14 880	20 416	694 080	114 063	257 356	510 772	148 512
Kaštanovník jedlý	100	0	0	0	1 000	1 125	2 125
Ribes x (mezidruhový kříženci)	23 228	17 736	20 356	24 374	35 326	44 422	27 207
Rubus x (mezidruhový kříženci)	0	14 248	15 374	23 420	13 531	45 781	7 242
Prunus x (mezidruhový kříženci)	598	4 686	5 420	751	8 515	4 652	5 734
Slivoň japonská (vrbová)	0	674	370	754	729	1 397	112
Meruzalka zlatá – plodová	17	0	171	210	400	3 200	120
CELKEM	14 072 927	11 636 226	16 658 654	17 989 906	16 182 912	13 973 408	15 435 796

Pramen: ÚKZÚZ Brno, sekce rostlinné výroby, oddělení trvalých kultur

Produkce podnoží v klasických hrůbkových matečnicích v ČR nadále klesá. V roce 2023 bylo po sklizni zlikvidováno několik matečných porostů jabloňových podnoží. Na jaře 2024 došlo vlivem mrazů k silnému poškození, včetně celkového úhynu matek kdouloňových podnoží. Většina podnoží tohoto typu se do ČR dováží zejména z Polska a Německa, méně již z Nizozemska. V ČR se rovněž udržuje určitý objem produkce generativních podnoží (zejména myrobalán, semenáč Zelené renklódy, mahalebka, hrušňový semenáč, jabloňový semenáč), osivo je však z většiny ze zahraničí, stejně jako část podnoží.

Produkce in-vitro podnoží v souvislosti s celoevropskou krizí v ovocném školkařství a dlouhodobou

stagnací v ovocnářství opětovně meziročně propadla asi o 15 % na objem cca 4,5 mil. ks/rok. Po převedení do substrátu jsou in-vitro podnože dopěstovávány do konečné velikosti v Itálii, kde je delší vegetační období vhodné pro dostatečné zesílení produkovaných podnoží.

V souvislosti s poklesem poptávky klesla v roce 2022 meziročně produkce podnoží o téměř 24 % na celkových 5,7 mil. ks. V roce 2023 tento trend pokračoval, produkce se meziročně snížila o 4,5 % na 5,5 mil. ks. Byl zaznamenán výrazný propad u podnoží hrušní, jabloní, mahalebky, slivoně, kdouloně a broskvoně. Naproti tomu došlo k výraznému nárůstu produkce podnoží myrobalánu, meruňky, třešně a kříženců rodu *Prunus*.

Produkce podnoží pro ovocné druhy v ČR (ks)

DRUH	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Broskvomandloň	0	0	0	0	0	0	0
Broskvoň	27 100	47 790	19 550	53 050	19 114	25 310	18 800
Hrušeň	64 235	145 880	81 935	31 050	65 748	90 700	7 500
Jabloň	1 593 420	1 889 678	1 634 220	1 294 828	1 365 444	1 407 992	915 886
Kaštanovník	0	0	0	0	0	0	500
Kdoulůň	23 213	41 745	32 718	35 925	11 705	27 150	13 847
Mahalebka	13 000	30 000	43 000	17 000	10 000	60 000	20 000
Mandloň	400	0	7 450	44 300	2 400	4 300	0
Meruňka	113 610	161 400	90 000	42 350	5 090	3 925	7 676
Meruzalka zlatá - podnožová	1 311 373	1 290 881	1 530 570	1 173 793	1 033 286	808 195	911 374
Myrobalán	0	990 958	635 500	1 054 590	726 910	721 891	1 111 814
Ořešák vlašský	130 000	97 150	81 300	99 000	71 000	63 000	66 750
Prunus x (mezidruhová kříženci)	1 300 624	4 672 674	2 275 180	2 978 805	3 735 160	1 846 315	1 973 716
Slivoň švestka	1 249 170	961 468	621 355	289 072	295 450	562 275	288 302
Slivoň japonská (vrbová)	0	32 500	0	0	0	0	-
Třešeň	204 814	132 131	209 660	118 852	172 297	94 487	121 710
Víšeň	0	66 946	15 000	0	15 000	24 134	24 440
CELKEM	6 030 959	10 561 201	7 277 438	7 232 615	7 528 604	5 739 674	5 482 315

Pramen: ÚKZÚZ Brno, sekce rostlinné výroby, oddělení trvalých kultur

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL OVOCE V ČR

V první polovině roku 2024 proběhlo roční statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2023. Na základě aktuálního registru zpracovatelů ovoce a zeleniny bylo obesláno a údaje poskytlo 64 respondentů. Podle výsledků statistického zjišťování bylo v roce 2023 nakoupeno pro zpracování 29 560 t veškerého ovoce, tj. přibližně o 38 % méně než v roce 2022. Pokles celkového nákupu ovoce pro zpracování byl v roce 2023 zejména ovlivněn nižším nákupem čerstvých průmyslových jablek, které každoročně tvoří více jak polovinu zpracovávaného ovoce. Nákup čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska se oproti roku 2022 snížil na 11 374 t (tj. pokles o 62 %), z toho největší podíl (84 %) tvořil nákup jablek průmyslových (9 557 t). Nákup čerstvého ovoce pro zpracování ze zahraničí se naopak v porovnání s předchozím rokem zvýšil přibližně o 44 % na 9 083 t, z čehož téměř polovinu tvořil nákup jablek průmyslových, který se od roku 2022 zvýšil více jak 2krát.

Nákup upraveného ovoce pro zpracování z tuzemska se při srovnání s rokem 2022 snížil o 29 % na 1 498 t. Pro výrobu ovocných výrobků bylo ze zahraničí nakoupeno 7 605 t mrazeného, sušeného a jinak upraveného ovoce, ovocných protlaků a koncentrátů, tzn. o 19 % méně než v roce předchozím. Vinná réva, angrešt, jahody, borůvky, brusinky, maliny, ostružiny a šípek a ostatní ovoce byly nakupovány ze zahraničí zejména upravené. Největší podíl z nákupu upraveného ovoce ze zahraničí tvořily jahody (16 %).

Nákup ovoce v ČR (t)

Ovoce	Nákup ovoce (v t) původem						Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2021		2022		2023	
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	od	do	od	do	od	do
Jablka konzumní	*	240	56	-	-	*	5,50	8,00	4,01	5,50	4,71	15,53
Jablka průmyslová	18 396	24 768	9 557	5 424	2 146	4 541	2,73	5,87	2,66	5,13	3,10	5,83
Hrušky	589	1 001	528	*	*	*	3,78	5,16	3,26	6,62	4,11	7,38
Třešně	97	147	90	*	*	*	17,54	19,84	16,48	19,95	17,07	21,45
Višně	98	494	469	*	-	-	11,02	12,19	10,97	12,09	11,20	11,57
Meruňky	130	*	*	*	611	275	14,82	16,51	14,91	18,65	16,06	20,48
Broskve (vč. nektarinek)	*	*	-	-	*	*	*	*	*	*	*	*
Rybíz červený	210	140	*	-	-	-	10,39	11,26	13,18	13,18	*	*
Rybíz černý	3	*	5	*	-	*	22,09	27,65	*	*	16,62	16,62
Švestky pravé	749	2 186	503	*	*	*	8,11	11,09	7,84	10,27	8,57	9,71
Švestky ost., slívy, renklódy, mirabelky	*	*	91	*	*	*	9,27	11,11	*	*	6,80	14,14
Vinné hrozny	*	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*
Jahody	*	*	5	-	-	*	*	*	*	*	12,20	19,94
Angrešt	-	-	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Borůvky	*	*	*	-	-	*	*	*	*	*	*	*
Brusinky	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*
Maliny	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Ostružiny	-	*	*	-	-	-	-	-	*	*	*	*
Šípek	*	*	*	-	-	-	*	*	*	*	*	*
Ostatní	7	*	*	78	*	*	30,16	55,17	*	*	*	*
CELKEM	31 340	29 881	11 374	9 933	6 235	9 083	x	x	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: 1) nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nákup ovoce pro další zpracování (zmrazené, sušené a jinak upravené)

Ovoce	Nákup ovoce v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2022		2023	
	2022	2023	2022	2023	od	do	od	do
Jablka konzumní	-	*	-	*	-	-	*	*
Jablka průmyslová	*	*	1 600	1 133	9,73	75,19	14,68	111,83
Hrušky	*	*	203	163	25,54	63,58	37,36	58,09
Třešně	-	-	*	57	*	*	36,40	36,91
Višně	*	*	511	571	28,82	96,12	25,00	95,05
Meruňky	*	*	808	658	22,67	122,60	28,24	151,44
Broskve (vč. nektarinek)	-	*	422	284	19,54	55,30	22,72	63,71
Rybíz červený	*	*	57	65	22,79	29,84	18,76	63,90
Rybíz černý	*	*	21	32	60,65	103,12	38,78	80,23
Švestky pravé	*	*	*	*	*	*	*	*
Švestky ost., slívy, renklódy, mirabelky	-	-	*	*	*	*	*	*
Vinné hrozny	-	-	125	*	40,98	40,98	*	*
Jahody	*	*	1 363	1 233	26,50	165,54	29,82	210,17
Angrešt	-	-	*	*	*	*	*	*
Borůvky	*	*	751	374	65,34	188,98	60,53	149,29
Brusinky	*	*	146	160	68,72	70,39	55,41	58,34
Maliny	*	*	199	251	94,89	359,13	52,39	361,53
Ostružiny	*	*	43	17	256,38	256,98	48,67	339,94
Šípek	*	*	*	*	*	*	*	*
Ostatní	*	*	1 550	1 006	18,64	237,24	24,54	277,86
CELKEM	2 107	1 498	9 353	7 605	X	X	X	X

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: 1) nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti statistických údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Celková výroba ovocných výrobků včetně diaproductů se v roce 2023 meziročně snížila cca o 11 % na 60 761 t. Největší podíl z celkové výroby z ovoce (36 %), tvořily, podobně jako v minulých letech, ovocné šťávy, která se v porovnání s předchozím rokem snížila o 9 %. Největší podíl (53 %) z celkové výroby šťáv tvořila, stejně jako v minulých letech, šťáva jablečná, přestože se její výroba oproti roku 2022 snížila o 11 %. K výraznějšímu zvýšení (o 18 %) došlo u výroby šťávy ostatní, ale přesné údaje nelze z důvodu ochrany důvěrnosti údajů zveřejnit. Výroba džemů a marmelád, která se v roce 2023 podílela na celkové výrobě ovocných výrobků 25 %, zaznamenala meziroční pokles cca o 10 %. V roce 2023 poklesla též výroba dětské a kojenecké ovocné výživy byla (o 13 %).

Výroba výrobků z ovoce (t)

Ovocný výrobek		Výroba v t				
		2019	2020	2021	2022	2023
Džemy, marmelády, švestková povidla, rosoly apod.		11 577	15 967	17 647	16 900	15 230
Ovocné šťávy celkem (vč. nektarů, ovoc. nápojů, sirupů, koncentrátů atp.)		28 955	*	27 978	24 091	21 826
v tom	jablečná	12 709	12 037	14 838	13 137	11 646
	pomerančová	*	*	*	*	*
	rybízová	*	*	115*	*	36
	višňová	240	160	316	*	*
	ostatní	*	*	*	*	*
Proslazené (kandované) ovoce		*	-	-	-	-
Dětská a kojenecká výživa ovocná		21 954	*	15 173	13 756	11 957
Kompoty		2 288	2 496	2 461	3 000	1 944
Sušené ovoce		20	*	*	*	*
Ovocné pyré		631	914	*	1 941	1 332
Ovocné chlazené saláty		-	-	-	-	-
Zmrazené ovoce		799	598	*	*	*
Ostatní (kromě výrobků obsahujících alkohol)		*	*	*	*	*
Celkem		77 581	72 294	75 967	68 130	60 761

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti statistických údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

SKLADOVACÍ KAPACITY V OVOCNÁŘSTVÍ ČR

Vzhledem k velmi špatné situaci v ovocnářství v posledních několika letech, kdy dochází k masivní likvidaci ovocných sadů a postupné restrukturalizaci objemu pěstování jednotlivých ovocných druhů, je investiční schopnost ovocnářských podniků omezená. Po dokončení významnějších modernizací skladů nebo úplné likvidaci skladů v letech 2021 a 2022 nedošlo od roku 2023 prakticky k žádným významným změnám ve struktuře skladovacích kapacit.

Významné změny byly a nadále jsou prováděné v oblasti zdrojů energie pro chlazení. V rámci snahy o stabilizaci nákladů několik ovocnářských podniků dokončilo a spustilo nebo připravuje ke spuštění vlastní fotovoltaické elektrárny, neboť cena elektřiny je hlavním nákladem skladování, třídění a balení ovoce. Kromě instalací na střechách budov uvažuje několik ovocnářských podniků i o vybudování rozsáhlejších agrovoltaičských elektráren nad ovocnými sady.

Standardem pro skladování jaderovin zůstává skladování v ULO (Ultra Low Oxygen) plynotěsných komorách často v kombinaci s aplikací blokátorů uvolňování etylenu (I-MCP). ULO sklady představují v ČR téměř 2/3 všech skladovacích kapacit s téměř polovinou instalací situovaných v oblasti východních Čech. Nejmoderněji vybudované skladové kapacity jsou zařízené na využívání inovativní technologie dynamicky řízené atmosféry, která představuje další potenciální posun v kvalitě skladovaného ovoce, ale s ohledem na rizika spojená se špatným řízením systému není tato technologie v ČR zatím nikde v provozu využívána.

Zastaralých skladů s řízenou atmosférou (CA) zbývá v ČR s kapacitou již jen cca 200 t. Chlazené sklady našly v kombinaci s možností aplikace blokátorů etylenu přímo v sadu využití i pro dlouhodobější skladování ovoce, nicméně přípravek Harvista stále nebyl na úrovni EU schválen řádným povolením pro venkovní aplikace (v roce 2023 byla udělena výjimka pro aplikaci na 120 dnů, v roce 2024 výjimka udělena nebyla). Výhodou aplikace přípravku Harvista v sadech je možnost zastavení přezrávání ovoce na stromech v situacích, kdy není možné dostatečně rychle ovoce sklídit. Pokračuje využívání technologií skladování s využitím ozónu pro dezinfekci skladů a/nebo technologické vody pro třídění ovoce. Pro letní ovoce, zejména pro rybíz, je využíváno i skladování v atmosféře ozónu, které přináší energetické úspory. Pokusy se skladováním ovoce v ozónu a se skladováním partií ošetřených přípravkem Harvista byly v roce 2024 zastaveny s ohledem na velmi malou a kvalitativně velmi nestandardní produkci ovoce.

S ohledem na propad produkce ovoce cca o 75 % budou skladové kapacity v roce 2024 využívány jen v omezené míře a spíše jen po dobu zimních měsíců, popř. k dlouhodobějšímu uložení ovoce na zpracování.

Struktura skladových kapacit v ovocnářství v ČR v roce 2024 (t)

Region	TYP SKLADU				
	Větraný	Chlazený	Řízená atmosféra	ULO	CELKEM
Jižní Morava	2 715	3 357	-	5 901	11 973
Severní Morava	1 350	3 340	-	6 119	10 809
Východní Čechy	1 050	6 200	-	30 100	37 350
Střední Čechy	-	5 560	-	17 332	22 892
Jižní a záp. Čechy	600	6 613	200	1 100	8 513
Severní Čechy	460	4 339	-	8 060	12 859
CELKEM ČR	6 175	29 409	200	68 612	104 396

Pramen: OU ČR

Pro sezónu 2023/2024 bylo v ČR k 1. 11. 2023 naskladněno meziročně o 28 % jablek méně, a to 46,8 tis. t. K 1. 6. 2024 zbývalo ve skladech ještě necelých 5,9 tis. t jablek, což bylo o 12 % méně než činily zásoby k tomuto datu v roce 2023. Sklizňový rok 2023 byl pěstitelský celkem příznivý. Pozdní jarní mrazy nezpůsobily zásadní škody, lokálně byly porosty poškozeny krupobitím či suchem. Plody dobře vybarvily a kvalita byla uspokojivá.

Přehled o stavu zásob konzumních jablek (t)

Odrůda	1.12.21	1.12.22	1.12.23	1.1.24	1.2.24	1.3.24	1.4.24	1.5.24	1.6.24
Spartan, McIntosh	32	34	0	0	0	0	0	0	0
Šampion	1 641	769	258	228	243	180	123	90	8
Rubín	780	1 284	276	172	126	29	0	0	0
Gala	6 256	8 412	7 942	6 681	5 574	3 628	1 959	1 102	145
Ostatní raně zimní	343	459	237	137	37	18	0	0	0
Golden Delicious	11 946	15 352	12 141	10 309	8 401	8 284	5 960	5 030	3 456
Idared	7 822	7 278	3 919	3 480	2 650	1 709	1 005	535	110
Jonagold a mutace	11 588	12 708	7 398	5 443	4 155	2 605	1 536	707	15
Topaz	973	1 312	166	141	127	68	15	1	0
Melrose	106	65	19	29	14	6	1	0	0
Gloster	303	426	55	44	32	16	1	0	0
skup.Red Delicious	2 386	4 231	2 111	1 843	1 037	713	559	360	214
Braeburn	5 705	8 500	6 075	5 416	4 663	2 873	1 831	939	18
Ostatní zimní	2 982	3 987	3 767	3 327	2 954	2 902	2 699	2 345	1 900
Jablka celkem	52 863	64 817	44 364	37 250	30 013	23 031	15 679	11 109	5 866
Rozdíl oproti stejnému období předchozího roku (%)	-4	+23	-32	-30	-24	-25	-26	-22	-12

Pramen: MZe ve spolupráci s OU ČR

Poznámka: skup. Red Delicious: Starking, Starkrimson, Red Delicious, Red Spur, Well Spur

CENOVÝ VÝVOJ OVOCE V ČR

Ceny zemědělských výrobců

V roce 2022 enormní nárůst cen energií, pohonných hmot, hnojiv, obalových materiálů, nákladů na skladování ovoce aj., ekonomiku pěstování jablek, již do té doby velmi špatnou, ještě dále značně zhoršil. Na rozdíl od jiných komodit se v oblasti pěstování jablek nepodařilo promítnout zvýšené náklady na energie a dalších výše zmíněných vstupů do cen zemědělských výrobců.

V roce 2023 se roční průměrné ceny zemědělských výrobců (CZV) u většiny sledovaných druhů ovoce zvýšily oproti předchozímu roku. CZV konzumních jablek meziročně vzrostly již během sklizně 2023 a dle ČSÚ se pohybovaly kolem 16,- Kč/kg, ale během skladování již nijak nerostly a držely se víceméně na stejné úrovni. Na evropském trhu byla vyšší nabídka jablek především v období po sklizni a následně se poptávka s nabídkou vyrovnala, což vedlo k mírnému navýšování cen. I přesto byl celý tuzemský trh pod tlakem vysoké nabídky levných jablek z Polska, což neumožňovalo vyšší zvýšení cen.

Průměrné ceny zemědělských výrobců v ČR v Kč/t

Druh ovoce	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Jablka konzumní	11 695	14 543	14 767	13 362	14 949	16 773
Jablka moštová	3 370	3 646	3 379	2 927	3 839	6 023
Hrušky	14 035	17 206	16 774	16 225	17 869	18 087
Broskve	20 139	23 307	20 556	23 413	24 079	25 984
Meruňky	23 767	34 448	23 926	33 485	-	-
Švestky	10 777	11 789	13 826	14 177	15 620	18 663
Třešně	42 556	56 293	48 837	44 768	61 002	92 028
Višně	15 834	11 207	8 710	12 312	10 509	19 057
Rybíz červený a bílý	26 524	39 365	22 803	7 828	51 048	21 903
Rybíz černý	33 792	-	20 726	-	-	-
Jahody tříděné	90 000	103 705	104 833	120 045	114 652	114 956

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměr za období od 1. 1.–30. 9. 2024

Průměrné ceny zemědělských výrobců u jablek konzumních podle jednotlivých měsíců v ČR v Kč/t

Měsíc	Jablka konzumní							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Leden	9 905	14 261	9 723	12 271	15 064	13 055	13 282	15 866
Únor	9 305	13 430	10 215	13 864	14 545	13 248	12 739	16 306
Březen	9 162	14 086	9 561	14 032	14 662	13 920	12 756	17 423
Duben	9 888	14 227	8 751	14 713	13 748	14 086	12 118	15 971
Květen	10 294	13 327	8 489	13 587	13 662	12 751	13 094	17 299
Červen	9 205	13 897	8 245	11 423	14 538	12 193	11 614	16 704
Červenec	11 340	12 563	8 467	-	15 903	12 874	14 783	17 803
Srpen	11 491	10 822	10 366	15 856	14 170	11 893	10 321	15 289
Září	13 406	10 394	11 574	15 559	14 709	14 017	16 159	17 798
Říjen	14 056	10 105	12 670	14 492	14 859	13 126	16 204	
Listopad	14 493	9 885	12 737	14 566	15 022	13 447	16 195	
Prosinec	14 061	9 513	13 744	14 432	14 931	12 284	16 966	
Průměr	11 995	10 948	11 695	14 543	14 767	13 362	14 949	16 773

Pramen: ČSÚ

Spotřebitelské ceny ovoce mírného pásma

Výše úrody ovoce v ČR nemá přímý dopad na spotřebitelské ceny ovoce v ČR, ty zásadně ovlivňuje situace na trhu v Evropě. Za rok 2023 se průměrná spotřebitelská cena jablek v porovnání s předchozím rokem zvýšila, v posledních měsících roku dosti výrazně. V průběhu roku 2024 vykazují spotřebitelské ceny jablek stálý zvyšující se trend, stejně jako ceny stolních hroznů.

Spotřebitelské ceny vybraných druhů ovoce mírného pásma I. jakostní třídy v jednotlivých měsících v Kč/kg

Měsíc	Jablka				Stolní hrozny			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Leden	31,77	30,19	30,05	33,42	95,76	104,88	102,24	113,14
Únor	32,36	30,68	30,47	32,58	96,09	100,12	107,55	116,01
Březen	32,45	32,08	30,55	35,98	91,28	99,62	94,43	101,09
Duben	31,56	31,12	29,85	32,30	76,23	83,29	78,93	92,80
Květen	33,68	32,73	30,95	32,81	73,07	80,24	88,22	95,53
Červen	34,23	32,31	32,17	36,61	93,46	93,82	97,04	98,78
Červenec	36,17	33,64	37,24	36,93	75,42	74,99	90,70	92,84
Srpen	34,78	34,34	39,48	36,96	62,97	66,24	76,49	78,95
Září	35,33	34,96	33,48	33,14	55,74	54,52	70,26	76,98
Říjen	28,27	30,04	32,86		56,09	53,82	77,56	
Listopad	28,34	30,67	32,26		73,81	78,25	116,69	
Prosinec	29,26	30,09	35,12		100,87	109,60	129,24	
Průměr za rok	32,35	31,61	32,29	34,53	79,23	94,16	94,11	96,24

Pramen: ČSÚ

Spotřebitelské ceny jižního ovoce

Průměrné spotřebitelské ceny sledovaných druhů jižního ovoce se v průběhu roku 2023 pohybovaly v porovnání s předchozím rokem ve vyšších cenových hladinách. V prvním pololetí roku 2024 ceny dosahovaly většinou nižších úrovní oproti stejnému období roku 2023.

Spotřebitelské ceny vybraných druhů jižního ovoce I. jakostní třídy v jednotlivých měsících v Kč/kg

Měsíc	Pomeranče			Citróny			Banány		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Leden	28,12	31,64	34,80	42,80	48,09	42,06	26,69	33,97	34,38
Únor	28,71	32,19	37,48	45,71	50,11	49,90	28,13	36,27	32,49
Březen	27,95	31,59	33,05	46,64	48,49	46,51	30,60	34,31	31,71
Duben	28,80	36,67	34,21	52,45	52,77	50,08	27,86	32,21	31,74
Květen	33,46	39,89	35,97	55,85	56,06	50,73	27,62	30,94	30,00
Červen	30,61	41,19	39,89	57,94	59,13	51,81	25,86	28,66	31,34
Červenec	32,78	48,33	43,26	58,01	58,43	51,24	26,08	30,34	29,11
Srpen	46,91	46,95	41,78	56,53	59,42	61,00	26,86	31,95	30,68
Září	41,17	44,00	41,55	58,46	62,76	77,61	25,48	27,50	26,31
Říjen	44,97	46,39		55,04	53,37		29,23	33,16	
Listopad	35,57	40,34		56,02	49,42		31,32	31,44	
Prosinec	29,40	29,70		52,67	49,99		28,52	28,45	
Průměr	37,36	39,07	38,00	53,30	54,00	53,44	32,39	31,60	30,86

Pramen: ČSÚ

SPOTŘEBA OVOCE V ČR

Spotřeba ovoce se v roce 2022 snížila na 87,4 kg/obyv./rok. Spotřeba ovoce mírného pásma meziročně klesla o 0,6 kg/obyv., a to zejména spotřeba jablek, hrušek, švestek a broskví. U jižního ovoce došlo k výraznějšímu poklesu spotřeby (o 2,6 kg/obyv.), a to především díky nižší spotřebě pomerančů a mandarinek a banánů.

Spotřeba ovoce v ČR v hodnotě čerstvého (kg/osoba/rok)

– tj. přepočet všech výrobků z ovoce na hodnotu ovoce čerstvého

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (odhad)
Ovoce celkem	78,1	82,4	84	82	86,1	86,5	87,8	90,6	87,4	84,5
z toho ovoce m.p.	47	48,9	49	46,9	49,7	49	49,3	51,2	50,6	48,6
jižní ovoce	31,2	33,5	35	35,1	36,4	37,5	38,5	39,4	36,8	35,9

Pramen: ČSÚ

Poznámka: Do spotřeby ovoce se započítává ovoce určené na prodej spotřebitelům a na výrobní spotřebu. Výrobní spotřeba zahrnuje výrobu ovocných produktů tekutých, zahuštěných a tuhých, nezahrnuje se spotřeba ovoce používaného na průmyslovou výrobu alkoholických nápojů (vín, lihovin a destilátů).

Změna v metodice šetření nastala od roku 1992, proto nelze přesně srovnávat údaje o spotřebě jednotlivých druhů ovoce před uvedeným rokem a následnou časovou řadou, především vzhledem k tomu, že některé položky od roku 1992 již nelze sledovat (např. některé ovocné výrobky).

Spotřeba ovoce v ČR v hodnotě čerstvého podle jednotlivých druhů v kg/os./rok

Druh	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jablka	21,2	22,3	23,7	22,3	23,9	23,9	24,6	25,2	24,7
Hrušky	3,0	3,5	3,4	2,7	3,3	3,1	3,0	3,4	3,2
Švestky	5,3	6,0	5,7	5,0	6,0	5,1	6,0	5,9	5,7
Třešně	1,1	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,7	0,9	0,9
Višně	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Meruňky	1,3	1,0	1,1	1,6	1,9	2,5	1,5	1,7	1,8
Broskve	3,7	4,2	3,6	4,1	3,6	3,7	2,8	2,7	2,6
Rybíz	1,5	1,4	1,0	0,9	1,0	0,9	1,1	1,0	1,1
Angrešt	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Jahody zahradní	2,7	2,5	2,5	2,4	2,5	2,5	2,6	2,5	2,7
Vinné hrozny	3,2	3,2	3,6	3,6	3,6	3,4	3,3	3,9	3,7
Lesní plody	2,1	2,2	1,9	2,0	1,8	1,8	2,6	2,6	2,5
Ostatní ovoce m.p.	1,1	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,7	1,0
Citróny a grapefruity	4,1	4,5	4,2	4,2	4,3	4,6	5,0	4,3	4,3
Pomeranče, mandarinky	11,9	13,1	13,2	12,3	12,4	13,0	12,9	14,2	12,8
Banány	9,4	9,9	10,7	11,5	12,2	12,5	13,1	13,3	12,2
Ananas	1,6	1,4	1,5	1,8	1,9	1,6	1,5	1,7	1,4
Kiwi	0,5	0,7	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Ostatní jižní ovoce	5,7	6,0	6,9	7,1	7,5	7,4	7,4	7,7	7,6
Ořechy ve skořápce ¹⁾	3,4	3,2	3,6	3,6	3,9	3,8	4,0	4,6	4,3

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ údaj nevstupuje do součtu spotřeby ovoce; zahrnuje ořechy vlašské, arašídové, kokosové, para aj.

Na spotřebě jednotlivých druhů potravin, např. masa, ovoce, zeleniny, rýže, těstovin atd. se promítá změna stravovacích zvyklostí. Největší vliv na spotřebu potravin mají však ceny potravin, dané růstem cen energií, osiv, krmiv, hnojiv, přípravků na ošetřování zvířat i rostlin, vysokou marží obchodních řetězců a mírou koupěschopností obyvatelstva. Je třeba vzít v úvahu i zdravotní osvětu, dostupnost jednotlivých druhů potravin na trhu a masivní reklamu.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD S OVOCEM V ČR

DOVOZ

Dovoz čerstvého a sušeného ovoce do ČR v roce 2023 meziročně vzrostl o 3 % na 592,4 tis. t, hodnota dovezeného zboží se zvýšila o více než 6 % na 21,0 mld. Kč. V porovnání s předchozím rokem se zvýšil dovoz jižního ovoce, a to zejména dovoz banánů, grapefruitů, pomerančů a kiwi. U ovoce mírného pásma došlo k nárůstu dovozu u jablek, švestek a nektarinek, naproti tomu meziročně klesly dovozy hrušek, meruněk, jahod a malin.

Dodávky ovoce ze zemí EU ve srovnání s předchozím rokem klesly o více jak 3 % na 302,9 tis. t a na celkovém objemu dovezeného čerstvého a sušeného ovoce do ČR se tak podílely 51 %. Nejvíce se do ČR dovážely tradičně banány, dále pak jablka, pomeranče, mandarinky, stolní hrozny a citróny. Mezi největší dodavatele patřily Španělsko (93,1 tis. t, tj. meziroční pokles o 2,3 %), Polsko (39,0 tis. t, což je meziroční nárůst o 34 %), Řecko (36,2 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 31,2 %) a Itálie (32,4 tis. t, tj. meziročně o 37,2 % méně) a také Belgie (21,1 tis. t).

Dovoz ovoce ze třetích zemí v roce 2023 se meziročně zvýšil o 9,4 % na 288,4 tis. t. Dovážely se zejména banány, stolní hrozny, citróny, avokádo, švestky a grapefruity. Největšími dodavateli tohoto ovoce byly Ekvádor, Kolumbie, Kostarika, Kamerun, Jižní Afrika a Turecko.

Dovoz vybraných druhů ovoce do ČR (t)

Komodita	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Jablka	91 833	59 404	64 548	80 277	66 081	58 573	63 704	54 534
Hrušky	16 922	16 991	16 064	13 871	14 016	14 652	12 649	7 775
Třešně	774	574	255	288	674	652	577	883
Višně	61	53	2	48	35	51	201	563
Meruňky	12 633	7 744	10 850	6 041	6 172	8 230	6 954	9 245
Broskve	16 929	12 681	14 109	10 797	9 423	8 841	7 412	8 975
Nektarinky	23 164	14 901	16 737	9 860	9 596	11 443	12 132	14 995
Ploché broskve a nektarinky	-	-	-	-	-	-	2 585	2 747
Švestky, slívy	8 019	8 029	7 643	7 846	9 540	8 009	12 214	5 588
Rybíz, angrešt	54	114	54	68	88	110	130	94
Jahody	13 471	13 349	16 466	13 160	10 811	13 565	11 484	11 334
Maliny, ostružiny	1 080	1 044	1 343	1 345	1 692	1 737	1 837	1 453
Brusinky, borůvky	1 612	1 954	2 855	3 403	4 727	5 801	4 195	3 830
Citróny	37 791	40 558	37 071	40 915	37 205	36 536	36 139	26 738
Grapefruity	11 331	15 782	14 844	16 909	10 166	8 484	10 116	5 155
Mandarinky	51 514	53 244	51 821	49 629	51 706	46 025	42 820	24 926
Pomeranče	49 373	50 737	51 166	53 038	55 320	48 668	50 278	33 224
Ananas	14 205	15 683	11 776	11 817	12 581	10 328	9 275	5 869
Banány	198 530	196 629	186 397	183 686	182 669	172 719	174 298	118 138
Kiwi	6 113	7 745	9 876	7 420	8 246	8 133	9 588	3 773

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1.–31. 8. 2024

VÝVOZ

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu se v roce 2023 meziročně snížil o necelých 13 % na 1 15,3 tis. t o celkové hodnotě 3,8 mld. Kč především díky poklesu vývozu jablek, višní, rybízů a též broskví. Ovoce směřovalo téměř výhradně na trhy zemí EU, nejvíce na Slovensko (67,5 tis. t, což je meziroční zvýšení o 11 %) a do Rakouska (21,5 tis. t, tj. meziroční pokles o 52 %), dále pak do Německa (8,7 tis. t), Polska (5,0 tis. t) a Itálie (2,8 tis. t).

Vývoz ovoce do třetích zemí byl zanedbatelný a směřoval hlavně do Gruzie, Kazachstánu, Turecka a na Ukrajinu. Jednalo se zejména o vývozy rozinek, lískových a vlašských ořechů.

Vývoz vybraných druhů ovoce z ČR (t)

Komodita	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Jablka	38 552	55 336	38 723	41 574	40 057	53 442	33 491	4 365
Hrušky	1 921	1 503	1 821	1 735	1 963	2 185	3 531	1 055
Třešně	583	1 076	546	133	214	178	196	74
Višně	1 728	3 415	2 703	2 852	2 923	2 540	1 986	1 550
Meruňky	708	502	458	268	407	307	1 067	1 042
Broskve	1 692	967	611	751	772	583	183	223
Nektarinky	1 408	933	766	526	636	496	326	432
Ploché broskve a nektarinky	-	-	-	-	-	-	182	198
Švestky, slívy	980	396	477	310	351	337	1 237	304
Rybíz, angrešt	768	997	293	311	360	502	312	181
Jahody	468	188	508	275	264	215	242	202
Borůvky, brusinky	94	27	82	76	201	222	136	131

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 8. 2024

Vývoj zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v ČR

Rok	Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
	Export	Import	Export	Import
2018	156 698	615 882	3 231 350	16 363 783
2019	132 042	611 713	3 229 136	16 517 423
2020	129 938	614 461	3 553 173	18 916 577
2021	125 322	603 554	3 852 279	18 960 916
2022	132 308	575 406	3 944 109	19 758 699
2023	115 333	592 425	3 823 110	21 025 787
2024*	58 854	418 586	3 133 409	15 888 645

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1. – 31. 8. 2024

Bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2023

Název	Údaje v tunách			Údaje v tis. Kč		
	Export	Import	Saldo	Export	Import	Saldo
Ovoce mírného pásma (bez hroznů) čerstvé	42 956	136 223	-93 267	478 272	4 689 691	-4 211 419
Hrozny stolní čerstvé	1 843	35 957	-34 114	108 452	2 016 178	-1 907 726
Ovoce tropické a subtropické čerstvé i sušené	61 208	362 059	-300 851	1 740 285	9 358 508	-7 618 223
Ovoce ostatní čerstvé	353	2 949	-2 596	26 374	161 097	-134 723
Ovoce skořápkové	7 009	34 345	-27 336	1 115 547	3 492 778	-2 377 231

Ovoce sušené (včetně hroznů) a slupek	1 964	20 892	-18 928	354 181	1 307 533	-953 352
OVOCE CELKEM	1 15 333	592 425	-477 092	3 823 111	21 025 785	-17 202 674

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zpracovaného ovoce do ČR v roce 2023 meziročně mírně klesl na objem 179,9 tis. t. Výrazněji se snížil dovoz především džemů, zavařenin s cukrem a ovocných a zeleninových šťáv, naproti tomu se zvýšil dovoz ovoce a ořechů konzervovaných cukrem nebo alkoholem a ovoce a ořechů konzervovaných cukrem. Nejvýznamnějšími dodavateli těchto komodit bylo Polsko, Německo, Rakousko, Ukrajina, Španělsko, Řecko, Maďarsko a Slovensko.

V roce 2023 **vývoz zpracovaného ovoce se zvýšil**, a to o 7,6 % na celkových 61,2 tis. t. Největší položky vývozu představovaly ovocné šťávy, konzervované ovoce a ořechy cukrem nebo alkoholem a neslazené ovoce, zmrazené. Vývozy směřovaly zejména na Slovensko a do Německa, dále také do Polska, Rakouska a Maďarska.

Bilance zahraničního obchodu s ovocem zmrazeným, vařeným, prozatímně konzervovaným a konzervovaným též s cukrem nebo alkoholem v roce 2023

Název	Údaje v tunách			Údaje v tis. Kč		
	Export	Import	Saldo	Export	Import	Saldo
Ovoce neslazené, zmrazené i vařené	11 377	23 472	-12 095	587 989	1 036 014	-448 025
Ovoce slazené, zmrazené i vařené	117	2 450	-2 333	8 876	220 375	-211 499
Ovoce prozatímně konzervované	24	196	-172	3 113	12 502	-9 389
Ovoce, ořechy, ov. kůry ap. konzervované cukrem	425	1 401	-976	57 998	67 967	-9 969
Džemy, zavařeniny, protlaky, též s cukrem	10 205	18 844	-8 639	652 580	1 042 197	-389 617
Ovoce, ořechy konzerv. cukrem nebo alkoholem	18 781	50 083	-31 302	1 556 047	3 190 485	-1 634 438
Ovocné a zeleninové šťávy bez alkoholu, též s cukrem	20 229	83 412	-63 183	662 917	2 286 273	-1 623 356
CELKEM	61 158	179 858	-118 700	3 529 520	7 855 813	-4 326 293

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Bilance zahraničního obchodu ČR s ovocem

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvým a sušeným ovocem je stále vysoce pasivní a od roku 1996 se udržovala s malými ročními výkyvy na přibližně stejné úrovni. V posledních letech má však záporné saldo – i přes mírný pokles v roce 2022, opět rostoucí trend.

Saldo zahraničního obchodu ČR čerstvým a sušeným ovocem

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Tuny	-459 184	-479 670	-484 523	-484 928	-446 599	-447 092	-359 732
Tisíc Kč	-13 132 433	-13 288 287	-15 363 403	-15 978 660	-15 892 969	-17 202 674	-12 755 236

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od 1. 1.–30. 8. 2024

Saldo zahraničního obchodu ČR zpracovaným ovocem

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tuny	-91 157	-115 571	-112 430	-119 822	-127 385	-124 490	-118 700
Tisíc Kč	-3 196 838	-3 607 546	-3 744 523	-4 008 796	-4 279 172	-4 418 317	-4 326 293

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Podrobnější přehled o exportu i importu ovoce čerstvého i zpracovaného je uveden v tabulkové příloze č. 1. Přehled o nejvýznamnějších zemích zahraničního obchodu ČR s ovocem je uveden v příloze č. 2.

Zahraniční obchod ČR s jablky

V marketingovém roce 2023/2024 bylo do ČR dovezeno 74,2 tis. t konzumních jablek, což představuje meziroční nárůst o více jak 36 %. Nejvýznamnějším dodavatelem konzumních jablek bylo v této sezóně opět Polsko, jehož dovoz do ČR meziročně vzrostl o téměř 53 % na 36,8 tis. t, a Itálie (12,0 tis. t, tj. což je nárůst o 30 %), dále pak Slovensko (10,4 tis. t, tj. o 31 % více). Dovoz moštových jablek, především z Polska, se meziročně rovněž zvýšil na 2,6 tis. t.

V marketingovém roce 2023/2024 vývoz moštových jablek výrazně klesl oproti předchozí sezóně téměř o 55 % na celkových 21,9 tis. t. Jablka směřovala většinou do Rakouska (14,3 tis. t), dále též do Německa (6,2 tis. t) a Itálie (1,3 tis. t). U vývozu konzumních jablek došlo k mírnému zvýšení (o 7 %) na 6,3 tis. t, které směřovaly převážně na Slovensko (6,0 tis. t).

Přehled o zahraničním obchodu ČR s konzumními a moštovými jablky (t)

Kalendářní rok				Marketingový rok (tj. od 1. 7. – 30. 6. následujícího roku)			
		Konzumní jablka	Moštová jablka			Konzumní jablka	Moštová jablka
2020	DOVOZ	80 103	237	2020/2021	DOVOZ	64 703	48
	VÝVOZ	9 188	33 703		VÝVOZ	8 439	35 360
2021	DOVOZ	65 202	944	2021/2022	DOVOZ	65 766	1 116
	VÝVOZ	8 787	31 920		VÝVOZ	8 203	33 546
2022	DOVOZ	57 562	1 011	2022/2023	DOVOZ	54 441	245
	VÝVOZ	4 652	48 790		VÝVOZ	5 854	48 179
2023	DOVOZ	63 046	643	2023/2024	DOVOZ	74 194	2 592
	VÝVOZ	5 875	27 616		VÝVOZ	6 262	21 880

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

V rámci třetích zemí byla konzumní jablka do ČR dovážena z Chile a Jižní Afriky, menší objemy z Turecka a Nového Zélandu.

PŘEHLED O UŽITÍ OVOCE MÍRNÉHO PÁSMU V ČR

Bilance produkce a užití jablek v ČR v tis. t

Ukazatel	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Domácí produkce	253,4	192,1	209,9	207,4	223,5	187,1
z toho: produkční sady	144,9	102,8	117,8	110,0	138,2	100,6
Dovoz	50,5	85,9	64,7	66,9	54,7	76,8
Celková nabídka	303,9	278,0	274,6	274,3	278,2	263,9
Prodej do obchodní sítě včetně samozásobení	167,4	187,8	173,0	177,2	163,7	195,3
Nerealizovaná produkce	44,0	35,0	24,8	23,4	30,5	16,5
Nákup ke zpracování	36,0	20,0	33,0	32,0	30,0	24,0
Vývoz	56,5	35,2	43,8	41,7	54,0	28,1
Celková poptávka	303,9	278,0	274,6	274,3	278,2	263,9

Pramen: ČSÚ, MZe, OU ČR

Bilance produkce a užití meruněk v ČR v t

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Domácí produkce	10 618	4 430	6 973	6 536	5 413	4 800
z toho: produkční sady	2 109	471	1 856	1 704	682	629
Dovoz	10 850	6 041	6 172	8 230	6 954	9 300
Celková nabídka	21 468	10 471	13 145	14 766	12 367	14 100
Přímá spotřeba včetně ztrát	19 750	9 923	12 038	13 909	10 950	12 760
Nákup ke zpracování	1 260	280	700	550	350	290
Vývoz	458	268	407	307	1 067	1 050
Celková poptávka	21 468	10 471	13 145	14 766	12 367	14 100

Pramen: ČSÚ, MZe, OU ČR

Poznámka: * odhady

Bilance produkce a užití broskví (včetně nektarinek) v ČR v t

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Domácí produkce	5 509	5 148	5 731	5 624	4 926	4 500
z toho: produkční sady	448	433	366	336	166	303
Dovoz	30 846	20 657	19 020	20 284	19 544	24 000
Celková nabídka	36 355	25 805	24 751	25 908	24 470	28 500
Přímá spotřeba včetně ztrát	34 748	24 329	23 082	24 589	23 579	27 427
Nákup ke zpracování	230	200	260	240	200	220
Vývoz	1 377	1 276	1 409	1 079	691	853
Celková poptávka	36 355	25 805	24 751	25 908	24 470	28 500

Pramen: ČSÚ, MZe, OU ČR

Poznámka: * odhady

PŘÍLOHY

Příloha č. I – Zahraniční obchod ČR s čerstvým a zpracovaným ovocem

Ovoce mírného pásma, čerstvé – rok 2023

Název	Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
	export	import	export	import
Jablka stolní (konzumní)	10 825	63 062	109 594	1 001 786
Jablka moštová (průmyslová)	22 665	643	114 739	4 652
Hrušky stolní (konzumní)	3 090	11 764	53 629	315 416
Hrušky moštové (průmyslové)	440	885	2 346	26 989
Kdoule	3	92	276	4 144
OVOCE JÁDROVÉ	37 025	76 446	280 584	1 352 986
Třešně	196	577	13 262	55 706
Víšně	1 986	201	33 637	3 950
Meruňky	1 067	6 954	32 740	303 428
Broskve	365	9 997	14 605	331 644
Nektarinky	326	12 132	12 694	431 995
Švestky, slívy	1 237	12 214	16 508	173 415
Trnky	-	56	-	2 927
OVOCE PECKOVÉ	5 177	42 131	123 446	1 303 066
Jahody	242	11 484	25 130	863 354
Maliny	46	1 608	9 517	350 876
Moruše, ostružiny, ap.	18	229	3 257	32 243
Rybíz černý	91	0,6	1 683	94
Rybíz červený	220	80	4 531	11 971
Rybíz bílý, angrešt	0,1	49	83	1 135
Brusinky	1	92	76	16 805
Borůvky	135	4 086	29 961	754 805
Ostatní druhy Vaccinium	-	18	3	2 355
OVOCE BOBULOVÉ	753	17 646	74 241	2 033 639
CELKEM (bez hroznů)	42 956	136 223	478 272	4 689 691
Hrozný stolní	1 843	35 957	108 452	2 016 178
CELKEM (včetně hroznů)	44 799	172 180	586 724	6 705 869

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovoce tropické a subtropické, čerstvé i sušené – rok 2023

Název	Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
	export	import	export	import
Banány a plantejny, čerstvé	47 344	174 171	1 154 033	3 605 385
Banány a plantejny, sušené	16	123	4 057	25 314
Datle, čerstvé i sušené	169	1 906	20 059	87 962
Fíky, čerstvé i sušené	116	889	13 055	73 381
Ananas čerstvý i sušený	510	9 275	17 787	229 435
Avokádo, čerstvé i sušené	996	11 142	94 841	685 669
Kvajava, mango, mangostany, čerstvé i sušené	405	7 230	48 124	381 273
Pomeranče, čerstvé i sušené	1 816	50 278	52 389	1 063 747
Klementinky, monreales, satsumas, mandarinky, wilkingy, tangerinky a ost. citrusové hybridy, čerstvé i sušené	2 068	42 820	59 762	1 157 986
Citrony a limety, čerstvé i sušené	4 778	36 139	136 203	1 073 899
Grapefruity, čerstvé i sušené	1 244	10 116	33 918	268 013
Ostatní citrusové ovoce	43	2 045	2 664	78 636
Duriany	33	55	15 328	7 240
Papaje čerstvé	78	354	13 074	29 878
Kiwi čerstvé	467	9 588	22 441	269 519
Tomely	599	4 100	25 051	142 473
Tamarindy, liči, jackfruity, sapoty, karambola, apod., čerstvé	526	1 822	27 501	178 697
CELKEM, čerstvé i sušené	61 208	362 059	1 740 285	9 358 508
Ostatní ovoce m.p., tropické a subtropické	353	2 949	26 374	161 097

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovoce skořápkové – rok 2023

Název		Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
		export	import	export	import
OVOCE SKOŘÁPKOVÉ CELKEM		7 009	34 345	1 115 547	3 492 778
Z toho:	Ořechy kokosové	285	3 759	19 897	150 808
	Mandle, loupané i neloupané	372	4 321	57 801	507 333
	Oříšky lískové, loupané i neloupané	983	3 093	149 360	266 625
	Ořechy vlašské, loupané i neloupané	2 455	2 708	201 394	283 660
	Arašídý, loupané i neloupané	342	6 330	21 695	259 632
	Kaštany jedlé, čerstvé i sušené	52	222	6 745	27 028
	Pistácie, čerstvé i sušené	1 093	4 418	204 136	862 852

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovoce sušené – rok 2023

Název		Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
		export	import	export	import
OVOCE SUŠENÉ CELKEM		1 964	20 892	354 181	1 307 533
Z toho:	Jablka sušená	72	7 247	8 952	101 552
	Meruňky sušené	90	635	15 846	90 841
	Švestky sušené	216	1 333	34 739	136 622
	Směsi ořechů	502	3 992	95 452	293 018
	Směsi sušeného ovoce ostatního	13	131	11 008	33 910
	Slupky citrusových plodů, melounů, čerstvé, zmrazené, prozatímně konzervované, sušené	17	229	1 580	8 055
	Hrozny sušené	661	5 181	40 576	237 148

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovoce zmrazené a vařené i prozatímně konzervované, nevhodné k požívání – rok 2023

(skupina cel. sazebníku 0811)

Název		Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
		export	import	export	import
OVOCE NESLAZENÉ, ZMRAZENÉ I VAŘENÉ					
Jahody		1 416	6 386	59 637	202 347
Maliny		4 198	5 462	225 807	304 913
Rybíz černý		187	309	10 267	14 742
Rybíz červený		137	329	4 669	8 051
Rybíz bílý, angrešt		3	117	191	8 299
Víšně		167	1 141	7 621	50 714
Třešně		8	53	770	2 315
Ostružiny, moruše apod.		797	989	38 006	47 063
Borůvky		2 775	4 092	167 499	234 436
Ovoce ostatní, ořechy		1 689	4 595	73 522	163 134
CELKEM		11 377	23 472	587 989	1 036 014
OVOCE SLAZENÉ, ZMRAZENÉ I VAŘENÉ					
Jahody		14	1 017	579	97 484
Maliny, ostružiny, rybíz		17	167	1 888	16 227
Ovoce ostatní		86	1 266	6 409	106 663
CELKEM		117	2 450	8 876	220 375
OVOCE PROZATÍMNĚ KONZERVOVANÉ (skupina cel. sazebníku 0812)					
Třešně a víšně		2	3	140	155
Meruňky		0,8	0,5	22	232
Ovoce ostatní		21	193	2 951	12 115
CELKEM		24	196	3 113	12 502

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovoce, ořechy, ovocné kůry a slupky konzervované cukrem (máčením, glazováním nebo kandováním) – rok 2023
(skupina cel. sazebníku 2006)

Název	Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
	export	import	export	import
Třešně	16	82	1 811	10 734
Tropické ořechy a ovoce, obsah cukru nad 13 %	312	1 027	40 697	24 062
Ostatní	97	243	15 419	29 930
Tropické ořechy a ovoce, obsah cukru do 13 %	-	41	27	1 806
Ostatní	-	8	43	1 436
CELKEM	425	1 401	57 998	67 967

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Džemy, zavařeniny, ovocné a ořechové protlaky ap., též s cukrem – rok 2023 (skupina cel. sazebníku 2007)

Název		Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
		export	import	export	import
CELKEM		10 205	18 844	652 580	1 042 197
Z toho:	přípravky homogenizované-džemy apod. ovocné, ořechové, cukr nad 13 % (dětské přesnídávky)	900	555	67 174	56 676
	přípravky homogenizované-džemy apod. ostatní, cukr do 13 %, ne: tropické ovoce	1 684	1 405	154 011	106 294
	zavařeniny apod. z citrusového ovoce	45	289	2 554	10 524
	zavařeniny, marmelády apod., cukr nad 30 %				
	- z jahod	1 128	1 449	57 346	103 564
	- z malin	295	138	20 368	13 100
	- z třešní a višní	118	139	6 899	9 607
	- protlaky (pyré) a pasta ze švestek	79	1 556	4 038	57 073
	- ostatní džemy, cukr nad 30 %	740	5 723	35 834	358 780

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovoce, ořechy konzervované, též s cukrem nebo alkoholem – rok 2023 (skupina cel. sazebníku 2008)

Název		Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč		
		export	import	export	import	
CELKEM		18 781	50 083	1 556 047	3 190 485	
Z toho:	ořechy konzerv. i slazené	6 221	15 600	649 215	1 424 752	
	citrusové plody	162	5 844	15 080	237 149	
	ananas	601	3 682	25 158	109 151	
	meruňky	710	2 625	32 657	92 610	
	broskve	821	5 971	28 655	211 646	
	třešně, višně	318	847	17 280	49 933	
	hrušky	96	719	3 661	22 860	
	jahody	1 633	3 929	74 414	160 542	
	Z toho: kompoty	- meruňkové	260	578	12 652	21 060
		- broskvové	122	758	5 071	21 764
		- třešňové, višňové	34	364	1 647	20 290
		- jahodové	239	1 666	10 593	60 527
- švestkové		176	688	7 869	20 661	
- ostatní (angreštové....)		344	773	36 121	66 226	

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Ovocné a zeleninové šťávy bez alkoholu, též s cukrem – rok 2023 (skupina cel. sazebníku 2009)

Název		Údaje v tunách		Údaje v tis. Kč	
		export	import	export	import
Celkem		20 229	83 412	662 917	2 286 273
Z toho:	pomerančová šťáva	3 660	33 175	122 240	821 640
	z toho: pomerančový džus	1 853	4 660	77 209	159 949
	grapefruitová šťáva	112	794	4 328	32 929
	šťáva z ost. citrusového ovoce	340	3 321	22 707	120 808
	z toho: citrónová šťáva	29	290	1 777	9 560
	ananasová šťáva	139	923	3 930	35 686
	hroznová šťáva	609	1 426	21 868	49 435
	třešňová a višňová šťáva	2	102	239	9 743
	jablečná šťáva	4 304	21 477	160 553	424 271
	z toho: bez cukru	4 047	19 451	151 888	292 800
	koncentrát	58	1 426	2 813	113 527
	šťáva z černého rybízu	612	1 416	38 260	71 653
	brusinková šťáva	25	103	2 729	10 062
	z toho: bez cukru	13	84	1 343	8 483
	směsi šťáv:				
	– jablečná a hrušková	6 450	2 731	166 231	98 397
	– z citrusových plodů a ananasu	0,3	253	20	10 367
	– z tropického ovoce	12	325	1 761	23 038

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Příloha č. 2 – Nejvýznamnější země zahraničního obchodu ČR s ovocem

Země s největším objemem dovozu čerstvého ovoce do ČR

Druh ovoce	Dovoz v tunách 2021	Země	Dovoz v tunách 2022	Země	Dovoz v tunách 2023	Země
Jablka konzumní	30 529*	Polsko	24 072*	Polsko	36 792*	Polsko
	12 470*	Itálie	9 247*	Itálie	11 966*	Itálie
	9 000*	Slovensko	7 917*	Slovensko	10 351*	Slovensko
Jablka moštová	676*	Polsko	208*	Slovensko	406*	Slovensko
Hrušky stolní	5 858	Nizozemsko	7 803	Nizozemsko	5 957	Nizozemsko
	3 826	Belgie	2 238	Belgie	1 642	Jižní Afrika
Třešně	343	Německo	409	Španělsko	256	Španělsko
	118	Itálie	86	Řecko	97	Turecko
Višně	21	Polsko	36	Maďarsko	200	Srbsko
Meruňky	1 772	Itálie	3 232	Itálie	2 323	Řecko
	1 682	Španělsko	1 935	Řecko	1 842	Španělsko
	1 387	Řecko	1 622	Španělsko	1 394	Itálie
Broskve, nektarinky	8 151	Španělsko	8 207	Itálie	12 203	Španělsko
	6 484	Itálie	5 885	Španělsko	5 216	Řecko
	3 383	Německo	5 029	Řecko	3 909	Itálie
Švestky	2 587	Moldavská republika	1 791	Srbsko	6 938	Moldavská republika
	2 012	Srbsko	1 767	Polsko	1 485	Polsko
Jahody	6 546	Španělsko	9 494	Španělsko	8 283	Španělsko
	2 004	Německo	1 234	Nizozemsko	761	Nizozemsko
	677	Nizozemsko	958	Řecko	582	Řecko
Maliny	945	Španělsko	1 043	Španělsko	840	Španělsko
Rybíz černý	0,07	Německo	16	Nizozemsko	0,4	Polsko
Rybíz červený	13	Nizozemsko	18	Nizozemsko	53	Polsko
Hrozny stolní	16 714	Itálie	18 625	Itálie	10 417	Itálie
	8 055	Německo	5 769	Jižní Afrika	5 533	Indie
	4 222	Indie	5 654	Indie	4 245	Jižní Afrika

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * - u jablek se jedná o marketingový rok 2021/2022, 2022/2023 a 2023/2024

Země s největším objemem dovozu čerstvého tropického ovoce do ČR

Druh ovoce	Dovoz v tunách 2021	Země	Dovoz v tunách 2022	Země	Dovoz v tunách 2023	Země
Banány	36 139	Kostarika	34 094	Ekvádor	58 474	Ekvádor
	30 934	Kamerun	32 864	Kolumbie	31 428	Kolumbie
	29 456	Kolumbie	31 826	Kostarika	22 361	Kostarika
Ananas	6 037	Kostarika	5 121	Kostarika	5 853	Kostarika
	2 818	Německo	1 522	Belgie	1 136	Belgie
Pomeranče	20 986	Španělsko	24 868	Španělsko	18 276	Španělsko
	12 215	Řecko	10 618	Řecko	15 399	Řecko
	7 288	Německo	5 210	Egypt	7 136	Egypt
Mandarinky	26 705	Španělsko	26 405	Španělsko	19 698	Španělsko
	3 761	Německo	4 188	Chorvatsko	6 246	Chorvatsko
	3 475	Chorvatsko	3 543	Turecko	4 449	Turecko
Citrony	17 681	Španělsko	19 082	Španělsko	18 776	Španělsko
	4 768	Německo	4 765	Turecko	5 874	Turecko
	4 049	Turecko	3 694	Jižní Afrika	3 514	Jižní Afrika
Grapefruity	3 526	Čína	2 393	Čína	3 824	Čína
	2 472	Turecko	1 860	Turecko	1 915	Turecko
Kiwi	3 540	Řecko	4 225	Řecko	4 329	Řecko
	2 588	Itálie	2 530	Itálie	3 900	Itálie
	882	Německo	500	Chile	571	Chile

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Hlavní směry vývozu čerstvého ovoce mírného pásma z ČR

Druh ovoce	Dovoz v tunách 2021	Země	Dovoz v tunách 2022	Země	Dovoz v tunách 2023	Země
Jablka konzumní	6 165*	Slovensko	4 401*	Slovensko	5 952*	Slovensko
	1 850*	Itálie	1 294*	Itálie	208*	Polsko
Jablka moštová	23 652*	Rakousko	45 398*	Rakousko	14 346*	Rakousko
	7 511*	Německo	2 258*	Německo	6 187*	Německo
Hrušky stolní	1 249	Slovensko	1 422	Slovensko	1 315	Slovensko
	257	Bulharsko	528	Bulharsko	692	Polsko
Třešně	133	Itálie	78	Německo	106	Slovensko
	58	Slovensko	77	Itálie	58	Belgie
Višně	1 763	Německo	951	Nizozemsko	1 037	Německo
	729	Nizozemsko	920	Německo	754	Nizozemsko
Meruňky	366	Slovensko	247	Slovensko	827	Slovensko
	27	Německo	26	Nizozemsko	199	Německo
Broskve, nektarinky	1 325	Slovensko	841	Slovensko	589	Slovensko
	33	Bulharsko	78	Litva	49	Španělsko
Švestky	291	Slovensko	265	Slovensko	876	Rakousko
	38	Rakousko	25	Srbsko	342	Slovensko
Jahody	181	Slovensko	122	Slovensko	107	Slovensko
	48	Maďarsko	68	Španělsko	97	Španělsko
	27	Německo	22	Německo	37	Německo
Rybíz černý	98	Německo	148	Německo	62	Německo
	39	Slovensko	25	Itálie	25	Itálie
Rybíz červený	195	Rakousko	145	Rakousko	146	Itálie
	4	Slovensko	100	Itálie	69	Rakousko

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * - u jablek se jedná o marketingový rok 2021/2022, 2022/2023 a 2023/2024

Příloha č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce ovoce v ČR (mil. Kč)

OVOČNÝ DRUH	Produkční sady v %					Neintenzivní sady v %					Produkce celkem v %				
	2020	2021	2022	2023	2023/22	2020	2021	2022	2023	2023/22	2020	2021	2022	2023	2023/22
Jablka	I 233,3	I 214,4	I 095,2	I 239,6	+13,2	275	263,6	225,3	385	+70,9	I 508,3	I 478,0	I 320,5	I 624,6	+23
Hrušky	59,8	95,9	90,8	145,9	+60,7	25,3	22,1	20,1	36,2	-80,1	85,1	118	110,9	182,1	+64,2
Třešně	31,5	46,2	43,8	75,4	+72,1	44	40	44	50	+13,6	75,5	86,2	87,8	125,4	+42,8
Víšně	48,5	43,7	62,2	33,7	-45,8	5	6	6	12	+100	53,5	49,7	68,2	45,7	-33
Meruňky	11,4	43	54,4	24,3	-55,3	60	96	88	100	+13,6	71,4	139	142,4	124,3	-12,7
Broskve	8,1	7,5	8,4	9,1	+8,3	38	52,8	54	60	+11,1	46,1	60,3	62,4	69,1	+10,7
Slivoně	84,7	71,4	111,8	70,7	-36,8	136	145	175	156	-10,9	220,7	216,4	286,8	226,7	-21
Angrešt	0	0	0	0	0	18	22,5	24	-	-	18	22,5	24	-	-
Rybíz červený	5,2	2,9	3,6	7,5	+108,3	40,2	24,6	32,3	45,9	-42,1	45,4	27,5	35,9	53,4	+48,7
Rybíz černý	4,2	7,2	10,5	10,1	-3,8	14,2	32,8	49,6	40,4	-18,5	18,4	40	60,1	50,5	-16
Maliny	7,5	10,4	10,4	12,5	+20,2	35	35	35	-	-	42,5	45,4	45,4	12,5	-72,5
Jahody	101,8	88,8	105,8	121,5	+14,8	120	105	105	140	-33,3	221,8	193,8	210,8	261,5	+24,1
Ořešák vlašský	0	0	0	0	0	74,2	129,3	136	133,6	-1,8	74,2	129,3	136	133,6	-1,8
CELKEM	I 596,0	I 631,4	I 596,8	I 750,3	+9,6	884,9	974,7	994,3	I 159,1	+16,6	2 480,9	2 606,1	2 591,1	2 909,4	+12,3

Pramen: OU ČR na základě vlastního šetření sklizně ovoce

Příloha č. 4 – Struktura celkových sklizní ovoce v produkčních plodných a extenzivních sadech v ČR

Struktura celkové sklizně ovoce v produkčních plodných sadech v ČR v roce 2023 (t)

Jablka	Produkce		100 604
	z toho	konzumní	65 000
		pro zpracování	35 604
		neuplatněno	0
Višně	Produkce		3 207
	z toho	pro zpracování	3 207
		neuplatněno	0
Meruňky	Produkce		682
	z toho	konzumní	600
		pro zpracování	82
Slivoně	Produkce		5 354
	z toho	konzumní	3 400
		pro zpracování	1 954
Rybíz červený	Produkce		776
	z toho	konzumní	50
		pro zpracování	350
		neuplatněno	376
Maliny	Produkce		132
	z toho	konzumní	132
		pro zpracování	0
Hrušky	Produkce		9 350
	z toho	konzumní	7 800
		pro zpracování	1 730
Třešně	Produkce		1 452
	z toho	konzumní	1 200
		pro zpracování	100
		neuplatněno	152
Broskve	Produkce		378
	z toho	konzumní	378
		pro zpracování	0
Angrešt	Produkce		-
	z toho	konzumní	
Rybíz černý	Produkce		297
	z toho	pro zpracování	297
Jahody	Produkce		1 897
	z toho	konzumní	1 500
		pro zpracování	30
		neuplatněno	367

Pramen: OUČR dle vlastního šetření

Poznámka: Ocenění ovoce ke zpracování a k samozásobení bylo stanoveno na základě cen výkupu ovoce a odhadem s přihlédnutím k cenám zemědělských výrobců, spotřebitelským cenám a také k horší kvalitě ovoce z těchto výsad, alejí a zahrad. Do samozásobení patří ovoce spotřebované jak v čerstvém stavu, tak zpracované pěstitelem i drobný prodej ovoce (u silnic apod.) jako přebytek ze zahrad.

Struktura celkové sklizně ovoce v extenzivních sadech v ČR v roce 2023 (t)

Jablka	Produkce		86 474
	z toho	pro zpracování	10 000
		samozásobení	60 000
		neuplatněno	16 474
Višně	Produkce		2 507
	z toho	pro zpracování	0
		samozásobení	1 200
		neuplatněno	1 307
Meruňky	Produkce		4 731
	z toho:	pro zpracování	0
		samozásobení	4 000
		neuplatněno	731
Slivoně	Produkce		22 820
	z toho	pro zpracování	1 000
		samozásobení	15 000
		neuplatněno	6 820
Rybíz červený	Produkce		6 830
	z toho	pro zpracování	30
		samozásobení	3 000
		neuplatněno	3 800
Maliny	Produkce		0
	z toho	samozásobení	
		neuplatněno	
Ořešák vlašský	Produkce		5 682
	z toho	samozásobení	5 682
		neuplatněno	0
Hrušky	Produkce		12 938
	z toho	pro zpracování	100
		samozásobení	6 000
		neuplatněno	6 838
Třešně	Produkce		5 884
	z toho	pro zpracování – lisovny	0
		samozásobení	2 000
		neuplatněno	3 884
Broskve	Produkce		4 548
	z toho	samozásobení	4 000
		neuplatněno	548
Angrešt	Produkce		-
	z toho	pro zpracování	
		samozásobení	
Rybíz černý	Produkce		2 516
	z toho	pro zpracování	30
		samozásobení	1 400
		neuplatněno	1 086
Jahody	Produkce		4 942
	z toho	samozásobení	4 000
		neuplatněno	942

Pramen: OUČR dle vlastního šetření

**Příloha č. 5 Přehled uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny
stav ke dni 31. 8. 2024**

Organizace producentů	Sídlo	Rok uznání	Registrované produkty
CZ FRUIT, odbytové družstvo	Praha 6	2005	Ovoce
EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů	Holovousy, Hořice	2007	Ovoce
Jihomoravská zelenina, družstvo	Velké Bílovice	2005	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Odbytové družstvo LITOZEL	Bohušovice nad Ohří	2005	Zelenina
Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny	Libčany	2009	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo Polabí	Přerov nad Labem	2010	Zelenina, meloun
Družstvo OZC Jizera	Předměřice nad Jizerou	2011	Ovoce a zelenina
Odbytové družstvo ovoce Český ráj	Praha 9	2012	Ovoce
Odbytové družstvo Berry	Dobré Pole, Vitice	2012	Jahody, maliny, ostružiny, borůvky, česnek
M.O.Z. družstvo pěstitelů	Sedlnice	2012	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Bohemia Apple, družstvo	Praha 4	2013	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
G's Pěstitel, odbytové družstvo	Stratov	2013	Zelenina, vodní meloun
Odbytové družstvo Piletice	Rusek, Hradec Králové	2016	Kořenová zelenina, celer, cibule, pór, jahody
Čerstvě utrženo, družstvo	Brno – Veverčí	2017	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina
Nadnárodní organizace producentů			
Družstvo BRAMKO CZ	Semice	2013	Ovoce a zelenina
Dobré družstvo	Louky – Zlín	2023	Ovoce a zelenina, zpracované ovoce a zelenina

Pramen: SZIF

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.mze.gov.cz
e-mail: info@mze.gov.cz

ISBN 978-80-7434-776-4

Praha 2024